

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Ara tırmaları Enstitüsü

Türkiyat Ara tırmaları Anabilim Dalı

Yabancı Dil Olarak Türkçe Ö retimi Programı

**TÜRKÇE AD DURUM EKLER N N GÜRCÜ Ö RENC LERE
Ö RET M NDE KAR ILA ILAN SORUNLAR**

Malvina MSAKHURADZE

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

TÜRKÇE AD DURUM EKLERİNİN GÜRCÜ ÖĞRENCİLERE ÖĞRETİMİNDE
KARILAŞILAN SORUNLAR

Malvina MSAKHURADZE

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

KABUL VE ONAY

Malvina MSAKHURADZE tarafından hazırlanan ‘‘Türkçe Ad Durum Eklerinin Gürcü Öğrencilere Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar’’ başlıklı bu çalışma, 8/02/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Sema ASLAN DEMİR (Başkan)

Doç. Dr. Mustafa DURMUŞ (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim ATABEY (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Yunus KOÇ

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- ✓ Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ...ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

28/02/2019

Malvina MSAKHURADZE

¹"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokollü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

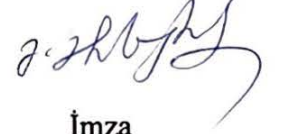
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir

*Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Doç. Dr. Mustafa DURMUŞ danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığımı beyan ederim.

08/02/2019

İmza

Malvina MSAKHURADZE

ÖZET

MSAKHURADZE, Malvina. *Türkçe Ad Durum Eklerinin Gürcü Ö rencilere Ö retiminde Kar ıla ılan Sorunlar*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

Herhangi bir dil ö renirken/ö retirken, bazı sorunlarla kar ıla ılarak hatalar yapılmaktadır. Türkçeyi ö retirken de pek çok sorun ortaya çıkmaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak ö renmeye çalı an Gürcülerin de bu zorluklarla kar ıla tı ı görülmektedir. Çalı mamızın temelinde, Gürcü ö rencilere Türkçe ad durum ekleri ö retilirken nasıl sorunlarla kar ıla ıldı ını, ö rencilerin ne tür yanlı lar yaptıklarını; bu yanlı ların tekrarlanmaması için kar ıla ılan sorunların çözebilmesine yönelik neler yapılabilece i yer almaktadır.

Çalı mamızda Türkçe ö renen Gürcü ö rencilerin yazılı anlatım kâ ıtlarındaki ad durumları ile ilgili yapılan yanlı lar tespit edilmi , yanlı lar ad durumlarına göre ayrı gruplandırılmı ; bu yanlı ların sebepleri saptanmaya ve ö retimi ile ilgili çözüm önerileri getirilmeye çalı ılmı tır. Çalı mada Türkçe ile Gürcüce ad durumlarının i levleri de vurgulanmı tır. Adın yalın, belirtme, bulunma, yönelme, uzakla ma ve ilgi durumları eklerle ve fonksiyonlarla birlikte ele alınmı tır.

Çalı mamızın uygulama verilerini, Batum ota Rustaveli Devlet Üniversitesi Türkoloji bölümünde Temel ve Orta düzeylerde Türkçe ö renmi 43 ö rencinin yazılı anlatım ka ıtları olu turmaktadır. Türkoloji bölümünde ö renim gören ö rencilerin ana dili Gürcücedir.

Çalı mamızın sonucunun ve sunulmu önerilerinin Gürcistan'da yabancı dil olarak Türkçe ad durum ekleri ö retenler ile ö renenlere faydalı olaca ını ümit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ad durum ekleri, Yabancı dil olarak Türkçe ö retimi.

ABSTRACT

MSAKHURADZE, Malvina. *Problems encountered by Georgian students in Learning Turkish case suffixes*, Master Thesis, Ankara, 2019.

While learning/teaching any language people face with some problems and make mistakes. In case of teaching Turkish as foreign language there are also many problems. During last years it has been seen that Georgians who tried learning Turkish also encountered these problems. In the basis of our work we discuss what kind of problems encountered Georgian students while teaching them Turkish case suffixes, what kind of mistakes students were making; and in order to avoid the repetition of these mistakes we offer possible solutions for the encountered problems.

In our work we identified mistakes related to the case suffixes contained in the paperworks of Georgian students who learn Turkish, the mistakes were grouped according to the noun cases; there is an attempt to find out the causes of these mistakes and to propose solutions in their teaching. The functions of Turkish and Georgian noun cases have been also emphasised. The suffixes of absolute, accusative, ablative, locative, instrumental and dative cases are given along with their functions.

The database of our work consists of written questionnaires of 43 students with knowledge of Turkish at Basic and Intermediate levels from Turcology department of the Batumi Shota Rustaveli State University. The mother tongue of students who study at Turcology department is Georgian. It is hoped that the conclusions and proposed solutions in our work will be useful to those in Georgia who learn and teach Turkish case suffixes as foreign language.

Key Words: Noun case suffixes, teaching Turkish as foreign language.

Ç NDEK LER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE F KR MÜLK YET HAKLARI BEYANI.....	ii
ET K BEYAN.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
Ç NDEK LER	vi
TABLO L STES	ix
KISALTMALAR	x
G R	1
1. BÖLÜM: D LLER N SINILANDIRILMASI.....	5
1.1. Köken Bakımından Dil Sınıflandırmaları	6
1.2. Yapılarına Göre Dil Sınıflandırmaları	9
1.2.1. Yalınlayan Diller	9
1.2.2.Çekimli (Bükümlü) Diller	9
1.1.3. Eklemeli Diller	10
1.3. Türkçenin Tipolojik Özellikleri	12
1.4. Gürcücenin Tipolojik Özellikleri	15
2. BÖLÜM: YABANCI D L OLARAK TÜRKÇE Ö RET M	18
2.1. Gürcistan’da Yabancı Dil Olarak Türkçe Ö retimi	20
2.3. Yabancı Dil Ö retiminde Dil Bilgisinin Yeri	22
2.4. Yabancılara Türkçe Dil Bilgisinin Ö retimi.....	24
3. BÖLÜM: AD DURUM EKLER	27
3.1. Türkçe Ad Durum Ekleri	27
3.1.1. Türkçede Çekim Kategorileri.....	27
3.1.2 Türkçe Ad Durum Eklerinin Tanımı.....	28
3.1.3. Yalın (Nominatif) Durum	30
3.1.4. Belirtme (Akkuzatif) Durum.....	32
3.1.5. Yönelme (Datif) Durumu	33
3.1.6. Bulunma (Lokatif) Durumu	35

3.1.7. Uzaklaşma (Ablatif) Durumu.....	37
3.1.8. İgi (Genetif) Durumu	38
3.1.9. Vasıta (Instrumental) Durumu.....	40
3.1.10. Etilik Durumu	40
3.2. Gürcüce Ad Durum Ekleri	43
3.2.1. Gürcücede Ad Durumların Anlambilimsel Fonksiyonları.....	43
3.2.2. Sakhelobiti Brunva (Adın Yalın Durumu).....	44
3.2.3. Motkhrobiti Brunva (Adın Eden Durumu)	45
3.2.4. Mitsemiti Brunva (Adın Yönelme Durumu).....	46
3.2.5. Natesaobiti Brunva (Adın İgi Durumu)	47
3.2.6. Mokmedebiti Brunva (Adın Vasıta Durumu)	49
3.2.7. Vitarebiti Brunva (Adın Etilik Durumu)	49
3.2.8. Tsodebite Brunva (Adın Hitap Durumu)	51
3.3. Türkçe Ad Durum Ekleri ve Gürcü Ad Durum Eklerinin Karşılaştırılması	53
4. BÖLÜM: TÜRKÇE Ö RENEN GÜRCÜ Ö RENCİLERİN YAZILI ANLATIM	
ÇALIŞMALARINDA TEST EDİLEN AD DURUM EKLERİ.....	54
4.1. Temel Düzeyde (A1-A2) Ad Durum Ekleri ile İlgili Yapılan Çalışmalar	55
4.1.1. Yalın Durum ile İlgili Çalışmalar	55
4.1.2. Belirtme Durumu ile İlgili Yapılan Çalışmalar	57
4.1.3. Yönelme Durumu ile İlgili Çalışmalar	61
4.1.4. Bulunma Durumu ile İlgili Çalışmalar	64
4.1.5. Uzaklaşma Durumu ile İlgili Çalışmalar	66
4.1.6. İgi Durumu ile İlgili Çalışmalar	67
4.2. Orta Düzeyde (B1-B2) Ad Durum Ekleri ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	70
4.2.1. Yalın Durum ile İlgili Çalışmalar	70
4.2.2. Belirtme Durumu ile İlgili Çalışmalar	72
4.2.3. Yönelme Durumu ile İlgili Çalışmalar	77
4.2.4. Bulunma Durumu ile İlgili Çalışmalar	80
4.2.5. Uzaklaşma Durumu ile İlgili Çalışmalar	82
4.2.6. İgi Durumu ile İlgili Çalışmalar	84
4.3. Yazılı Anlatım Kâğıtlarının İncelenmesi Sonucunda Elde Edilen Bulgular....	88
4.3. Gürcü Ö rencilere Ad Durum Ekleri Ö retimine Yönelik Bir Model Denemesi	93
4.4. Gürcü Ö rencilere Türkçe Ad Durum Ekleri Ö retiminde Etkinlik Ö nerileri:	99

SONUÇ VE ÖNERİLER	104
KAYNAKÇA	113
EKLER	117
EK 1. Temel Düzey (A1-A2) Örenci Kağıtları	117
EK 2. Orta Düzey (B1-B2) Örenci Kağıtları	124
EK 3. Etik Kurul zni Muafiyeti Formu	130
EK 4. Orijinallik Raporu	131
EK 5. Turnitin Benzerlik İndeksi	132

TABLO L STES

Tablo 1: Türkçedeki Ad Durum Ekleri “**yalm / -I / -A / -DA / -Dan**” le Gürcüce Ad Durum “**-i / -ma / -s / - is / - it / -ad / -o**” Eklerinin Kar ıla tırılması

Tablo 2: Yazılı Anlatım kâ ıtlarının Taranması Sonucunda Tespit Edilen Yanlı lar

Tablo 3: Yazılı Anlatım kâ ıtlarının Taranması Sonucunda Tespit Edilen Yanlı lar

KISALTMALAR

akt.	: Aktaran
bs.	: Baskı
TÖMER.	: Türkçe Ö retim Ara tırma ve Uygulama Merkezi
TDK.	: Türk Dil Kurumu
Vb.	: Ve benzeri
%.	: Yüzde
YÖK.	: Yüksekö retim Kurulu Ba kanlı ı
T KA.	: T.C. Ba bakanlık Türk birli i ve Koordinasyon Ajansı Ba kanlı ı
MEB.	: Milli E itim Bakanlı ı

G R

Son yıllarda Gürcistan'da Türkçenin yabancı dil olarak ö retiminin daha fazla önem kazandı ı ve çalı maların artarak devam etti i görülmektedir. Bu yüzden Gürcistan'da Türkçenin yabancı dil olarak ö retimi konusunda yazılımlı ö retim kitaplarına ve yöntemlerine gereksinim duyulmaktadır.

Gürcistan, Türkiye'nin kom u ülkesi olup iki ülke arasındaki yakın ili kilerden dolayı her yıl ticaret, evlilik, tatil ve e itim amacıyla binlerce Gürcü vatanda ı Türkiye'ye gelmektedir. Bu sebeplerden dolayı, son zamanlarda Gürcistan'da Türkçe ö retiminin önem kazandı ı ve ileti im kurabilmek amacıyla Türkçe ö renme iste inin arttı ı görülmektedir.

Bilindi i üzere herhangi bir yabancı dili ö renmek/ö retmek kolay bir süreç de ildir ve ister istemez bazı zorluklarla kar ıla arak hatalar yapılmaktadır. Gürcü ö rencilerin de Türkçenin yabancı dil olarak ö reniminde çe itli sorunlarla kar ıla tıkları gözlenmektedir. Çalı mamızın temelinde, Gürcü ö rencilere Türkçe ad durum ekleri ö retilirken nasıl sorunlarla kar ıla ıldı ını, ö rencilerin ne tür yanlı lar yaptıklarını, bu yanlı ların tekrarlanmaması için kar ıla ılan sorunların çözebilmesine yönelik neler yapılabilece i yer almaktadır. Bu ara tırma aracılı ıyla, ö renciler tarafından yapılan yanlı ların saptanması, Gürcü ö rencilere Türkçe ö retenlerin, gereksinimler do rultusunda e itimlerini sürdürmesi, dolayısıyla hem ö retenler hem de ö renenlerce yapılan yaygın yanlı ların giderilmesi konusunda büyük kolaylık ve yardım sa layaca ı dü ünülmektedir.

Türkçe, Altay dil grubunda yer alan eklemeli bir dildir. Hiç de i meyen köke, çe itli görevler üstlenen farklı eklerin gelmesiyle yeni sözcükler türetilir. Kendi ana dillerinden farklı bir dil ailesinin üyesi oldu undan, Gürcü ö rencilere Türkçe ö retilirken birtakım sorunlar ortaya çıkmaktadır. Türkçenin tipolojik özelliklerinden dolayı, yabancı dil olarak Türkçe ö retim programları hazırlanırken öncelikle ö rencilerin ana dilleri ve bu dillerin dil özelliklerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Batum ota Rustaveli Devlet Üniversitesinde Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde okumak isteyen ö renciler birinci sınıfın ikinci döneminde Türkçe ile tanı ıp yedi

dönem boyunca ilgili dersler almaktadır. Türkçe bilmeyen Gürcü öğrencilerin ilk derslerden itibaren Türk edebiyatı dersleri ile karşılaşması eğitim açısından sorunlara neden olmaktadır. Bununla birlikte Gürcü öğrenciler ana dil aracılığıyla tek bir beceri üzerinde eğitim aldıkları için dil eğitimi sağlıklı gelişmekte bu da anlama ve anlatmada belirli sorunlara yol açmaktadır.

Çalışmamızın amacı Gürcü öğrencilere yabancı dil olarak Türkçe ad durum ekleri öğretilirken ne tür sorunlarla karşılaşılacağını belirlemek; yapılan yanlışları yazılı anlatım kaynakları üzerinden incelemek, bu yanlışlarla ilgili değerlendirilmeler yapmak ve yanlışları dikkate alınarak hataların giderilmesine yönelik çözüm önerileri ortaya koymaktır.

Böyle bir araştırmamızın özellikle ana dili Gürcüce olan öğrencilere Türkçe öğretiminde, dil bilgisi düzeyinde yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı; bununla birlikte Gürcistan'da hatta Türkiye'de bu alandaki faaliyetlere destek olacaktır düşünülmektedir.

Tez Konusu

Çalışmada Gürcü öğrencilere yabancı dil olarak Türkçe ad durum eklerinin öğretiminde karşılaşılan sorunlar tespit edilmeye çalışılıp çözüm önerileri sunulmuştur. Öğrenciler, Türkçe düzeylerine göre konular seçilerek kompozisyonlar yazdırılmıştır. Yazılı anlatım kaynaklarında ad durum ekleri ile ilgili yanlışlar tespit edilmiş, yanlışlar ad durumlarına göre gruplandırılmış ve yanlışların sebepleri saptanmaya çalışılmıştır. Çalışmada, Türkçe ve Gürcücenin Tipolojik özellikleri ile ad durum eklerinin görevleri de ayrıca ele alınmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmamızın amacı, Gürcü öğrencilere Türkçe ad durum eklerinin öğretiminde karşılaşılan sorunların sebeplerini tespit ederek giderilmelerine yönelik öneriler sunmaktır. Bu bağlamda, Gürcü öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki ad durum ekleri ile ilgili yanlışların değerlendirilmesi, ad durum eklerinde en çok ve en az yapılan yanlışların tespiti ve bu yanlışlara çözüm yolları sunulmaya çalışılmaktadır. Bununla birlikte Gürcü öğrencilere Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ad durum eklerinin öğretiminde de önemi vurgulanmıştır.

Tezde, aşağıdaki sorulara cevap bulmaya çalışılmaktadır:

1. Ana dili Gürcüce olan ö rencilere Türkçe ad durum eklerinin ö retiminde kar ıla ılan sorunlar ve sebepleri nelerdir?
2. Gürcü ö rencilerin yazılı anlatımlarında görülen ad durumları ile ilgi yanlı lar nelerdir?
3. Gürcü ö rencilerin en çok ve en az zorlandıkları ad durumları hangileridir?
4. Kar ıla ılan sorunların ve yapılan yanlı ların giderilmesi için çözüm önerileri ve çözüm yöntemleri neler olmalıdır?

Çalı manın önemi, Gürcü ö rencilere yabancı dil olarak Türkçe ad durum eklerinin ö retiminde, görevli ö retmenlere nasıl daha kolay ve etkili bir ekilde ö retim yapacakları konusunda tespitler ve öneriler sunmasına; aynı zamanda bu tespit ve önerilerin, konuyla ilgili kar ıla tıkları sorunları giderebilmeleri için Türkçe ö renmek isteyen Gürcü ö rencilere de rehberlik edebilmesine dayanmaktadır. Ara tırmada, ad durum eklerinin ö reniminde yapılan yanlı lara getirilmeye çalı ılacak olan çözüm önerilerinin, Gürcü ö rencilere ve Türkçeyi yabancı dil olarak ö retenlere faydalı olaca ı umut edilmektedir.

Ara tırmanın Yöntemi

Ara tırmanın yöntemi nitel ara tırma yöntemlerinden doküman incelenmesi tekni idir. Öncelikle yabancılara Türkçe ad durum eklerinin ö retimi ile ilgili literatür taraması yapıp bu konu üzerinde çalı an ara tırmacıların dü ünceleri ve yapıtlarından faydalanılarak ad durum ekleri ile ilgili yanlı lar belirli dil bilgisi terminolojisine göre sıralanmı tır. Daha sonra, uygulama için belirlenen ö renci grubunun yazılı anlatımlarında tespit edilen yanlı ların yüzdeleri hesaplanmı , bu yanlı lar dil bilgisi açısından de erlendirilip Gürcü ö rencilere Türkçe ad durum ekleri ö retimi üzerinde çözüm önerileri sunulmaya çalı ılmı tır.

Ara tırmanın Kapsamı

Çalı ma, ana dili Gürcüce olup yabancı dil olarak Türkçe ö renenlerin, ad durum eklerini ö renme süreçlerinde kar ıla tıkları zorlukları ve yapmı oldukları yanlı ları belirlemek, bu tür sorunların giderilmesine yönelik öneriler ile sınırlandırılmı tır. Çalı manın uygulama verilerini, Batum ota Rustaveli Devlet Üniversitesi Türkoloji bölümünde Temel ve Orta düzeylerde Türkçe ö renmi 43 ö rencinin yazılı anlatım

ka ıtları olu turmaktadır. Ara tırmaya katılan ö renciler, Batum ıta Rustaveli Devlet Üniversitesi Türkoloji bölümünde Türkçe temel ve orta düzeylerde ö renim görmekte olan Gürcü ö rencilerdir. ncelenen yazılı anlatım kâ ıtları tezin ekler bölümünde sunulmu tur.

1. BÖLÜM

DİLLERİN SINIFLANDIRILMASI

Diller, yeryüzündeki her topluluğun ya da milletin kendi yapısına göre biçimlenmiş sistemlerdir. Bundan dolayı dünyada millet sayısı kadar dilin var olduğu söylenebilir. Bugüne kadar yeryüzünde konuşulan dillerin sayısı tam olarak belirlenememiştir; bu, daha yeterince tanınmamış bölgelerde hangi dillerin kullanıldığını incelemenin zorluklarıyla alakalıdır.

Aslında, hangi biçimde olurlarsa olsunlar, bugün yeryüzünde konuşulan dillerin hepsi de az çok gelişmiş birer sistem durumundadır. Yaşayan dillerin birbirleri ve bilinen en eski dillerle karşılaştırılması, bugünkü dünya dillerinin, az sayıda birtakım eski ana dillerin zamanla farklılaşmalarından oluştuğunu ortaya koymuştur. Böylece, aynı ana dilden gelişen diller birbirleri ile akraba sayılır ve dil ailelerini oluşturur. (Korkmaz, 2003, s. LXII).

Dünya dillerinin sınıflandırılmasında genellikle iki ölçütün kullanıldığı görülür. Bunlardan ilki tipolojiye göre yapılan sınıflandırmalardır. Tipolojik sınıflandırma dilin ses, biçim, cümle ve anlamla ilgili dil özellikleri dikkate alınarak yapılır. İkinci ölçüt genetik ile ilgilidir. Dillerin akrabalıklarına göre yapılan bu sınıflamaya köken bakımından dil sınıflandırması da denir.

1.1. KÖKEN BAKIMINDAN DİL SINIFLANDIRMALARI

Yeryüzünde varlığını kabul edilen diller, birbiriyle ses ve ekil bilgisi, cümle yapısı, köken bilgisi ve ortak sözcükleri bakımından karşılaştırıldıklarında aralarında benzerlikler ortaya çıkmaktadır. Yapılan bu karşılaştırmalar sonucunda birbirleriyle benzerlikler taşıyan dillerin bilinmeyen bir yerde ve zamanda yaşamı olan bir ana dilden doğup geliştirdiği üncesi ortaya çıkmıştır. İşte bu şekilde benzerlikler taşıyan ve geçmişteki bir ana dilden geliştirdiği üncesi ortaya çıkan dillerin oluşturduğu gruplara dil ailesi denir.

Köken bakımından yapılan sınıflandırmada aynı ana dile bakan bir köken akrabalığı söz konusudur. Bu akrabalık, dillerin ses yapıları, ekil yapıları, söz dizimi ve köken bilgisi bakımlarından geriye doğru gidildikçe birbirlerine olan yakınlıklar sonunda kendini gösteren baskınlıklardır. (Korkmaz, 2003, s. LXIV).

“Bir aile oluşturulan bu diller, herhangi bir soy ve ırk birliğiyle ilişkili olmadan kökünde ortak bir ana dile dayanan, birbirinden türemiştir; ancak, toplumdaki dile yansıyan özel artların gereği olarak zamanla değişip baskınlık olan, dillerdir” (Korkmaz, 2003, s. LXIV).

Bazı dilbilimciler köken akrabalığı bakımından dilleri altı gruba ayırmaktadırlar ama bu sınıflama aynı dil ailesinde yer alan milletlerin aynı kökenden geldiğini göstermez. Aynı soydan olmayan fakat aynı dil grubundan olan dilleri konu alan milletler arasında bir kültür baskınlığının olduğu da bir gerçektir.

Köken akrabalığı bakımından diller şöyle gruplandırılır:

1) Hint-Avrupa Dil Ailesi - Asya ve Avrupa olmak üzere iki büyük kolundan oluşmaktadır:

a. Avrupa Kolu:

1. Cermen Dilleri: Almanca, İngilizce, Flemence, Skandinav Dilleri.
2. Roman Dilleri: Latince, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce.
3. Slav Dilleri: Rusça, Lehçe, Sırpça, Slovakça.
4. Yunanca, Arnavutça, Keltçe.

b. Asya Kolu:

1. Hint- ran Dilleri: Hintçe, Farsça, Ermenice, Toharca.

2. Hami-Sami Dil Ailesi: Bu dil ailesinde ölü bir dil olan Akadça, Aramca, branice, Arapça ile Libya Berber dilleri yer alır.

3. Bantu Dil Ailesi: Orta ve Güney Afrika'da konu ulan dilleri kapsar.

4. Çin-Tibet Dil Ailesi: Çince, Tibetçe, Birmanca, Siyamca bu grupta yer almaktadır.

5. beri-Kafkas Dil Ailesi: Kuzey ve Güney kolu olarak ayrılmaktadır.

Kuzey Kafkas Dilleri Kuzeybatı (Çerkez ve Çeçen Dilleri) ve Kuzeydo u (Da ıstan Dilleri) olarak ikiye ayrılır. Gürcüce, Lazca, Megrelce ve Svanca Güney Kafkas dil ailesinde yer almaktadır.

6. Ural Dil Ailesi: Ural dil ailesinde Samoyedce, Macarca ve Fince yer almaktadır.

7. Altay Dil Ailesi: Altayı dil ailesinde Türkçe, Mo olca, Mançuca – Tunguzca, Korece ve Japonca yer almaktadır. Birbirine en yakın diller Türkçe ve Mon olcadır.

“Mevcut pek çok eserde genel olarak Türkçenin Ural-Altay dillerinin Altay koluna mensup oldu u dile getirilir. Ancak artık eskimi olan bu görüş yanlı tır. Ural-Altay dilleri diye ispatlanmı bir dil ailesi yoktur. Ba ka bir ifade ile Fince, Macarca, Samoyedce vb. irili ufaklı bir yı n dil kendi aralarında bir aile olu turmaakla birlikte Ural dilleri Altay dilleri ile akraba de ildir” (Demir ve Yılmaz, s. 48-50).

Bu gruba giren dillerin di er dil ailelerinden ayrılan en önemli özelli i kök – ek sistemi ve kısmen ünlü uyumlarıdır.

Altay dil ailesinde yer alan dillerin ortak özellikleri öyle gösterilebilir:

1. Aile içinde yer alan diller eklemelidir.
2. Bu dillerde ön ek sistemi olmadı ı için hep son ekler kullanılır.
3. Altay dillerde cinsiyet yoktur ve bu sebeple sözcükler ekil de i ikli ine u ramaz.
4. Sayı sıfatlarından sonra gelen adlar teklik eklindedir.

5. Altay ailesindeki diller arasında aynı kökten kaynaklanmı ortak ekler bulunmaktadır. Bu özellik en fazla Türkçe ve Mon olca arasında görülmektedir.
6. Altay dillerde sözcük kök ve gövdelerinde de i iklik olmaz. Eklemeli diller oldu u için türetme yeni eklerle yapılır.
7. Cümle yapısında genelde özne ba ta fiil sondadır.
8. Altay dillerinde soru biçimi ek olarak bulunmaktadır.

1.2. YAPILARINA GÖRE D L SINIFLANDIRMALARI

Bu yöntem dillerin yapısal özelliklerinden yola çıkarak benzer yapıdaki dilleri belli gruplara dâhil eder. Dilleri tipolojik olarak sınıflandırmak için diller arasındaki benzerliklerin ve farklılıkların ortaya konması gerekir. Yapısal özellikler başlıca sözcüklerin bütün olarak bir araya gelmeleri, ses özellikleri ve sözcük yapımı gibi unsurlardır. Dilleri tipolojiye göre sınıflandırılırken, dillerin özellikle sözcük yapım özellikleri göz önünde tutulur.

Dillerin tipoloji açısından sınıflandırılmasında kullanılan gruplar “August Wilhelm Schleicher (1767-1845) ve Wilhelm von Humboldt (1767-1825) tarafından 19. Yüzyılın başlarında ortaya konuldu (Demir – Yılmaz 2003: 44). Klasik üçlü ayrımı ilk yapan isim August Schleicher’dir (1859).

Tipoloji bakımından diller üç grup olarak ayrılmaktadır:

1. Yalınlayan (Tek Heceli Diller).
2. Çekimli/Bükümlü Diller.
3. Eklemeli Diller.

1.2.1. Yalınlayan Diller

Yalınlayan diller, tek heceli diller olarak da bilinir. Bu dillerde her bir sözcük ayrı bir anlam ve işlev için kullanılır. Bu gruba giren dillerin özelliği, çekim ve yapım eklerinin olmaması ve tek heceli sözcüklerin anlamına göre sınıflandırılmasıdır. Bu grupta yer alan dillerde sözcükler ek almaz, başka sözcükle ifade edilir. Bu yüzden vurgu ve tonlama büyük önem taşımaktadır. Cümle içinde yer alarak sözcükler anlamda işlevli olabilirler. Bu tipin klasik örneği Çince’dir (Kerimoğlu, 2014, s. 260).

1.2.2. Çekimli (Bükümlü) Diller

Bu grupta yer alan dillerde tek veya çok heceli sözcük kökleri ile belli sözcük türetme kalıpları vardır. Yeni sözcük türetilirken, sözcük köklerinde yer alan ünsüzler sabit kalır, ama sözcük ünlüleri de değişir. Demek ki çekimli (Bükümlü) dillerde yapım ile

çekim sırasında sözcük içten bükülür ve kök de i ebilir. Bu gruba giren dillerin en karakteristik örne i Arapçadır. Burda sözcükler tek veya çok heceli kökler ile eklerden oluşmaktadır. Ancak hem yeni sözcük türetilir hem de çekimleme durumunda sözcük köklerindeki ünlüler de i ikli e u rar. Hatta bazen sözcü ün kökünü bulmak zor olabilir.

Örne in: Arapçada hariç, ihraç, ihracat, hariciye, muhacir, hicret, hicran, mahreç vb. sözcükleri “hcr” kökünden türemi tir. Bu kökü oluş turan seslerin başına, sonuna veya ortasına başka sesler getirildi i için sözcü ün kökünü belirlemek zor olabilir.

Bu gruptaki bazı dillerde çekime giren sözcükler tamamen de i ir ve tanınmaz olur. Hint-Avrupa dil ailesindeki diller bu özelli i ta ıtmaktadırlar. Bunun en göze çarpan örne i İngilizcedir.

Örne in: know / knew / known

1.1.3. Eklemeli Diller

Bu grupta yer alan dillerde kullanım sonrasında hiç de i meyen (sabit kalan) tek veya çok heceli sözcük kökleri vardır. Eklemeli diller, yapım ve çekimin sözcü e eklenen görevli ö elerle kar ılındı ı dillerdir. Kök de i meden sözcüklere baştan ve sondan yapım ile çekim ekleri eklenmesiyle oluş turulup kökle kayna arak sözcükte anlam veya görev de i ikli i yapılır. Sözcüklerin türlerine göre adlar çekim ekleriyle ve fiiller ise fiil çekim ekleriyle çekimlenir. Ekleme, aslında çekimli olarak kabul edilen dillerde de vardır (Kerimo lu, 2014, s. 260).

Bu gruba giren dillerin en tipik örne i olarak Türkçe sayılmaktadır. Türkçede ekler daima sözcü ün sonuna getirildi i için Türkçe sondan eklemeli bir dil özelli ine sahiptir. Türkçenin yanı sıra Fince, Mo olca, Mançuca, Japonca ve Korecede de bu özellik görülmektedir.

Yukarıda belirtilen tanımlamalardan da yola çıkarak dilin, geçmişten bugüne kadar ula an bilgilerle biçimlenen, insanlar arasındaki en önemli iletişim aracı olduğuna inanılır. Konu ma diliyle birlikte yazı dili, milletin ya da ülkenin hem tarihî hem de sosyo kültürel kaynaklara ulaşımını sağlayabilmektedir.

Yukarıda i aret edildi i gibi, Gürcüce ve Türkçe farklı dil ailelerinde yer almaktadır. Bundan dolayı söz konusu dillerin çekim sistemlerinde ortak tipolojik özelliklerin hemen hemen bulunmadı ı söylenebilir.

1.3. TÜRKÇENİN TIPOLOJİK ÖZELLİKLERİ

Dillerin tipolojiye göre sınıflandırılmasında “Eklemeli diller” grubuna giren Türkçe, bu dil grubunun tipolojik özelliklerini taşımaktadır. Hiç de imeyen bir köke, çeşitli görevleri olan morfemler, bazıları yerleri belli olmayacak şekilde sıkça kullanılır. Bu olay, Türkçeye anlatım açısından büyük kolaylıklar sağlamaktadır.

Tez konusu ad durum ekleri ile ilgili olduğundan, aşağıda Türkçenin özellikleri, daha çok yapı ve söz dizimi açısından kısaca açıklanmaya çalışılmaktadır. Çünkü Gürcü öğrencilere Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunların bir sebebi de, Türkçenin onlara göre farklı olan, bu özellikleridir. Bu sebeple Türkçenin özelliklerinin ayrı bir bölüm olarak ele alınması gerekli görülmüştür.

Aşağıda sunulacak özelliklerin çoğu Türk dillerinin temel tipolojik karakteristiklerini oluşturur. Lars JOHANSON (2007, s. 37-47). Türkçenin yapısal özelliklerini 46 madde olarak sıralamaktadır. Maddeler içinde Türkçenin ses, söz dizimi ve yapı bakımından özellikleri incelenmiştir. Tez konusu ad durum ekleri ile ilgili olduğundan Türkçenin tipolojik özellikleri yapı bakımından ele alınmaya çalışılmaktadır:

1. Biti ken Yapı – Türk dili yapı bakımından ileri derecede bitişken bir dil olduğu kabul edilir. Türkçede sözcük yapımı, ad ve fiil çekiminin bazıları biçim kategorisine sahiptir. Biçim birimleri, diğer gramer yapıları gibi, yüksek kullanılabilirliğe sahiptir. Türkçe ad köküne sayılarca yapı ekiyle çokluk, iyelik ve durum ekleri de eklenebilir.

2. Sonekler -Türkçenin biçim birimleri sona gelen türdendir, yani sonektirler. Türkçede önek kullanılmaz; genelde ekler belli bir sıraya göre kökten sonra gelirler. Türkçenin bu yapı özelliği Altay, Ural ve Dravit dilleriyle aynı dil ailesinde bulunmasından kaynaklıdır. Bugüne kadar tespit edilmiş tipolojik düzenliliklere göre, ad ve fiil çekiminin soneklerle yapılması soldan doğru dallanan söz dizimine paralellik gösterir.

3. Eklerin Art arda Sıralanması – Sözcükte birbirlerinden ayrılan eklerin art arda gelmesi Türkçe sözcük yapısı için tipiktir. Genel olarak “eklemeli” dillerin büyük ölçüde kolayca parçalanabilen yapıları ve kuralları anlamında bir verimlilik yaratılır. Türkçenin ileri kidede bulunduğu diller, çoklukla daha fazla kaynağa sahiptir ve bu nedenle ekleri de morfolojik çevrelerine daha sıkı bağlıdır.

4. Eklerin Hecelili i - Ekler ço u zaman birer heceyi içlerine alırlar, ba ka bir deyi le ayrı ayrı söylenebilirler. Örne in: Ali'nin ve Ördekler'deki ilgi durumu eki-nin ve çokluk eki – ler gibi.

5. Eklerin Kademeli Nitelemesi - Ekler, ço unlukla sözcükte kendisinden hemen önce gelen kısmına anlamca niteleyerek ekilde sıralanırlar. Bir bölüm ba ka bir bölümü anlam açısından niteleyebilir. Niteleyen ile nitelenen nitelemenin alanlarını olu tururlar. Sözcükteki ögeler, alanları içerisinde kalıp nitelenenlerinden ayrılmamaya e ilirler.

Türkçenin morfolojisi bize bu anlamda oldukça güçlü ba ını olu turdu u bu durumda, ekler genellikle her zaman kendinden önceki kısmının tamamını niteliyorlar. Bir ekin eklenme potansiyeli birincil kökten uzaklı ına göre artar.

Ad çekimi birliklerinin normal sırası, “ev-ler-imiz-de” örne inde oldu u gibi çokluk, iyelik, durum biçimdedir. Çokluk ekleri kendilerinden önceki sözcü ün köküsünü sayı açısından do rudan nitelerler; iyelik ekleri, kendinden önceki sözcü ün gösterdi i varlı a sahip olanın ahis ve sayısını bildirir; durum ekleri ise kendinden öncekilerin bütün olarak cümle a ama sırasındaki ili kilerini gösterir.

6. “Esnek” Ekler - Bazı ekler, son ögesine eklenmekle birlikte, sıralı yapının bütününe kapsayabilirler. Bu durum, özellikle çokluk, durum, iyelik ekleri, iyelik kökenli olmayan özne temsilcileri ve bildirme biçimlerinin ekle mi varyantlar için geçerlidir. Türkçenin ili kide bulundu u dillerin ço unda benzer olgular ancak sözcük yapımı ve birle ik sözcüklerde görülür. Aynı ekilde birçok Türkçe ek de aynı özelli i ta ımaz. Biçimsel morfoloji açısından fark, son sözü edilen durumda ekin özerkli i daha az ve kökle ek arasındaki kayna ma daha ileridir, ekinde yorumlanabilir. Biçimsel morfoloji açısından, kökle ek arasındaki kayna manın daha ileride oldu unu söylebiliriz.

7. Eksiz Yalın Durumu – Türkçede genelde ad kökü eksizdir ve yalın durum olarak kullanılır (Di erleri yanında özne ve nesne durumundadır).

8. Kar ıla tırma Kalıbı - Derecelendirme anlamındaki kar ıla tırması kendisiyle kar ıla tırılan (standart) + uzakla ma durum eki + kar ıla tırılan örne ine göre yapılır. Kar ıla tırmaya temel alınan özelli i gösteren sözcük ise yalın durumda kullanılır; yani biçimsel açıdan kar ıla tırmayı gösteren bir ey yoktur.

9. Belirtili Ad Tamlaması - Belirtili ad tamlaması genel olarak ilgi durumu eki almı tamlayan + ba öge (özellik taşıyası) + iyelik 3. ahis eki eklindedir.

10. Sontakılar - Türkçe, sola dallanan sentaksla uyumlu olarak öteki yerine sontakılara sahiptir. Öntakı ve sontakı, sırasıyla ba a ve sona gelen ili ki edatlarıdır.

Türkçe sontakılar, ba ımsız sözcüklerin gramatikalle mesiyle tekrar tekrar yenilenir; Sontakılar ekle ebilirler ve ekle me yolunda sık sık; vurgulanamama ünlü uyumlarına uymaya ba lama vb. gibi fonolojik özellikler gösterirler.

11. Geni lev Alanına Sahip Durum Ekleri: Basit, geni i lev alanlarına sahip, a ırı ayırımla mamı durum sistemi Türk dilleri içim tipiktir. Bu ekler, çok az ayırımla pek spesifik olmayan, oldukça genel, ili kileri gösterirler ve her seferinde geni i lev alanlarını kaplayabilirler.

12. Karma ık Fiil Sistemi - ma edildi i gibi, Türk dilleri sayısız dil bilgisi kategorileriyle çok karma ık, ince i lenmi fiil sistemlerine sahiptirler. Özellikle zengin aspekt-zaman sisteminde, her bir birli in i levsel yükü bu nedenle ço unlukla kimi ili ki dillerindeki e de er birliklerden daha dü üktür.

13. Soru eki - Evet/Hayır – Sorularında cümlelin soru konusu olan ö esine ayrı bir soru birli i (mi) eklenir. Ama cümle içeri inin bütünü sorulursa ek, yüklem çekirde inden sonra gelir. Örmegin: Ali geliyor mu? Gelmiyor mu?

14. Cinsiyetin ve Belirli Tanımlı ın Olmaması - li kide bulundu u dillerde var olan gramatikal cinsiyet ve belirli tanımlı ı Türkçeye yabancıdır. Böylece cinsiyet gramatikal uygunlukta da herhangi bir rol oynamaz. Türkçede sözlüksel anlamda cinsiyeti ifade edecek ve belirli tanımlı ın olacak biti ken bir araç yoktur.

16. Belirtme ve ilgi Durumuyla Belirlilik – Türkçede yüklem çekirde inin hemen önünde bulunan belirtme durumu almı nesne “belirtili” olarak verilebilir. Benzer bir ekilde bazı Türk dillerinde, ilgi durumu almı özneler de belirlili e i aret edebilir.

1.4. GÜRCÜCENİN TİPOLOJİK ÖZELLİKLERİ

Dillerin yapı bakımından sınıflandırılmasında “eklemeli diller” (agglutinative) grubuna giren Gürcüce, aynı zamanda “bükümlü dillerin” tipik özelliklerini de taşımaktadır. Gürcü dil ekleri açısından oldukça zengin ve zor dil olarak sayılmaktadır. Gürcücede ekler ikiye: durum kullanılan ve kullanılmayan olarak sınıflandırılabilir. Bükümlü bir sözcüğün sınırları içerisinde olmasına rağmen türeme birden fazla sözcük ile yapılmaktadır. Fleksiyon ve derivasyon arasında ayrı farklılık bulunmamaktadır.

Yapım ekleri kök ile gövdenin kendi sınırları içinde kaldığı durumda, iyletme ekleri, kök ve gövdelere bazı anlam ekileri katarak onları birbiriyle bağlantıya geçiren, onlarla kelime grupları ve cümlenin öteki üyeleri arasında geçici anlam örgüsü kuran eklerdir. Bazen aynı ekler iki gramer özelliğini de taşıyabilmektedir. (Çimke ve diğerleri, 2015, s. 94-95).

Bu bölümde ses, yapı ve söz dizimi açısından ayrı ayrı ele alınarak ve Gürcü dil bilimciler tarafından yazılmış kitapları kullanarak Gürcücenin özelliklerini maddeler olarak kısaca değinmeye çalışacağız:

1. Büyük ve küçük harflerin ayrılması – Gürcü dilinde harfler aynı şekilde yazılır. Diğer dillerden ayrılan özelliklerden biri de büyük ve küçük harflerde ayrım olmamasıdır.

2. Sözcüklerin ünlü ile bitmesi - Gürcücede bütün sözcükler daima ünlü ile biter.

3. Ünsüzlerin yan yana gelmesi - Bir sözcüğe iki, üç, dört veya beş ünsüz birlikte bulunabilir. Örnek: Ts-v-r-t-n-a (წვრთნა).

4. Gürcücede çokluk ekini ifade eden iki ayrı ek bulunmaktadır: “-ebiani” ve “-nartaniani”.

1. “-ebiani”, “-eb” ekinin sözcüğe eklenmesiyle çokluk anlamı kazandırır.

Örnek: Ba -eb-i (bahçeler); sakhl-eb-i (evler)

2. “-nartaniani” de “-n” ekinin sözcüğe eklenmesiyle çokluk ifadesini eder.

Örnek: Sakhl-ni(evler); rveul-ni (defterler).

5. Biçim de ikili ünlü taşıyan sözcükler, konuşma eyleminde de ikililerde karşımıza çıkmaktadırlar; Örneğin: ts’igni (kitap), ts’igns (kitaba); gibiler adlar ve fiillerdir. Gürcüce, bu kategorilerin sayısal oranı açısından önemli bir özelliğe sahiptir.

6. Gürcü dilinin yapısal özelliklerinden biri sözcüklere ön, son ve iç eklerinin eklenmesidir.

7. Gürcücede en zor sözcük türü fiildir. Fiilin zol olmasında anlamsal zenginlik, çok ki ili özelli ine sahip olması, fiil ön ekleri vs. özellikler rol oynamaktadır.

Gürcüce, fiil kategorilerinin yapıyla zengin bir konuma sahiptir ve bünyesinde 14 kategori barındırmaktadır: ahıs, sayı, zaman, kipi, süreklilik (eylemin kaç kez yapıldı nı ifade eder), eylem, ça da lık, çekim, yön, yönelme, aspekt (görünü), çatı, davranı (versiyon) ve ettirgen çatı (kontakti).

8. Gürcücede soru cümleleri sözcük veya cümledeki vurgu ile ifade edilmektedir. Örne in: “Es studentia?” (Bu ö renci?). Aynı zamanda soru sözcükleri “-vin?” (kim?) ve “-ra?” (ne?) da kullanılmaktadır.

9. Gürcücede belirlilik bildiren tanımlık ve cinsiyete göre ayırım bulunmamaktadır.

10. Gürcü morfolojisinde sözcüklerdeki ünlü dü mesinin güçlü oldu unu görülmektedir. Sözcüklere yapım ve çekim eklerinin eklenmesi zamanında bir ünlü kaybolur. Genelde bu olay durum ve çokluk eklerinden olu ur. Gürcücede ünlü dü mesi sırasında “-a”, “-e” ve “-o” ünlü harfleri dü er. Ünlü dü mesi daha çok iki ve ikiden fazla olan hecelerde gerçekte ir.

11. Gürcü dilinde olan ve ba ka birçok dilde olmayan “Motkhrobiti Brunva” (Adın Eden Durumu) birkaç önemli özelli e sahiptir. Söz konusu olan durum eki geçi li fiillerin kendine özgü içeri e yakınlık göstermektedir. Adın eden durum cümlede özne ile temsil edilir.

Örnek: “Mzem gaanata qveḱana” (Güne ülkeyi aydınlattı).

12. Gürcücede fiil çok ahıslı yapıya sahiptir. Aynı kalıp içerisinde hem öznel hem de nesnel ahıslar yer alabilir ve onların kendilerine ait ekleri bulunabilir.

Örnek: “V-ts’er” (Ben ona onu yazıyorum); “M-ts’ers” (O bana onu yazıyor). Her ekin üstendi i bir i lev vardır. Bazı durumlarda öznel ahıs, nesnel ahıs ekiyle de verilmektedir, bazı durumlarda ise durum tam tersi olarak kar ımıza çıkmaktadır.

13. Fiilin çok ahıslılık Gürcücenin karakteristik yapısından birisidir. Fiillerin ahıs oranları fiile kullanılan ahıs zamirlerine göre belirlenir. Fiile birlikte ne kadar ahıs zamiri kullanılırsa fiil de o kadar ahıslı olabilir.

Örnek: “zrdeba” (O büyüyor) – tek ahıslı; “Zrdis” (O onu büyütüyor) – iki ahıslı; “Uzrdis” (O onu onun için büyütüyor) - üç ahıslı; “Mimots’era” (O bana onu onun için yazdı) – dört ahıslı.

14. Gürcücede fiilin zengin ve çok anlamlı yapısının içerisinde yer alan temel zamanların (Gürcücede sadece imdiki, Geçmi ve Gelecek zamanları bulunmaktadır) her birine ait özel ek kullanılmaz. Gürcücede temel zamanlar ço u zaman fiil ön ekleri ile ifade edilirken, fiil ön ekinin eklenmedi i durumlarda ise cümlenin anlam durumuna göre zaman anlamı çıkarılabilmektedir.

15. Gürcücede cümle öğeleri özne + nesne + yüklem ekinde sıralanır. Cümle içinde nesne di er öğelerle birlikte belirtili ve belirtisiz nesne olarak yer almaktadır. Genelde yüklem sonda bulunur.

16. Gürcüce cümlede öğelerin sırası de i iklik gösterebilir. Sözcük sırasının de i imindeki bu özellik birçok dilde bulunmamaktadır. Cümledeki sözcük sıraları de i ti inde de i ik anlamlar ortaya çıkmaktadır. Cümle vurgusu da Gürcücenin anlatım gücünü kuvvetlendirmektedir.

2. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖRETİMİ

Yabancı dil, belirli bir ülkedeki veya bölgedeki halkın büyük bölümünün ana dil olmayan, okullarda eğitim aracı olarak kullanılmayan ve yönetimde, medyada iletişim ipleri ile geni bir biçimde yer almayan dildir. Yabancı diller, yabancılarla iletişim kurmak veya ana dili dilinde yazılmış basılı materyalleri okumak amacıyla okul dersi olarak öğretilmektedir (Richards ve Schmidt, 2002, s. 206; akt. : Durmuş, 2013, s. 6).

Günümüzde yabancı dil öğrenim/öğretimi büyük bir önem kazanmıştır. İnsanlar çalışmaları her alanda bir yabancı dil bilme ihtiyacını duymaktadır. Bir yabancı dil bilmesi herkesin sahip olması gereken bir özellik olduğundan dolayı günümüzde yabancı dil eğitiminin ve öğretiminin önemi daha artmaktadır. Bugün yaşamın her alanında olduğu gibi eğitimde de hızlı bir değişimler görülmektedir. Dünyamız küresel etkileşim içerisinde etkin olan ulusların dillerinin önem kazanmakla birlikte Türkiye ve Türkçenin önemi artıp Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin önemini ortaya çıkmaktadır.

Eski zamanlardan beri Türkçenin ana dil ve yabancı dil olarak öğretimi konusu ile alakalı somut örnekler bulunmaktadır. Yabancılarla Türkçe öğretimi amacıyla yazılan ilk eser olarak Kağıtçıoğlu Mahmut'un Divanü Lugati't-Türk (1068-1072) adlı eserini kabul edilmektedir.

İlk eserleri yazıldığı dönemlerden sonra fazla değeri verilmeyen bu alan Osmanlı döneminde canlansa da asıl önemini 20. yüzyılın başlarında kazanmaya başlayıp bugüne kadar devam etmektedir. 1950 yıldan beri Türkiye'de üniversiteler bünyesinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ciddi biçimde ele alınmaya başlanmıştır ve Türkçenin öğretimi konusu son zamanlarda daha da fazla önem kazanmıştır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusu aslında son yıllarda Yabancılarla Türkçe Öğretimi Ankara Üniversitesine bağlı Türkçe Öğretim Merkezi TÖMER'in kurulmasıyla birlikte önem kazanmaya başlamıştır. Söz konusu olan merkezin kurulduktan sonra Yabancılarla Türkçe öğretimi kurumsal bir nitelik kazanıp bugüne

kadar pek çok merkez kurulmu tur. Bugün vakıf ile devlet üniversitelerine ba lı 85 adete kadar Türkçe Ö retim Merkezi bulunmaktadır.

Türkiye’de yabancılar için Türkçe ö retimi çe itli merkezler ve üniversitelerin ilgili birimleri tarafından yürütölmektedir. Birkaç üniversitede Türkçenin yabancı dil olarak ö retimine yönelik lisansüstü e itim verilip Türkçe ö retim merkezlerinde kitapları hazırlatmaktadır.

2.1. GÜRCİSTAN'DA YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Dünyada geniş ölçüde konuşulan diller arasında önemli bir yeri olan Türkçenin ana dil olarak kullanıldığı ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Türkiye’de Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için önemli çalışmalar yürütülmektedir. Gerek Türkiye içinde gerekse Türkiye dışında Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi üstlenen kurum, kuruluş ya da merkez bulunmaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesini üstlenen ve bugün pek çok üniversite bünyesinde bulunan Türkçe Öğretim Merkezleri, Türkçenin yurtdışında öğretilmesi için aktif bir biçimde çalışan Yunus Emre Enstitüleri ve yurtdışındaki pek çok üniversitenin bünyesinde Türkoloji bölümünün kurulmasını sağlayan TKA Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine ciddi katkılar sağlamıştır (Durmuş, 2013, s. 212-214).

Yunus Emre Enstitüsü (2016, s. 113-143) tarafından yayınlanmış “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem ve Uygulamalar 2” kitabında Gürcistan’da Türkçe öğretilmesine yönelik bilgiler verilmiştir. Ayrıca Yunus Emre Enstitüsünün verdiği bilgilere göre Gürcistan’da Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi hakkında kısaca değinmeye çalışacağız.

Yunus Emre Enstitüsü yurtdışında kurduğu merkezlerinde Yabancılar için Türkçe Öğretimi çalışmaları yürütmektedir. Türkçe öğretim Merkezlerinde verilen Türkçe eğitiminin yanı sıra, farklı ülkelerdeki eğitim kurumlarıyla yapılan işbirlikleri ile Türkoloji bölümleri ve Türkçe öğretilmesi desteklenmektedir.

Türkiye ve Gürcistan iki komşu ülke olmanın ötesinde tarihi dostluk ve yakınlıklarından dolayı birbirlerinin tarihi ve kültürel birçok yönünü incelemektedir. Bu alanlardan birini de Türkoloji olmaktadır.

Gürcistan’daki Türkoloji çalışmalarının temeli, 20. yüzyılın başlarında başlanmıştır.

Tiflis Üniversitesinin dil ve tarih bölümünden mezun olan Sergi Cikia, Gürcistan Türkolojisi’nin kurucusu sayılmaktadır. 1936 yılından beri Tiflis Devlet Üniversitesinde Sergi Cikia Doğu Dilleri Kürsüsünün başkanı olarak Türk Dili lisans ve yüksek lisans programları düzenli biçimde öğretmeye başlamıştır.

Temeli Sergi Cikia ile atılan Gürcistan Türkolojisi, iki ülke arasındaki etkileşimle doruğuna ulaşarak gelişim ve ilerlemeye devam etmektedir. Günümüzde Gürcistan'ın önemli şehirlerinde Türkoloji faaliyetleri sürdürülmektedir. Gürcistan'da bütün devlet üniversitelerinde Türkoloji bölümü bulunmaktadır. Özel üniversitelerde ise yabancı dil olarak Türkçe öğretilmektedir. T.C. Tiflis Büyükelçiliği bünyesinde Tiflis Devlet Üniversitesi'nin tahsis ettiği sınıflarda T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Türkçe öğretmenleri tarafından Türkçe öğretilmektedir. Burada üniversitenin eğitim-öğretim dönemlerine göre yılda iki dönem Türkçe kursu düzenlenmektedir. 12 öğretmen yıl boyunca 1500'a kadar öğrenciye ders vermektedir. Yunus Emre Enstitüsü ise iki ülke arasındaki tarihi yakınlık ve dostluğuna dayanarak 31 Mayıs 2012 yılında Tiflis'in en köklü üniversitesi olan İvane Javakhishvili Devlet Üniversitesi bünyesinde faaliyetlerine başlamıştır.

Yunus Emre Enstitüsü'nün Tiflis'te temsilcilik açmasıyla birlikte Gürcistan'ın devlet üniversiteleri ile Türkoloji işbirliği protokolü imzalanmıştır. Bu üniversitelerde Türkoloji Bölümlerinin daha da gelişmesi için Türkiye'den okutman ve Türkolog desteği, Türkiye'de uluslararası sempozyumlara katılım desteği, kitap ve materyal desteğinde bulunmaktadır. 2013 yılından beri Gürcistan'ın 6 devlet okulunda Türkçe seçmeli ders olarak öğretilmektedir. Bunun yanında Türkçe öğrenenlerin, Türk kültürüne, tarihine ve edebiyatına ilgi duyanların faydalanabileceği Türkiye Kütüphaneleri kurulmuştur.

Gürcistan genelinde Türkçe eğitim veren gerek özel gerekse resmi kurumların öğrenci profiline baktığımızda Türkçe öğrenmek isteyen kitlenin çok büyük bir kısmını öğrenciler oluşturmaktadır. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları Bakanlığı tarafından her yıl düzenlenen Türkiye Bursları Programına dünyadan olduğu gibi Gürcistan'dan da yüzlerce başvuru yapılmaktadır. Türkiye Bursları sayesinde Gürcistan'dan her yıl onlarca öğrenci eğitimlerine Türkiye'de devam etme şansını yakalamaktadır.

2.3. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DİL BİLİMİNİN YERİ

Dilin çeşitli ve birbirlerinden farklı tanımları olduğu gibi dil üzerinde de farklı araştırmalar yapılmıştır. Dil araştırmaları, genellikle dil kurallarını tespit etmek ve bunların işlevini sağlamak üzerine yapılmaktadır. Bu amaçlarla yapılmış farklı çalışmalardan “gramer” ve “dil bilgisi” gibi farklı terimlerin ortaya çıkmamasını sağlamıştır. Türkçe sözlükte, dil bilgisi¹ ile dil bilgisi terimleri, iki ayrı maddede tanımlanır ve genelde birbirini karıştırdığı düşünüldüğünde aynı yerine kullanılan terimler gittikçe farklı anlamları ifade etmeye başlamıştır. Pek çok dilde kullanılan bu iki terim, tam olarak birbirini karıştırmamaktadır.

“Dil öğelerin bir araya gelmesiyle düzenleyen ve bunların bir sistem dâhilinde anlamlı birer birim durumuna gelmesini sağlayan dil bilgisidir. Dil bilgisi, dildeki bu sistemli yapıyı ortaya koyamayı hedefleyen bir çalışma alanıdır” (Erdem ve Çelik, 2011, s. 1059).

Söz konusu olan dil öğretimi, aynı zamanda öğretene de olabildiğince önemi verilerek kurallar ve kurallara uygun birbirinden özgür örnekler sıralamak; hedef dilinin kullanım yerine dil hakkında parça parça bilgiler olduğunu kabul etmek anlamına gelecektir. Burada belirtmelidir ki, ana dili ile ikinci veya yabancı dil öğretimi içerisinde, dil bilgisi öğretiminin amacı, öğretilecek dil hakkında birbirinden kopuk ve farklı bilgiler vermek değil, dilin nasıl kullanılabileceğinin yolunu göstererek dili kullandırmayı sağlamaktır.

Genel olarak dil, ana dil olarak öğrenenlerin önce dili sonra kurallarını fark edilirken yabancı dil olarak öğrenenler kurallarına göre öğrenmektedir. Demek ki hedef kitleye göre dil öğretiminin amaçları ve yöntemleri değişmektedir. Barın (1994, s.54) bunu “insan, ana dilini öğrenirken dil bilgisine ihtiyaç duymaz. Uzun bir zaman içinde ezber, tekrar ve benzetme yoluyla dil öğrenilir. Yabancılara Türkçe öğretmek için ise, dil bilgisine ihtiyaç vardır. Çünkü öğrenciler ana dilleri dışında bir dil öğrenmektedirler ve öğrendikleri dili kendi ana dilleriyle devamlı karşılaştırmaktadırlar” şeklinde açıklamaktadır.

¹ Dil bilgisi – Bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kurallarını tespit eden bilim, dil bilgisi (TDK, 1998: 589) olarak tanımlanırken dil bilgisi Fransızca grammaire <. 1.Dil bilgisi 2.Dil bilgisi kitabı olarak tanımlanmaktadır (TDK, 1998: 895).

“Dil bilgisi öğreniminin esas amacı, dil bilgisini iletişim sırasında kullanıma koyabilmek ve öğrencilerin, bilinmeyen dil kurallarının farkına varmalarını sağlamaktır” (Sezer ve diğerler, 1991, s. 229-230). Bu amaçlarla dil bilgisi, öğrencinin dil becerilerinin geliştirilmesinde bir etkinlik alanı olarak düşünüldüğünde dört dil becerisine ulaşmada araç olmalı ve önemli olan öğrencinin öğrendiği dil bilgisi kuralını hangi durumlarda kullanabileceğini bilmektir.

Ancak bir dilin kurallarını öğrenmek, o dili öğrenmek anlamına gelmez. Bir dili, okuyarak ve dinleyerek anlayabilmekle; konuşarak ve yazarak anlatabilmekle öğrenilmiş sayılır. Bu sebeple, dil bilgisi kuralları, anlama ve anlatma faaliyetlerinde yardımcı bilgi olarak öğrenilmelidir (Sezer ve diğerler, 1991, s. 249).

“Yabancılara dil öğreniminde önemli olan “gereksinim”dir. Öğrenci, öğrendiği kural ile hangi iletişim ihtiyaçlarını karşılayabileceğini bilmelidir. Böylece hem öğrenme isteği artarak, hem de öğrendiklerini daha kolay bir şekilde uygulamaya dönüşürebilecektir.

İkinci/yabancı dil konularını için hedef dili kullanımlarında tercih ettikleri dil bilimsel yapılar, sözcükler ve bu sözcükler aracılığıyla oluşturdukları ifadelerin ardında ümitsiz birey olarak yetişme ortamları, aldıkları eğitim, sosyolojik ve psikolojik koşulları belirleyicidir” (Durmuş 2013, s. 196).

2.4. YABANILARA TÜRKÇE DİL BİLGİSİNİN ÖRETİMİ

Yabancı dil öğretiminde dil bilgisinin öğretilip öğretilmemesi her zaman tartışılabilir bir konudur. İkinci bir dili, özellikle, dilin konuları uldu u ülkede öğrenen öğrencilerin dil bilgisi yapılarını, doğal dil ortamı içinde, öğrendiklerini fark etmeden, “örtük” bir şekilde edindiklerini varsayan yaklaşımlar dil bilgisinin sınıfta öğretilmesinin edinim sürecini etkileyeceğini savunmaktadırlar (Krashen ve Terrell, 1983, s. 57).

Dil bilgisi öğretiminin amacı dil bilgisi kurallarını iletişimde gerçek hayatına aktarılmasıdır. Böylece, öğrenen kendisine sunulan yapıyı kavrayıp kullanıma dönüştürebilir.

Dil bilgisi yani okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi için önemli bir dil parçasıdır. Dil bilgisi öğretiminin hedefi dilin iletişim kurmakta kullanabilmektir. Dil öğretiminde başarılanabilmesi için öğrenciyi dile dair bilgi sahibi olmaktan çıkarıp dil becerilerinde gelişmeye yönlendirecek materyaller kullanılmalıdır.” (Durmuş ve Okur, 2013, s. 338)

Türkçenin dil bilgisi öğretimine yaklaşımı sadece Türkçenin biçimsel özellikleri üzerinde durmak değil, ekilsel özellikleri göz ardı etmeden, Türkçe dil bilgisinin bir bağlam içinde kullanımındaki farklılıkları için de öğretim yöntemleri ve teknikleri sunulmaktadır.

Dil bilgisinin kullanım kapsamında yansıtıldığı bağlam oluşturmada kuralın en çok kullanıldığı konuları seçmesinin kolay ve yararlı bir yol olmasını düşünülmektedir. Örneğin: iyelik ekleri ile aile konusunda; emir-istek kipi ile yemek-sipariş konusunda; gereklilik kipi ile sağlık konusunda bağlam oluşturulabilir.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi çerçevesinde ele alınan yabancı dil öğretim ilkeleriyle gerçekleştirilen genel dil öğretiminde olduğu gibi dil bilgisi öğretiminde de ihtiyaç analizi yapılır. Burada dil bilgisi konuları arasında bir sıralama ortaya çıkar. Yapılan bir sıralamaya göre dil bilgisi konuları ünite merkezini oluşturur. Ünite ve ünite içerisindeki diğer bütün bölümler bu dil bilgisi konusu etrafında gelişir. Dil öğrenime zaten cümleyle başlanmaktadır. Cümlenin kavranmasından sonra sözcüklerin kullanımı veya kazanılması sağlayacak bölümler dört beceri aracılığıyla verilir. Her türlü dil bilgisi konusu cümle içerisinde verilen örnek yapıları üzerinden öğrenilir. Ünite ve dil bilgisi konu sırası dil öğretim ilkeleri ve ihtiyaç analizine göre yapılır. (Durmuş ve Okur, 2013, s. 340-341).

Temel olarak dil bilgisi öğretimi iki **tümdengelimli** ve **tümevarımlı** yöntemeye dayanmaktadır. Tümdengelimli yöntem, kuralların sunumu ile başlar ve kuralların uygulandı ı örnekler ile devam eder. İkincisi olan tümevarımlı yöntem, ise kuralların çıkarıldı ı örneklerle başlar. Durmu (2013, s. 234), dil bilgisi öğretimi “Akademik çalı malardaki kar ılı ı satılabilecek olan tümdengelimsel (deduktive) yaklaşım, ayrıca, tümevarımsal (inductive) yaklaşım olarak, sesleri, sonra heceleri, sözcükleri ve cümleleri kurallardan hareketle örneklendirerek vermek yerine; bir metnin genel anlamına odaklanarak, bunu gerçekle tirdikten sonra, cümleleri, bitimsiz söz dizimsel yapıları, sözcük gruplarını, sözcükleri ve sesleri öğretmeyi do ru bulmaktadır.” diye belirtmektedir.

Durmu 'a (2013, s. 234) göre, “Ö retilen dil bilgisi yapılarının, asıl öğ retilme amacının ilgili ders özelinde, söz konusu öğ renme alanında kazanılması gereken beceriye uygunlu u, bu becerinin kazanılmasının belirli dil bilgisi yapılarının nasıl kullandı ını göstermek oldu unu öğ reniciye hissettirmek yararlı olacaktır.”

Bilindi i gibi, Türkçe dil sisteminin oluşmasında etkili olan eklerin, fiil ya da ad köklerine gelmesi satranç kurallarını andırmaktadır. Kuralların iyi bilinmesi ve kullanılması ile basit ve yeni sözcükler türetilmektedir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğ retim kitaplarında yer alan en önemli konulardan biri zamanların anlatımlarıdır ve dil bilgisi konularının sıralanmasına da etkilemektedir. Çünkü dil bilgisi konularını öğ retirken, zaman yapılarındaki kullanımları öncelikte verilmektedir. Örne in, durum ekleri öğ retilirken şimdiki zamanın öğ retilmi olması gerekmektedir. Çünkü genel olarak durum eklerinin kullanımı daha fazla, fiil ve dolayısıyla zamanı olan cümleyle sa lanmaktadır. Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında konuların sıralamasında hangi konunun önce, hangisinin sonra verilece ine önem verilmelidir.

Türkçe sistemli dil olmasından dolayı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de özellikle dil bilgisi yapılarının sistemli bir biçimde öğ retilmesinin zorunlulu u dü ünülmelidir. Ancak sistemli öğ retimi yaparken Türkçenin ana dili öğ retiminden farklı olarak yabancılara öğ retildi i unutulmamalıdır. Yabancı öğrencilere Türk dil bilgisi, tek başına alı tırmalarla de il di er dilin dört temel becerisiyle ili ki kurarak öğ retilmelidir. Söz konusu olan ili kilendirme ile yapılacak Türkçe dil bilgisinin öğretim sürecinde

önemli olan öğrenenin öğrendiği dil bilgisi kuralını hangi durumlarda doğru kullanabileceğini anlaması ve bilmesidir. Öğrenene kontekst içinde dilin kullanımını gösterilip kuralı sezebilmesini sağlamak ileri düzeyde önemlidir. Bu durumlar hedef dilin daha kolay öğrenilmesiyle birlikte kullanılmasına da yardımcı olacaktır.

3. BÖLÜM

AD DURUM EKLER

3.1. TÜRKÇE AD DURUM EKLER

3.1.1. Türkçede Çekim Kategorileri

Çekim kategorileri dillere göre farklılık gösterir ve eklendikleri sözcüklerin cinsine göre ikiye ad ve fiil olarak ayrılır. Adlara gelen çekim ekleri arasında cinsiyet (gender), sayı (number), birlilikle belirsizlik (in definiteness), durum (case) vb. sayılabilir.

Ergin (2013, s. 124-126), “Çekim eklerini sözcük kök veya gövdesine i leklilik veren ekler olarak de erlendirir. Dildeki sözcük örgüsünün ba layıcı unsurlarının çekim ekleri oldu unu söyler ve bunların gereklili i üzerinde durur. Cümle yapısının çekim ekleri üzerine kuruldu unu ve bu bakımdan çekim eklerine cümle ekleri de denebilece ini” söyler.

Türkçede çekim kategorileri dikkate alındı nda farklılıklar göstermektedir. Adla gelen çekim ekleri konusunda dil bilgisi kitaplarında farklı görü ler bulunmaktadır. Bazı kitaplarda gösterilen çekim ekler di er dil bilgisi kitaplarda aynı sınıfta yer almayabilir. Genel olarak çokluk eki, iyelik ekleri, durum ekleri (yalın durum, ilgi durumu, belirtme durumu, yönelme durumu, bulunma durumu, uzakla ma durumu) gibi adlara gelen ekler çekim eklerin sınıfta yer almaktadırlar. Vasıta, ilgi, yön ve e itlik durumları birçok dil bilgisi kitapta çekim ekler bazı kitapta ise yapım ekler arasında yer alır. Ergin (2013, s. 226-228) “Aitlik ekini yapı ekleri bahsinde verdikten sonra, ekin çekim eklerinden sonra gelmesi, iyelik eki gibi yardımcı ses alması, iyelik fonksiyonu ta ıması yüzünden onu çekim ekleri arasında sayar. Vasıta, yön ve e itlik eklerinin de zamanla i lekli ini kaybetti ini ve kli ele erek cansız bir yapım eki durumunu aldı ını söyler.”

Durum ekleri Banguo lu (2015, s. 326-327) “Kimli ve kimsiz ekinde iki farklı durum eki olarak belirtmektedir.” Tahsın Banguo lu, “Bazı ad çekim eklerinin üretim ekleri olduklarını veya üretim eklerine yakla tıklarını söyler ve bu gruptaki ekleri dı çekim ekleri (kimle hâli, kimce hâli, kimli hâli, kimsiz hâli) olarak adlandırır. Çekim, ilgili sözcü ü sonlandırır ve kendisinden sonra yapım eki getirilmez. Ama türetime girmi bir sözcük tekrar türetime girebilir. Türetim sözcüklerin gövdelerini olu turur ve yeni yapılar meydana getirir. Ancak bütün bu türetimlerden sonra çekim uygulanabilir.” ekinde açıklamaktadır. Bu kural da iki yapının ne kadar farklı oldu unu gösterir. Böyle bir düzenlilik Greenberg’ün 28. evrensel kuralını olu turur. Yani, türetim çekim eklerinin üzerine uygulanamaz.

Türkçenin zengin ek sistemine ba lı oldu undan dolayı, genelde bu kuralın i ledi ini söylebiliriz. Türkçede gerek ad çekimi gerekse fiil çekimi oldukça düzenlidir. Durum ekleri neredeyse düzenli bir ekinde bütün adlara uygulanabilmektedir.

3.1.2 Türkçe Ad Durum Eklerinin Tanımı

“Durum” kavramı eski Yunancaya dayanan Latince çalı malarıyla ekillenmiştir. Bugün yaygın olan geleneksel durum terminolojilerinin büyük oranı eski Yunancadan esas almaktadır.

Dünyanın Türkçe, Rusça, Arapça, Almanca, Gürcüce gibi birçok dünya dilinde durum kategorisi mevcuttur. Fransızca ve Farsça gibi durum kategorisi bulunmayan dillerde ise, durum eklerinin fonksiyonu bazı ön ekler veya sözcüklerin dizili riyle meydana gelen gramer ekilleri kar ılırlar.

Ad durumun sayısı dillere ve de i ik kaynaklarına göre farklılık gösterir. Kaynaklarda bugünkü Almancada dört, Rusçada altı, Arapçada üç, Gürcücede yedi, Macarc dilinde ise yirmiye yakın ad durumunun bulundu unu gösterilmektedir.

Türkçe dil bilgisi kitaplarında, terim sözcüklerinde ve ilgili makalelerde durum eklerinin sayı ve adlarla ilgili birbirinden farklı görü leri ortaya çıkmaktadır.

Muharrem Ergin, (2013, s. 226) Durum ekleri ile ilgili olarak “hâl ekleri” ifadesini kullanır. “ismin hâlleri adın di er sözcüklerle münasebeti sırasında içinde bulundu u durumlardır. Ad bu münasebetleri bazen eksiz olarak, fakat çok defa da ek olarak”

ifade eder ve ad durumlarını “ simleri çe itli münasebetler için türlü hâllere durumlara sokan bu eklere hâl ekleri denir.” diye açıklar.

Muharrem Ergin (2013, s. 227), ad durumların fonksiyonlar hakkında öyle “Ad durumları adı adlara, edatlara ve özellikle fiillere ba layarak bir çok ili ki kurar ve bu ili kilerden bir çok ad, edat ve fiil grupları ile cümleler do ar. Ancak durum ekleri asıl olarak adı fiile ba layan eklerdir. Bu özelli i ile asıl çekim ekleri durum ekleridir” diye bilgi vermektedir.

Bu konuda Aksan (2003, s. 92): “Ad durumu, tümcenin düzeni içinde adların ve kimi ad soylu öteki ö elerin yüklendi i görevi belirleyen, tümcede adın sözdizimi açısından rolünü ve öteki ö elerle ili ksini gösteren, aynı zamanda anlam açısından ona belli bir özellik yükleyen durum kavramı ço u dillerde adların biçim açısından de i imi ve çekim biçiminde belirtir.”

Zeynep Korkmaz (2014, s. 282) ad durumları “Adın cümle içinde bulundu u dil bilgisi ekli; yalın ve eklerle geni letilmi olarak aldı ı geçici durum olarak tanımlayıp ba lıca yalın durum, ilgi durumu, yükleme durumu, yönelme durumu, bulunma durumu, uzakla ma durumu, vasıta durumu ve e itlik durumu adın durumlar” olarak görür.

Tahsin Banguo lu (2015, s. 326), Ad durumlarını “Adlarda çekim” ba lı ı altında anlatır ve adların ba ka sözcüklerle olan ili kilerine göre farklı durumlarda bulduklarını” söyler.

Tahsin Banguo lu’ya (2015, s. 325) göre sınıflandırılan ad durumları di er dil bilgisi kitaplarından farklıdır ve iki bölüm olarak ayrılır:

1. İç çekim hâlleri: Adların 6 iç çekim hâlleri vardır. Bunlar kim? Soru zamirinin beklenen cevabına göre adlandırılır: “Kim hâli (ev)”, “kimi hâli (ev-i)”, “kime hâli (ev-e)”, “kimde hâli (ev-de)”, “kimden hâli (ev-den)”, “kimin hâli (ev-in)”.

2. Dı çekim hâlleri: Daha az i ler çekim eklerine dı çekim ekleri denir. Adların dört dı çekim hâli vardır. Bunlarda kim? soru zamirinin beklenen cevabına göre adlandırılır: “kimle hâli (ev-le)”, “kimce hâli (ev-ce)”, “kimli hâli (ev-li)” ve “kimsiz hâli (ev-siz)”.

Yukarıda açıkladı ımız durum eklerinin sayısı ve adlandırıl ı konusunda birbirlerine benzer açıklamaları görmekteyiz. Ama biz konuyu, Türkçenin yabancı dil olarak

ö retilmesi bakımından ele almak istiyoruz. Ad durum ekini kısaca tanımlarsak: “Cümle içinde, ad, ba ka bir sözcü e ilgi kurmak üzere aldı ı ektir” diyebiliriz. Kısaca, bu ekler adları çe itli ili kileri kurmak üzere de i ik durumlara sokan eklerdir. Ad durum eklerinin çok önemli rolleri vardır. Ad durum ekleri, adlardan sonra gelerek o adı fiile ba larlar.

Ad durum ekinin üzerine geldi i ad, cümlede belirtili nesne, dolaylı tümleç ve zarf tümleci olarak görev yapar. Ad durum ekleri cümlede, öznenen sonra kullanılmaz. Ancak, ilgi durum, iki ismi birbirine ba layarak belirtili ad tamlamaları yapar.

Yükarıda belirtti imiz gibi, Türkiye Türkçesinde bugün genellikle sekiz çe it olarak ele alınan ad durumları, ba ka dillerde sayı çok daha fazla veya az olabilir. Kimi zaman 3’ten 15-20’ye kadar da yükselir. Ba ka dillerde birbirlerinden tamamen farklı ekilleri de bulunmaktadır.

Bugün Türkiye Türkçesinde kullanılan ad durumu eklerini u ekillde sıralayıp üzerinde durmak istiyoruz:

1. Yalın Durum: defter
2. Belirtme Durumu: defter-i
3. Yönelme Durumu: defter-e
4. Bulunma Durumu: defter-de
5. Uzakla ma Durumu: defter-den
6. Igi Durumu: defter-in
7. Vasıta Durumu: defter-le
8. E itlik Durumu: defter-ce

3.1.3. Yalın (Nominatif) Durum

Adların cümledeki eksiz durumudur. Yalınlık adların girece i durumlardan biridir. Bu sebeple ba ka ad eklerin asla bile durum eklerinden birini almayan adlar yalın durumdadır. Türkiye Türkçesinde yalın durum eksiz oldu undan dolayı ad durum

sisteminde karı ık durumlar ortaya çıkmaktadır. Bunun nedeni eksiz her adın yalın durumunda de erlendirilmesidir.

Örnek: Kitap, kitaplar, kitaplarım...

“Buralarda bir terzi varmı , biliyor musun?”

Muharrem Ergin (2013, s. 227), Yalın durumun “Adın kar ıladı ı nesne ve kendisine tabi olan ad dı ında hiçbir münasebet ifade etmeyen hâli olarak açıklayıp adların teklik, çokluk ve iyelik ekilerinin yalın durumda oldu unu ve daima eksiz bir durum” oldu unu söyler.

Tahsin Banguo lu (2015, s. 327), “Yalın durumuna kim hâli adını verir. Yalın durumu eksiz oldu unu belirterek en yaygın i leyi inin cümlelerin kimsesi” oldu unu söyler. Banguo lu “Yalın durumun bir kimseyi, adı, unvanı ça ırmada kullanılabilece ini, yalın adın ünlem gibi kullanılı ına ça rı hâli dendi ini belirtir.” Örnek: ev kapısı, tavuk kestim vb.

Zeynep Korkmaz’a (2014: s. 282) göre yalın durum, “Adın cümlede anlam ili kisi yönünden ba ka bir sözcü e ba lı olmayan durumudur. Bu durumdaki bir ad, bir üst paragrafta belirtilen birinci türden bir ili kiyi temsil etti i için yalnız çokluk ve iyelik ekleri alabilir”. Örne in: saç, saçlar, saçlarımız, bilgi, bilgiler, bilgisi, bilgilerimiz vb.

Örnek: Telefon bir anda elimden dü tü.

Yalın Durumun Fonksiyonları: Yalın durumun tanımında dilcilerin birlik sa lanmı ken, fonksiyonlar konusunda farklı görü ler ortaya çıkmaktadır. Bazı dilciler ilgi ve belirtme durumların fonksiyonları yalın durum olarak sayarlar.

Yalın durumdaki adlar ve ad unsurları bir ba ka adla öbek olu turmamı sa cümlede özne görevindedir.

Örnek: Konu macı sözünü tamamladı

steyenler bahçede dola abilir. (steyenler, öznedir).

Yalın durumda kullanılan adların ve sözcük öbeklerinin cümledeki görevlerini öyle özetleyebiliriz:

- a. Cümlede özne olur.
- b. Ad tamlamasında tamlayan ve tamlanan olur.

c. Ek fiil olarak cümlenin yüklemi olur.

Örnek: çimde en güzel duygular saklı.

Onlar bu i te bir engel görmüyorlar.

3.1.4. Belirtme (Akkuzatif) Durum

Türkçede belirtme durumu adlara ve ad unsurlarına belirtme kavramı katar ve yüklemle ili kisini belirler. Bu eki, ünlü uyumlarına göre ada eklenir. Ad ünlüyle bitti inde araya “y” ünsüzü girer.

Örnek: Ay e kitap okudu (Herhangi bir kitap)

Ay e kitabı okudu (Bilinen, belli bir kitabı).

Ergin (2013, s. 231), belirtme durumunu “Adın geçi li fiillerin do rudan do ruya tesiri altında oldu unu ifade eden durum olarak açıklar ve bazen eksiz, ço unlukla ekli oldu unu belirtir.” Adın bu durumunda “-ı, -i, -u, -ü” ekleri kullanılmaktadır.

Banguo lu (2015, s. 325), “Belirtme durumuna kimi hâli adını verir ve belirme durumunu adın söz içindeki geçi li fiilden do rudan do ruya etkilenmesi” olarak açıklar.

Korkmaz (2014, s. 290), belirtme durumunu “Yükleme durumu olarak adlandırmı ve di erlerine benzer olarak geçi li fiil ta ıyan bir tümcede, fiilin etkisi yükleme ve bir ba lantının söz konusu oldu unu; yani addan fiil de il, fiilden ada do ru bir etki yükleme ve bir ba lantının söz konusu oldu unu; bu durumdaki adın yüklem bildirdi i ve öznenin yaptı ı i ten etkilendi i için tümcede nesne görevinde oldu unu, dolayısıyla belirtme i levi yüklendi ini” vurgulamı tır.

Belirtme Durum Ekinin Fonksiyonları: Bir fiilin gerçekle mesinden etkilenen adlar belirtme durumundadır. Belirtme durumundaki adlar, ba ka bir ada de il, geçi li bir fiile ba lanmakta ve bu fiilin gerçekle mesinden etkilenme konumuna girmektedir.

Belirtme durumundaki adlar cümlede daima nesne olur. Belirtme durumu ekini almadan bir fiile ba lanan adlar, yalın durumda de ildir. Çünkü adın yalın durum, adın belirtme durumu gibi adlandırmalar, adın fiille veya ba ka bir adla olan ilgisine bakılarak yapılmı tır.

Örnek: “Film, insanı ilgilendirir”.

“Film izleyelim”.

Bir cümlede belirtme durumunda bir adın bulabilmesi için bu cümlenin yüklemi geçi li bir fiil olmalıdır. Cümlenin yüklemi geçi siz bir fiil ise bu cümledeki adların hiçbiri belirtme durumunda olamaz. Belirtme durumundaki adlar, belirtme durum ekini alarak fiile ba landı ında belirtili nesne, bu eki almadan fiile ba landı ında belirtisiz nesne olur.

Adlar belirli fiil kategorileriyle ilgi kurarken belirtme durumu eki alırlar:

1. Be duyuyla yapılan fiillerden önce belirtme durumu eki getirilir:

Örnek: Beni dinliyor musun?

2. Beyinde gerçekte en fiillerden önce belirtme durumu eki getirilir:

Örnek: Sizi hiç anlamıyorum.

3. Gerçekte ti inde biçim de i tirten fiillerden önce belirtme durumu eki getirilir:

Örnek: “Kapıyı kapatmı ”.

4. Yönetme - yönlendirme anlatan fiillerden önce belirtme durumu eki getirilir:

Örnek: “Ödevleri do ru durust yapmalısınız”.

5. Bütünü içine alma ifade eden fiillerden önce belirtme durumu eki getirilir:

Örnek: “Parayı sıkı tut, dü mesin”.

6. Denetimimizde olan ve yönlendirebildi imiz her canlı ile yaptı ımız hareketler geçi lidir ve dolayısıyla bu fiillerden önce belirtme durumu eki getirilir:

Örnek: “ Az sonra kiyafetlerimi yıkıyaca ım”.

3.1.5. Yönelme (Datif) Durumu

Adlara ve ad unsurlarına yönelme, yakla ma kavramı katar. Bu ek ünlü uyumlarına göre “-a” veya “ -e” biçiminde ada eklenir. Ünlü ile biten bir sözcük ile ek arasında bir yardımcı “-y” sesi ortaya çıkar:

Örnek: “Ben Türkiye’ya gidiyorum”.

Muharrem Ergin (2013, s. 233), yönelme durumu “Sözcük gruplarında ve cümlede fiilin kendisine do ru yakla tı nı, yönlendi ini ifade etmek için isim datif haline sokulur. Fiilin istikametini gösteren ve yakla ma ifade eden datif hâli daima ekle yapılır” diye açıklar.

Tahsin Banguo lu (2015, s. 328), Yönelme durumuna “kime hâli” der ve bulunma ile uzakla ma durumlarıyla birlikte de erlendirip bu üç duruma yer yön hâlleri (as locaux) adını verir.

Yönelme Durum Ekinin Fonksiyonları: Muharrem Ergin (2013, s. 233-234) yönelme durumun -(y)A ekinde “yakla ma, istikamet, yer, zaman, fiyat, bedel, leh, aleyh, ilgi, kabul, gereklilik, uygunluk, konu, aitlik, vasıf, tarz, görü , ayrılma, de i me, ba kala ma, yaptırma, tercih v.s” fonksiyonlarını sıralamaktadır.

Yönelme durum eki esas itibariyle adları fiillere ve bazı edatlarla ba layan bir ektir. Fakat bu edatlar fiil asıllıdır ve yönelmeyi kuvvetendirip fiile ba layan bir rol oynarlar.

Yönelme durumunda bulunan adlar, ba ka unsurlarla bir sözcük öbe i olu turmamı sa cümlede yer tamlayıcısı veya zarf tümleci olur:

Örnek: “ stemeyenler, yanıma gelmesinler”(Yanıma, yer tamlayıcısıdır).

“ Benimle konu maya gelmi ler”(Benimle konuşmaya, zarf tümlecidir).

Bir cümlede söz konusu edilen fiilin yöneldi i, yakla tı ı, dokundu u yeri bildiren adlar yönelme durumundadır. Demek ki, yakla ma durumundaki adların ve ad gibi kullanılan sözcüklerin asıl görevi yüklem durumundaki fiile ba lanarak ifade edilen fiile hedef olan yeri belirtmektedir.

Örnek: “Yoldan geçenler bana selam verdiler”.

Yönelme durumundaki ad ve ad unsurları u görevlerinde kullanılır:

a. Yönelme durumundaki ad ve ad unsurları yer bildirme görevinde kullanılmı sa bu sözcüklere cümlede yer tamlayıcısı olur.

Örnek: “Ö renci okuldan eve gitti.”

b. Yönelme durumundaki adlar, fiilimsilere ba lanarak fiilimsilere ba lı sözcüklerin olu turdu u sözcük öbe inde yer tamlayıcısı olur:

Örnek: “Atatürk’ün Samsun’a çıktı ı gün...”

“Arkada ımın sınava girdi i gün hastalanmı tım.”

c. Yönelme durumundaki adlar, kadar, de in, kar ı gibi çekim edatlarına da ba lanabilir. Bu ekilde olu an sözcük öbeklerine edat öbe i denir.

Örnek: “Ak ama kadar eve gelemedi.”

“Ona kar ı çıkmak istemedi”.

ç. Yönelme durum eki, bazen tekrar öbeklerine gelerek onların zarf olmasını sa lar.

Örnek: “Uzun zaman ba ba a konu tular”.

d. Yönelme durum ekiyle ikilemeler olu turulur.

Örnek: el ele, göz göze, di e dis vb.

“Sokakta arkada ımla el ele tutu arak dola tık.”

e. Yönelme durum eki kullanarak deyimler olu turulur.

Örnek: ele vermek, göze girmek, dile dü mek vb.

“Ö renci ö retmenin gözüne girmeye çalı tı.”

f. Yönelme durum eki “ücret” ifade eden kullanımlara getirilir.

Örnek: “- Bu i i kaçta yaparsın?

- Be yüz liraya yaparım.”

3.1.6. Bulunma (Lokatif) Durumu

Türkçede bulunma durumu “-DA” ekiyle kar ılanır. Adlara ve ad unsurlarına bulunma kavramını yükler. Bu ek ünlü ve ünsüz uyumlarına göre dört de i ik biçimde **-da, -de, -ta, -te.** adlara eklenir.

Örnek: “Ya lı adamlar a açların altında oturup sohbet ediyorlar.”

“Bütün gün evde oturdu.”

Muharrem Ergin (2013, s. 234-235), bulunma durumunu “Adın kendisinde bulunma ifade eden fiillerle münasebette oldu unu gösteren durum olarak tanımlar ve sözcük

gruplarında ve cümlelerde fiilin kendi içinde cereyan etti ini ifade etmek için adın bulunma durumunda oludu unu” açıklar.

Zeynep Korkmaz (2014, s. 299), bulunma durumu, “-DA eki ile kar ılanan ve genellikle fiildeki olu ile kılı ın yerini bildiren ad durumudur. Fiildeki harekete sahne olan her türlü somut ve soyut kavramları kar ılayan adlar bulunma durumuna girebilir.” diye açıklar. Korkmaz’a göre, “Bu durum, eklendi i ad ile fiil arasındaki ba lantı özelli i açısından, bulunma ve yer gösterme kavramına ko ut olarak zaman, i , süreklilik, içinde olma, tarz bildirme, kar ıla tırma, gösterme, vasıta, amaç, sebep vb. ifadeleri de içine alır.”

Bulunma Durum Ekinin Fonksiyonları: Zeynep Korkmaz (2014, s. 303-309), bulunma durumu fonksiyonlarını “Bulunma durum ekini alan ad veya ad grubu, cümlede yer tamlayıcısı görevindedir. Adı olu ve kılı ın zamanını bildirme ifadesiyle fiile ba lar; adı fiile içinde olma ve bulunma anlatımıyla ba lar; sayı adlarında ya bildirir; e veya zıt anlamlı zarf görevinde ikilemeler kurar vb.” diye belirtmektedir.

Örnek: “Bu belgeleri dosyada saklayaca ım.” (Dosyada – yer tamlayıcısıdır).

“Sanatçılar ayakta alkı landı.” (Ayakta – zarftır).

“Misafirler dı arıda kar ılandı.” (Dı arıda – yer tamlayıcısı).

Bulunma durumundaki adların cümle içinde kurdu u yapıları ve di er görevleri örneklerle öyle sıralayabiliriz:

a. Dolaylı tümleç (yer, durum, bakı açısı, araç, konu) **ve yüklem:**

Örnek: “A acın altında geceyi bekledim.”

“Selim uykuda konu ur.”

“Ahmet görünü te çok güçlüydü.”

“Bu hususta benimle tartı ma.”

“Annem daha dört gün buradadır.” (yüklem)

b. Zarf tümleci (zaman, dönem, süre, araç, tarz, fiyat/oran):

Örnek: “Tatilde görü üruz.”

“Bu gözlerle 2 saniyede samimi olunur.”

“Geçen akşam yine aynı şekilde oturmuştuk.”

“Yüzde beş kârımız var.”

c. kilemeler ve aitlik grubu

Örnek: “Beni arada sırada da olsa arıyor.”

“Onunla ayda yılda bir kere görüşüyoruz.”

“Odamdaki perdeleri yakın zamanda değiştirmem gerek.” (aitlik)

e. Birleştik fiiller (elde etmek, gözünde tutmak, darda kalmak vb.)

Örnek: “Bütün paraları elde etmeye çalışıyor.”

3.1.7. Uzaklaşma (Ablatif) Durumu

Bir fiilin uzaklaşma, ayrıldı, baktığı yeri belirten adlar uzaklaşma durumundadır. Bu adlar, fiile veya başka bir adla uzaklaşma durum eki “-DAn” olarak bağlanır.

Örnek: “Bir yaz günü geçtik Tuna’dan kafilerle”.

Adlara ve ad unsurlarına uzaklaşma, ayrılma ya da bütünden bir parça anlamı yükler. Bu ek ünlü ve ünsüz uyumlarına göre adlara dört biçimde eklenmektedir: **-dan; -den; -tan; -ten;**

Muharrem Ergin (2013, s. 235), uzaklaşma durumun “Sözcük gruplarında ve cümlede fiilin gösterdiği hareketin kendisinden uzaklaşma ifade etmek için isim ablatif hâlinde bulunduğu durum olarak tanımlar ve ablatif durumunda ad daima uzaklaşma ifade ederek ek aldığı” açıklar.

Uzaklaşma Durum Ekinin Fonksiyonları: Uzaklaşma durumundaki adlar, tek başına veya öbek olarak uzaklaşma ve bulunma durumundaki adlar gibi cümlede çeşitli görevler yapar. Bu görevlerden bazıları şöyle sıralayabiliriz:

1. Uzaklaşma durumundaki ad, bir yer adı ise cümlede yer tamlayıcısı olurken zaman adı ise yüklen durumundaki fiilin zarfı olur:

Örnek: “Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.” (Yer tamlayıcısı)

“Eskiden bunu yapmazdım.” (Fiilin zarfı)

2. Uzakla ma durumundaki ad, cümlede yüklem durumundaki fiilin sebebini veya gerçekte me tarzını belirtti inde zarf olur:

Örnek: “Korkumdan tek kelime konu amadım ve sustum.”

3. yelik ekiyle beraber sayı, ölçü, oran belirten ad tamlamasının tamlayanını olu turur:

Örnek: Elmalardan bazıları çürük çıktı

4. Fiyat belirtir ve nesnelere hangi maddeden yapıldı ını belirtir:

Örnek: “Bu gömlek pamuktan yapılmı .”

“Kırazın kilosu yüzden almı .”

5. Durumu belirtir ve hakkında, konusunda anlamı verir:

Örnek: “-Neden söz ettiniz?

-Havadan sudan bahsettik.”

6. Kesinlik ya da do rulama ve ile ilgili cümlelerde kullanılır

Örnek: “Seni gerçekten çok severim.”

7. Kar ıla tırma belirten cümlelerde kullanılır ve bütünü parçasını belirtir:

Örnek: “Senden akıllısını görmedim.” (Kat ıla tırma)

“Senden ho lanıyorum.”

“Pastadan yedim.” (bütünü parçası)

8. çerikle ilgili olarak anlamı katar ve özellik anlatır:

Örnek: “Bu konu madan hiçbir ey çıkaramadım.” (çerik)

“Candan dost, sıradan kitap.” (Özellik)

3.1.8. İgi (Genetif) Durumu

Türkçede ilgi durumu -(n)Iⁿ ekiyle gösterilmektedir. Bu eki almı olan adlar ve ad unsurları, di er durumlardaki adlardan farklı olarak, fiile de il bir ba ka ada ba lanarak bir sözcük öbe i olu turur.

Örnek: “Evin bahçesi yeniden yapıladı.”

“Kitabın kapa ı kullandıkça eskilenmi .”

Zeynep Korkmaz (2014, s. 283-284), ilgi durumu “Eklendi i ad ile ba ka bir ad arasında sahiplik, ilgi ba ı kurma durumu olarak belirtir ve bu durumun “-In/-nIn, -Un/-nUn” ekleriyle kar ılandı nını; tamlamalarda tamlayan görevindeki ad ilgi ili kisini ilgi durum eki almadan da kurabilirdi ini belirtir.”

Muharrem Ergin (2013, s. 229), ilgi eki “ smi genitif hâline sokan ek” olarak tanımlar. Ergin’e göre “ lgi durumunu adın ba ka bir adla ili ki de oldu unu ifade eder ve bazen eksiz, ço unlukla ekli olur. lgi eki ünsüzle biten sözcüklerden sonra –ın, -in, -un, -ün; ünlüyle biten sözcüklerden sonra –nın, -nin, -nun, -nün eklindedir.”

Örnek: stanbul ehri, ev-in yolu, oda-nın içi.

“Kitabın kapa ını çok be endim.”

lgi Durum Ekinin Fonksiyonları: lgi durumu, eklendi i sözcüklerin anlamını tamamlar. Tamlayan ekin bulundu u bir tümcede mutlaka iyelik ekinin de bulunması gerekir. Tamlayan durum eki iyelik ekinin gösterdi i sahibe eklenir ve onu belirli yapar. lgi durumuna girmi adlar belirtili ad tamlaması, ek almadan ilgi durumuna giren ad unsurları ise belirtisiz ad tamlaması olu turur.

lgi durum ekinin cümle içinde kurdu u yapıları örneklerle a a ıda gösterilmektedir:

1. Belirtili ad tamlaması:

Örnek: “Arkada ımın karde inin hasta oldu unu dün ö rendim.”

2. Belirtisiz ad tamlaması:

Örnek: “Bütün aile Pazar günü bir araya geldi.”

3. Edat grubu:

Örnek: “Senin için bir kitap getirdim.”

4. Yüklem:

Örnek: “Annemindi bu güzel gömlek.”

3.1.9. Vasıta (nstrumental) Durumu

Türkçede vasıta durumu adın fiile bir vasıta oldu unu gösteren durumdur ve -(y)IA ekiyle ifade edilir. Bu eki, eklendi i sözcü e birliktelik kavramı katar.

Örnek: “Yere dü en yaprakları eliyle topladı.”

“Ankara’ya arabayla gidiyoruz.”

Muharrem Ergin (2013, s. 238), “Türkçede vasıta (instrumental) ekinin “-n” oldu unu, zamanla bu ekin i levli ini kaybetti ini söyler ve Türkçede “yazın kı ın, güzün, yayan, ansızın, dü ünmeksizin, gündüzün, için” gibi örneklerde kalıpla mı vasıta ekinin oldu unu belirtir.” Ergin, ”-ile” edatinin vasıta ekinin fonksiyonlarını kar ıladı nı ve “ile” zamanla “-IA” ekinde ekle mi oldu unu söyler.”

Vasıta Durum Ekinin Fonksiyonları: Zeynep Korkmaz (2014, s. 323-327), vasıta durum ekinin fonksiyonları “Fiildeki olu ve kılı nın hangi “vasıtayla” gerçekleşti ini bildirir; Adı fiile “birliktelik”, “beraberlik” ili kisiyle ba lar; “birliktelik” gösteren +IA vasıta durumu ekinin, bu fonksiyonu peki tirmek üzere kendisinden sonra bir beraber veya birlikte edatı aldı ı da görülür; ki çe it ö eyi birbirine ba lama görevi yüklenir ve genellikle “ve” ba lacının yerini tutar. -IA vasıta durumu eki adı fiile veya bir di er cümle ö esine zaman ve miktar bildirme ili kisiyle ba lar ve çe itli anlam ile i lev nicelikleri ta ıyan tarz zarfları olu turur.

Örnek: “Kibritle oynamak tehlikelidir.” (Araç)

“Ak amları karde imle top oynuyoruz.” (Birleklilik)

“Parayı elinin tersiyle itti.” (Tarz)

“ Havaların so umasıyla i imiz azaldı.” (Sebep)

“Gönlüm, en çok yazla ne elenir.” (Zaman)

3.1.10. E itlik Durumu

Türkçede e itlik durumu adın e itlik, benzerlik, gibilik ifade eden durumudur. E itlik durumu adı fiile ba lar ve .”-CA” ekiyle ifade edilir.

Örnek: “Dün sizi saatlerce bekledik.”

Muharrem Ergin (2013, s. 239), söz konusu olan durumu “Sözcük gruplarında ve cümlede fiilin nasıl ve ne ekilde yapıldı ını, fiilin olu veya yapıllı tarzını ifade etmek için adın e itlik durumuna girdi ini belirtir; Ergin, asıl e itlik durumunda “-CA” ekinin oldu unu ve gibilik, e itlik ve benzerlik ifade etti ini söyler.” Örne in: “ nsanca, iyice, açıkça, güzelce, yüzlerce, binlerce, ardınca, bunca, böylece, yava ça vb.”

Zeynep Korkmaz (2014, s. 328), e itlik durumunu, “Eklendi i ad ile fiil veya cümlenin ba ka bir ö e arasında kar ıla tırmaya dayanan farklı niteliklerde e itlik ili kisi kurdu unu açıklar ve durumu ekinin zamanla yapım ekine dönü tü ünü belirtir.” Örne in: aptalca (konu mak); aylarca (beklemek); gönlünce (ya amak); paraca (bunalmak).

E itlik Durum Ekinin Fonksiyonları: Zeynep Korkmaz (2014, s. 329-330), “E itlik durum ekinin ba lıca görevlerini e itlik görevi ve kar ıla tırma görevi olarak sıralar ve alt ba lıkları olarak vasıfta e itlik, miktar ve büyüklükte e itlik, sayar.”

E itlik durum ekinin ba lıca be fonksiyonu vardır:

1. E itlik, benzerlik, gibilik ifade eder.

Örnek: “Dostça yana ını ok adı ve onu da arkada larının yanına gönderdi.”

“ nsan-ca ya amak, çocukça dü ünme.”

2. “Göre” kar ılı ı olan bir nisbet, yakınlık ifade eder.

Örnek: “Onun söyledikleri sence do ru mu?”

“Gönlümce ya arım, bence gelmez artık.”

3. “Kadar” kar ılı ı olan miktar ifade eder

Örnek: “Binlerce adam bir araya geldi.”

4. “Olarak” kar ılı ında bir zarf görevi ifade eder.

Örnek: “Dersi iyice dinlemedi i için anlamamı tı.”

5. “Süre”, “süreklik” ve “zaman” ifade eder

Örnek: “yıllarca bekledi, saatlerce ko u turdu.

“Saatlerce iki sözü bir araya getirip seslenmediler.”

Günümüzde e itlik eki yerine gibi, göre, kadar sıra edatlarının kullanımı daha yaygındır.

3.2. GÜRCÜCE AD DURUM EKLER

3.2.1. Gürcücede Ad Durumların Anlambilimsel Fonksiyonları

Adlar cümle içerisinde de i ik biçimlerde kar ımıza çıkmasına ra men anlamsal olarak bir de i ikli e u ramaz. “Adları adlara, fiillere ve edatlara ba layan di er sözcüklerle ili ki kurarak adların cümlede görev kazanmasını sa layan eklere ad “durum ekleri” denir.” (Saginadze ve di erler, 2015, s. 102). Örne in: “St’udent’ma gamotsda çaabara” (ö renci sınavı verdi) cümledeki “st’udent’ (ö renci)” sözcü ünün fiile ili kisini “-ma” durum eki sa lamı tır ve kullanımı zorunludur.

Gürcü dil biliminde ad durumlarının biçim bilimsel yapısı ve söz dizimsel fonksiyonları üzerine birçok çalı ma olmasına ra men aynı durumun anlamsal açıdan yeterli oldu u söylenemez. Herhangi bir dildeki bütün ad durum ekleri biçim, cümle ve anlam bilgisi düzleminde incelenmektedir. Biçim bilgisi kelimenin yapısını, cümle bilgisi söz dizimsel fonksiyonlarını, anlam bilgisi ise en küçük dilsel yapılardan en büyük dilsel yapılara do ru anam üretici bütün dil ö elerini ele alır. Durumların çe itli anlamsal fonksiyonları fiiller yoluyla ifade edilir.

Cinsiyete göre farklı durum eklerinin kullanıldı ı Avrupa dilleriyle kıyaslandı nda Gürcüce bu açıdan da farklı bir konuma sahiptir. Gürcücede bütün durum ekleri, ya da birden çok de i ik fonksiyonlara sahiptir. Bu tür durumlarda durum eklerinin asıl ve genel olarak ikiye ayrılır. Durumlarla birlikte kullanılan edatların eklenmesi durumunda ise mevcut olanların üzerine yeni fonksiyonlar ortaya çıkar.

Gürcücede ad durumları, oranları ve sıralaması üzerine birçok fikir olsa da üniversitelerde ve okullarda gösterilen gramer kitaplarındaki sıralama Akaki anidze (1962, s. 33) tarafından uygulanan ve en çok kabul gören sıralamadır. Bu sıralamaya göre Gürcücede durumlar ve ekler u ekildedir:

1. Sakhelobiti Brunva (Adın Yalın Durumu): - i, - Ø
2. Motkhrobiti Brunva (Adın Eden Durumu): - ma, - m
3. Mitsemiti Brunva (Adın Yönelme Durumu): - s
4. Natesaobiti Brunva (Adın İgi Durumu): - is

5. Mokmedebiti Brunva (Adın Vasıta Durumu): - it

6. Vitarebiti Brunva (Adın E itlik Durumu):- ad, - d

7. Ts'odebiti Brunva (Adın Hitap Durumu): - o, - v

Gürcü dilinde ad durum eklerinin sıralanması dikkat edilmeli. Söz konusu sıralamada durumların biçim bilimi ve cümle bilgisi yönleri göz önünde bulundurulmuştur. Akaki Anidze'nin (1962, s. 34-42) verdiği sıralamaya göre öncelikle öznel grup içerisinde yer alan durumlar: 1. Sakhelobiti brunva (Adın Yalın Durumu) 2. Motkhrobiti brunva (Adın Eden Durumu) 3. Mitsemiti brunva (Adın Yönelme Durumu) verilmektedir. Söz konusu olan durumların birleştirilen en önemli unsur ses bilimsel ve biçim bilimsel olarak ünlü dümesinin ve hece sonu ünlü harf de iiminin ya anmıyor olmasıdır. Aslında, Tsodebiti brunva (Adın Hitap Durumu) aynı grup içerisinde yer almasına rağmen nesnel gruba giren durumların mevcut sıralamayı takip etmesinden dolayı sıralamada son durum olarak kullanılmaktadır.

Mitsemiti brunva'dan (Adın Yönelme Durumu) sonra Vitarebiti brunva'nın (Adın E itlik Durumu) yerle e bileceğine dikkat çeken dil bilimci J. Peikri vili, e itlik durumda ünlü dümesinin olmadığını, öncelikli sıranın ünlü dümesi olmayan ve sonrasında ünlü dümesi olan durumlara verebileceği düüncesini savunmakla beraber ünlü dümesi ve hece sonu ünlü harf de iimini ya amayan Ts'odebiti brunva'nın (Adın Hitap Durumu) geleneksel yapının bozulmayarak sıralamanın sonunda yer almasından daha doğru olacağı mülahazası üzerinde durmaktadır (Peikri vili, 1992, s. 23).

3.2.2. Sakhelobiti Brunva (Adın Yalın Durumu)

Adın yalın durum eki -'dir (Ts'ign-i – Kitap). Dişerlerine nazaran daha yeni olan Sakhelobiri Brunva (Adın Yalın Durumu) Gürcü dil literatürüne Platon oseliani tarafından kazandırılmıştır. Latince de nominativus (Nominatif) olarak geçen bu durum "Dengi" anlamına gelmektedir.

Gürcücede "- " durum ekinin zamanla fonksiyonlarını yitirmesi sonucunda eksiz durumlarla da karşılaşmaktadır. Sesli harflerle biten kelimeler, yani sözcüklerin sonundaki sesli göstergeler adın yalın durumu olarak kabul edilir. Örneğin: mama – mama-y – mama-ı.

” – ” durum eki tamlayan “ Igi – O” zamirinden türemektedir. Cümle içerisinde özne, belirtili nesne, addan türemi fiillerin ad kısmı, tümleş olarak kullanılmaktadır.

Örnek: ”Bav v-i gemriead çamda”. (Çocuk lezzetlice yiyordu)

Gürcücede sözcükler genellikle “-i, -a,-o, -e” harflerle biten bütün sözcükler yalın durumuna girmektedir.

Örnek: rveul-i– defeter; sakhl-i – ev; ts’igni – kitap.

Anlamsal açıdan Sakhelobiti brunva (Adın Yalın Durumu) isimlendirme, varolu çuluk, ek fiil, de i imi ifade etme gibi farklı fonksiyonlara sahiptir.

Örnek: “Khandzari (khandzaria)”– yangın (ate li olma durumu).

“ ame” –gece;“sim vide” – huzur.

3.2.3. Motkhrobiti Brunva (Adın Eden Durumu)

Gürcüceye ve berya-Kafkas dillerine özgü bu ad durum kategorisi Türkçe için mevcut değildir. Söz konusu olan durum eki geçi li fiillerin kendine özgü içeri i ile paralellik göstermektedir. Genetik olarak di er durumlara göre daha yeni olan Motkhrobiti brunva’nın (Adın Eden Durumu) eki, ünlü harfle biten sözcüklere “-m,” ünsüz harfle bitenlere ise “-ma” ekinde eklenir.

Örnek: “Ts’ign-ma” – kitap; ”Mze-m” – güne .

Motkhrobiti brunva’nın (Adın Eden Durumu) Hint-Avrupa dillerindeki kavramsal karşılığı “Ergetiv” (Ergetive) olarak bilinir.

Söz konusu olan ad durumu cümlede özne ile görev yapmaktadır.

Örnek: “Mzem gaanata kvekana” – Güne ülkeyi aydınlattı.

Adın eden durumu bazı yemin içeren sözcük kalıplarındaki ünlem grubuna girer.

Örnek: “Çemma mze-m” – (Benim güne im);

“Deda viloba-m” – (Anamın, çocuklarımla üzerine).

Genellikle cümlede geçmişte yapılan geçi li fiillerde özne ile birlikte gelmektedir.

Örnek:” dedam erti saatis ts’in isauzma” – (Annem bir saat önce kahvaltı etti).

“Bav vebma moedanze pekhburti itama es – (Çocuklar sahada futbol oynadılar).

Gürcü dilinde Motkhrobiti brunva'nın (Adın Eden Durumu) genelde cümle içinde geçmiş zaman anlamı taşıdığı için istisna durumlar ortaya çıkmaktadır. “Tsodna” – (bilmek) fiilinin imdiki zamanda kullanılan bütün kalıplarında özneye motkhrobiti brunva (Adın Eden Durumu) ekinin gelmesi bu durumu anlatan en iyi örnektir.

Örnek: “Çemma megobarma inglisuri dzalian kargad icis” – (Arkadaşım İngilizceyi çok iyi biliyor).

“mertma itsis” – (Tanrı bilir!).

Diğer dillerinde söz konusu olan ad durumu mevcut olmadığı için yabancılar Gürcüce öğrenirken sorunlarla karşılaşmaktadırlar.

Türeme ve ilev açısından benzer özelliklere sahip olan sakhelobiti (Adın yalın durumu) ile motkhrobiti brunva (Adın eden durumu) kategorilerinde cümle içerisinde fiili gerçekleştiren şahı “öznesinin” ifade edilip kullanılmasına rağmen, sakhelobiti brunva'nın (Adın yalın durumu) daha fazla fonksiyonu olduğunu ortaya çıkmaktadır. Cümle içerisinde belirtili nesne ve zaman zarfı olarak kullanılmaktadır.

3.2.4. Mitsemiti Brunva (Adın Yönelme Durumu)

Genetik olarak çok eskisi olan “Mitsemiti” kavramı Yunanca “Datike”, Latince “Dativus”un karıdır. Tarihte sınıf kategorisi eki olma ihtimali olan “-S” eki, modern Gürcücede yönelme durum eki olarak kullanılmaktadır. Örneğin: Tsign-s (kitaba); mze-s (güneşe); sakhl-s (eve) vs.

Cümle içerisinde özne, düz, dolaylı ve basit nesne, addan türemiş fiillerin isim kısmı, tümleşik olarak kullanılmaktadır.

Örnek: Mezobels au enebia sakhli –komu ev yapımı ;

“Mtvare uks hpens dedamitsas” – Ay dünyaya ışık saçıyor;

“Kviras pirveli tovli movida” – Pazar günü ilk kar yağdı.

Adın bir durumu sözcükle birlikte cümlelerde de fiildeki hareketin yöneldi i durumu belirtmek için kullanılır.

Örnek: “Megobars vutkhari” – Arkada ıma söyledim.

“Momaval mankanas evkhede” – gelen arabaya baktım.

Söz konusu olan durumun di er fonksiyonları öyle sıralayabiliriz:

1. Adresati (Yönelme) ve mimartuleba (Yön):

Örnek: Amkhanags mistsers – Arkada ına yazacak.

“Kalaks gaemgzavra” – ehre yolculuk edecek.

2. nteresi - Daintereseba (ilgi) ve gantskoba (duygusal durum):

Örnek: “Amkhanags dautsers” – Arkada ı için yazacak.

“Mas mostsons”- (be eniyor).

3. Samokmedo Sagani (Eylem alanı) ve mokmedebis sagani (Eylemin aleti):

Örnek: “Sakhls a eneb” – evi in a edecek.”

“Çakuçs urtkams” – Çekiçle vuruyor.

4. Mititeba Sargeblobaze (istifade edenin belirtilmesi):

Örnek: “Dzmas sakhli au ena” – Karde ine ev yaptı.

Adın yönelme durumu, büyüsinde zaman içeren adlarla birlikte kullanıldı ında zaman zarfı, yer içeren adlarla birlikte kullanıldı ında ise yer zarfı i levi görür.

Örnek: “Or d es davrçebi” – ki gün kalaca ım.

“ Sa amos moval” – Ak ama gelirim.

“ Akhlos movida “ – Yakına geldi, Sorst tsavida – Uza a gitti.

3.2.5. Natesaobiti Brunva (Adın Igi Durumu)

Adın ilgi durum eki “-is” ve “-si”dir. Mazisi oldukça eski olan natesaobiti brunva (Adın Igi Durumu) Yunanca “Genikes”, Latince “Genetivus” sözcükleri ile ifade edilir. Söz

konusu ekleri Gürcü dil bilimciler “-i” ve “-s” olarak ikiye ayrılmaktadır (“-s” durum eki, adın yönelme durumu ekiyle aynıdır).

Natesaobiti brunva (Adın ilgi durumu) cümle içerisinde basit nesne, tamlayan, addan türemi fiillerin ad kısmı ve tümleç olarak kullanılmaktadır.

Örnek: “Dzaglis me inia” – Kopekten korkuyorum.

“Tkis haerma kvela gamoatsotskla” – Ormanın havası herkesi canlandırdı.

“Natesaobiti brunva (Adın ilgi durumu), öncelikle adın kar ıladı ı nesnenin kime veya neye ait oldu unu bildirir, sahiplik gösterir ve adlar arasında ba lantı kurar” (Çimke, ve di erleri, 2015, s. 106).

Örnek: Mgzavr-is tserilebi (Yolcunun mektupları);

Telepon-is peri (Telefonun rengi).

Natesaobiti brunva'nın (ilgi durumu eki) di er i levleri öyle sıralayabiliriz:

1. Kutvniloba (yelik) ve Tsarmomavloba (Tür):

Örnek: “Mamis sakhli” – Babamın evi;

“Khis sakhli” – A aç evi;

2. Tviseba (Özellik) ve epaseba (De erlendirme):

Örnek: “Mebrdzolis simamatse” – Sava çının cesareti;

“Didi chkuis adamiani” – Büyük aklın sahibi;

3. Damokidebuleba (Konum) ve Samoqmedo Sagani (Eylemden Etkilenen):

Örnek: “Universitetis studenti”– Üniversite ö rencisi;

“Khis daçekhva”– A aç kesimi;

Bu i levlerinin haricinde herhangi bir ürünün miktarının belirtilmesinde de kullanılır:

Örne in: “Sami laris – üç larilik, samasi laris produktia – üç yüz larilik ürün gibi.”

3.2.6. Mokmedebiti Brunva (Adın Vasıta Durumu)

Mokmedebiti brunva'nın (Adın Vasıta Durumu) ekleri “-it” ve “-ti”dir. Latince “instrumentalist” sözcü ünden türetilmesine rağmen tam olarak konu karıladı ı söylenmez. Cümle içerisinde basit nesne ve tümleşç olarak kullanılmaktadır.

Örnek: “Nisliit daipara mtebi” – Da lar sisle kaplandı;

“Mgzavrebi siprthilit midiodnen – Yolcular dikkatlice gidiyorlardı.

Akaki anidze'ye (1962, s. 38) göre, ad vasıta durumunda “Adın belirtti i varlık veya nesnenin fiildeki olu ile kılı nda “vasıta” olarak kullanıldı ı veya “birliktelik” anlamı ifade etti i de görülür.”

1. Gamosvlioba (Çıkma) ve Churviloba (Vasıta, donanım).

Örnek: “Sio sarkmlit nasroli” – Pencerenin savurdu u meltem;

“Pankrit datserili” – Kalemle yazılmı ;

2. Ts'armomavloba (Soy), Tanaoba (Birliktelik, beraberlik) ve Rogoroba (Nicelik):

Örnek: “Tsodebit aznauri” – Asilzadeli iyle bilinen.

“Tomit Arabi”– Arap ırkından; “Erovnebit Kartveli” – Milliyeti Gürcü;

“Mgzavrebi siprthilit ediodnen” – Yolcular azami dikkatle gidiyorlardı.

Adın vasıta durumu (Mokmedebiti brunva) yer ve zaman zarflarının ifade edilmek için kullanılır.

Örnek: “Dasavletit mze çadioda” – Güne batıda batıyordu;

“Dilit adre dgeboda” – Sabahleyin erkenden kalkıyordu.

3.2.7. Vitarebiti Brunva (dın E itlik Durumu)

Çok eski dönemlerden beri Gürcücede var olmasına rağmen Gürcü dil bilgisi kitaplarına ba imsiz bir durum olarak yakın dönemlerde girmi tir. Avrupa dillerinde bu durumun bulunmamasından dolayı adı Gürcüce temellere dayandırılarak verilmi tir.

Vitarebiti brunva (Adın E itlik Durumu), ünlü harfle biten sözcüklere “-d”, ünsüz harfle biten sözcüklere “-ad” ekinde eklenir.

Örnek: “Megobrulad tskhovrobdnen” – Dostça ya ıyorlardı;

“ Dzmurad mitkhari ra khdeba” – Erkekçe söyle, neler oluyor?

Cümle içerisinde basit nesne, tümleç, isimden türemi fiillerin ad kısmı i levinde kullanılmaktadır.

Örnek: “Male sopeli kalakad iktsa” – Kısa zamanda köy ehre dönü tü;

“Gogona gulianad kiskisebda” – Kız içtenlikle kahkaha atıyordu.

“Vitarebiti brunva (Adın e itlik durumu), eklendi i sözcü ün durumuna ve eklendi i adla fiil veya cümlelerin baş ka ö esi arasında kar ıla tırmaya dayanan birbirinden farklı niteliklerde e itlik ili kisi kurma durumudur.” (Çimke ve di erleri, 2015, s.109)

Söz konusu olan ekin cümle içerisinde yüklendi i fonksiyonlardan bazıları unlardır:

1. Gardaktsevitoba (de i im) ve Mi tsevnitoba (Varılan nokta):

Örnek: “Patara ele mdinared iktsa” – Küçük çay ırma a dönü tü;

“Kalakamde m vidobianad mia tsies”– ehre sa lam bir ekilde vardılar.

2. Vitareba (Durum) ve Ceroba (Kez, defa, kere):

Örnek: “Lamazad gamoikureba” – Güzel görünüyor.

3. Dani nuleba (Amaç, hedef, gaye):

Örnek: “Pekhburtis satama od midioda” – Futbol oynamak için gidiyordu.

Vitarebiti brunva (Adın e itlik durumu) Gürcücede durum, yer, yön ve zarfı olarak da kullanılmaktadır.

Örnek: “Çveni dzveli natsnobi sidzed mogvevlina” – Eski tanıdık damat olarak kar ımıza çıktı;

“Am kveknad samartali aris?” – Bu dünyada adalet var mı acaba?

3.2.8. Tsodebiti Brunva (Adın Hitap Durumu)

Tsodebiti Brunva (Adın Hitap Durumu), di er durum eklerine göre yeni oldu u söylenebilir. Gürcücede kullanılan “Tsodebiti” terimi Yunanca “Kletike” ve Latince “Vokativus”dan gelmektedir. Türkçede kar ılı ı olmayan bu durum, sessiz ile biten sözcüklerde “-o”, sesli ile biten sözcüklerde “-v” biçiminde, insan adlarını söylerken ise hiçbir ek almadan kullanılır.

Örnek: “Megobar-o” – Dostum,

“Çem-o karg-o kvekana-v – Benim iyi ülkem.

Tsodebiti brunva (Adın Hitap Durumu) kullanılırken ekin geldi i sözcükler cümle içindeki di er sözcüklere göre söylenirken vurgu yapıp yazarken ise ünlem i areti kullanılır. Tsodebiti brunva’nın (Adın hitap durumu) cümlelerin neresinde kullanılacağı konusu de i kenlik gösterir. Konu uldu u zaman bir ki inin dikkatini çekmek için hitap durumu kullanılarak hitap edilir. Tsodebiti brunva’nın (Adın hitap durumu) cümlelerin ba nda, ortasında veya sonunda kullanılabilir. Onu kullanılması için herhangi bir sınırlama bulunmaz.

Gürcücede bazı durum ekleri, edatlarla birlikte kullanılırken ya tamamen ortadan kaybololur ya da sesbilimsel de i imine u rarlar. Bazı durumlarda ise edatlar da de i ebilmektedir.

Örnek: “Kalak-it-gan kalak-id-gan kalak-id-an” - ehirden.

“Sakh-s- i Sakhl- i” - Evde.

Örne inde olu u gibi durum ekleri ile edatlar arasındaki çizginin yok olmasının ve adın gövdesine eklenen unsurun tamamen durum eki olarak kabul görmesinin en temel nedenlerinden birisi budur.

Gürcücede gövdeler, u radı ı de i ikli lere göre tam de i en ve hiç de i meyen gövdeler olarak ikiye ayrılır.

Hiç de i meyen gövdelerde hangi ek eklenirse eklensin, gövde özgünlü ünü korur. Örne in, “Sakhl-i (ev)” sözcü ün gövdesinde hangi durum eki gelirse gelsin, gövde de i ikli e ü ramaz. Aldı ı eke göre ünlü dü mesine u rayan sözcüklerin sayısı da

fazladır. “Mitsa’a (toprak) mits’is (topra ın)” ve “ irem-i (geyik) irmis (geyi in)” örneklerde ünlü harflerin dü melerini görülmektedir.

Ünlü dü mesi, sözcüklere yapım ve çekim eklerinin eklenmesi sırasında bir ünlünün kaybolmasına denir. Gürcücede ünlü dü mesi sesli ile ba layan bir ekin eklenmesi neden olur. Genel olarak bu ekler durum ve çokluk eklerinden “-is”, “-it” “-ad”, “-eb” olu ur.

Gürcücede ünlü harfle biten sözcüklerde 3 alt kısım bulunmaktadır: ünlü dü mesi olmayan, sözcük sonundaki ünlü dü mesi olanlar ve aynı anda sözcü ün ortası ile sonunda ünlü dü mesi olan sözcükler.

Gürcücede adın yalın, yönelme, ilgi, vasıta ve e itlik durum ekleri edatlarla birlikte kullanılır:

1. Sakhelobiti Brunva (Adın Yalın Durumu) ile birlikte “-vit” (gibi) edatı kullanılmaktadır. Gövde ile durum ekleri hiçbir de i ikli e u ramazlar.

Örnek: “Kal-i-vit” (Kadın gibi).

2. Mitsemiti Brunva (Adın Yönelme Durumu) ile birlikte kullanılan benzerlik, konum ve yakınlık ifade eden edatlar: “-vit”, “-tan”, “-ze”, “- i”.

Örnek: “Dzma-s-tan” (Karde imin yanında); “ma-s-ze” (onun üstünde).

3. Natesaobiti Brunva (Adın lgi Durumu) ile birlikte “-tvis”, “-gan”, “-ken”, “-ebr”, “-tanave” edatlar kullanılmaktadır.

Örnek: “Dzm-is-tvis” (Karde im için); “mosvl-is-tanave” (Geldi i zaman).

4. Mokmedebiti Brunva (Adın Vasıta Durum) ile birliktelik ifade eden “-urt” ve “-gan” edatları kullanılmaktadır.

Örnek: “ vil-it-urt” (Çocuklarla beraber).

5. Vitarebiti Brunva (Adın E itlik Durumu) ile zamanı belirten “-mdis” ile “-mde” edatları kullanılmaktadır.

Örnek: “Gza-mde” (Yola kadar).

3.3. TÜRKÇE AD DURUM EKLER VE GÜRCÜ AD DURUM EKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Tablo 1: Türkçedeki ad durum ekleri “yalın / -I / -A / -DA / -Dan” ile Gürcüce ad durum “-i / -ma / -s / -is / -it / -ad / -o” eklerinin karşılaştırılması.

Türkçedeki Ad Durum Ekleri	Gürcücedeki Ad Durum Ekleri
<p>Yalın Durumu, adın hiçbir durum eki almamış biçimidir.</p> <p>Örnek: Sandalye</p> <p>Kitap</p> <p>Oda</p>	<p>Sakhelobiti brunva’da (Yalın Durum) adlar “-i” eki almaktadırlar.</p> <p>Gürcüce yalın durumu eki Türkçe belirtme durumu ekiye benzeri için karşılaştırılma sebebi olmaktadır.</p> <p>Örnek: წიგნი (Tsigni) – Kitabı</p> <p>სახლი (Sakhli) - Evi</p>
<p>Belirtme Durumu, ad durum eklerinden “-i, -ı, -u, -ü” ekini alan biçimdir. Gürcücede bu eklerin karşılığı yoktur.</p> <p>Örnek: Evi temizledim.</p> <p>Kapıyı açtım.</p>	<p>Motkhrobiti brunva’da (Adın Eden Durumu) adlar “-ma, -m” eki almaktadırlar. Bu eklerin Türkçede karşılığı yoktur.</p> <p>Örnek: Katsma (adam)</p> <p>Sakhlma (ev)</p>
<p>Yönelme Durumu, ad durum eklerinden “-a, -e” ekleri alan biçimleridir.</p> <p>Örnek: Kursa gittim.</p>	<p>Mitsmiti brunva’da (Yönelme Durumu) adlar “-s” eki almaktadırlar.</p> <p>Örnek: Megobars vutkhari (Arkadaşıma söyledim)</p>
<p>Bulunma Durumu, ad durum eklerinden “-Da, -De” ekleri alan biçimdir.</p> <p>Örnek: Okulda dersim var.</p> <p>Mutfakta yemek yaptım.</p>	<p>Natesaobiti brunva’da (İlgili Durumu) adlar “-is” eki almaktadırlar.</p> <p>Örnek: Mostsavlis rveuli (Öğrencinin çantası)</p> <p>Skolis enoba (Okulun binası)</p>
<p>Ayrılma Durumu, ad durum eklerinden “-Dan, -Den” ekleri alan biçimdir.</p> <p>Örnek: Arabadan indi.</p> <p>Dersten çıktım.</p>	<p>Mokmedebiti brunva’da (Adın Vasıta Durumu) adlar “-it” eki almaktadırlar.</p> <p>Örnek: Mankanit miydivar (Arabayla gidiyorum).</p>
<p>İlgili Durumu, ad durum eklerinden “-n” eki alan biçimdir.</p> <p>Örnek: Arkadaşımın defteri.</p> <p>Babamın gömleği.</p>	<p>Vitarebiti Brunva’da (Adın Etilik Durumu) adlar “-ad, -d” ekleri almaktadırlar.</p> <p>Örnek: Megobrad tskhovrobdnen (Dostça yapıyorlardı).</p>
<p>Vasıta Durumu, ad durum eklerinden “-ile” eki alan biçimdir.</p> <p>Örnek: Annemle gittim.</p> <p>Arkadaşımınla konuştum.</p>	<p>Tsodebiti Brunva’da (Adın Hitap Durumu) adlar “-o, -v” ekleri almaktadırlar.</p> <p>Örnek: Megobaro (Dostum)</p> <p>Adamiano (insan)</p>

4. BÖLÜM

TÜRKÇE Ö RENEN GÜRCÜ Ö RENCİLERİN YAZILI ANLATIM ÇALIŞMALARINDA TESPİT EDİLEN AD DURUM EK YANLI LARI

Çalışmamızda Batum şöalesinde Rustaveli Devlet Üniversitesi'nde öğrenim görmüş ve görmekte olan, Temel Türkçe A1, Temel Türkçe A2, Orta Türkçe B1 ve Orta Türkçe B2 düzeylerde olmak üzere 43 öğrencinin yazılı kâğıtlarında ad durum biçimbirimleriyle ilgili yaptıkları yanıllar saptanmıştır. Bu saptamalar yapılırken tümceler başlamasında de erlendirilmiştir. Kompozisyonlarda kullanılan konular "YENİ HAYAT" Yabancılar için Türkçe Kitap setlerinden öğrencilerin Türkçe düzeylerine göre seçilmiştir. Temel düzeyde (A1-A2) olan öğrencilere başlangıç seviyesine göre basit ve günlük hayatta kullanılan konular verilirken, Orta düzeydeki (B1-B2) öğrencilere daha kavramsal, düzeye uygun ve kendi düşüncelerini kolayca aktarabilecek konular seçilmiştir.

Ad durum ekleri üzerinde yapılan yanıllar Temel Türkçe A1-A2 ve Orta Türkçe B1-B2 düzeyleri sıralamasına göre incelemeye çalışılmıştır.

4.1. TEMEL DÜZEYDE (A1-A2) AD DURUM EKLER İLE İLGİLİ YAPILAN YANLI LAR

Temel Düzey (A1-A2)

ncelenen Yazılı Anlatım Kâ ıdı : 23

Yanlı lara Göre Çıkarılan Fi Sayısı : 108

4.1.1. Yalın Durum İle İlgili Yanlı lar

Benim hobim **müziği** dinlemek. (Y)

Benim hobim müzik dinlemektir. (D)

Bazı **zamana** gitar çalıyorum. (Y)

Bazı zaman gitar çalıyorum. (D)

Evde be **odaları** var. (Y)

Evde be oda var. (D)

Orada da **evimizi** var. (Y)

Orada da evimiz var. (D)

Sabahta kalkıyorum ve haberleri izliyorum. (Y)

Sabah kalkıyorum ve haberleri izliyorum. (D)

Bazı zamanda **kitabı okuyorum**, bazı zamanda **sporu yapıyorum**. (Y)

Bazen kitap okuyorum, bazen spor yapıyorum. (D)

Birkaç saat **kitabı** okuyorum ve yarın gün için hazırlanıyorum. (Y)

Birkaç saat kitap okuyorum ve yarın için hazırlanıyorum. (D)

Bazen **sunumları** yapıyorum. (Y)

Bazen sunumlar yapıyorum. (D)

Ben her **sabahım** uyanıyorum saat sekizde. (Y)

Ben her sabah saat sekizde uyanıyorum. (D)

Güzel **yemekleri** yapıyorum. (Y)

Güzel yemekler yapıyorum. (D)

Benim **evimi** çok güzel ve büyük. (Y)

Benim evim çok güzel ve büyüktür. (D)

Evimi iki katlıdır. (D)

Evim iki katlıdır. (D)

Oturma odasında büyük televizyon, **bilgisayarı**, masa ve **kanafeleri** var. (Y)

Oturma odasında büyük televizyon, bilgisayar, masa ve kanefeler var. (D)

Köyde bo **zamanlari** yok. (Y)

Köyde bo zamanlar yok. (D)

Benim birçok **hobimi** var. (Y)

Benim birkaç hobim var. (D)

Bazen **sunumları** yapıyorum. (Y)

Bazen sunumlar yapıyorum. (D)

Ak anda herkes eve geliyoruz ve yemek yiyoruz. (Y)

Ak am hepimiz eve geliyoruz ve yemek yiyoruz. (D)

Dedem **bir eyleri** anlatıyor ve biz dinliyoruz. (Y)

Dedem bir eyler anlatıyor ve biz dinliyoruz. (D)

Her **sabahta** aile birlikte kahvaltı ediyor. (Y)

Her sabah ailesi ile birlikte kahvalti ediyor. (D)

	ncelenen kâ it	Yanlı sayısı
Temel Türkçe Düzey (A1)	12	11
Temel Türkçe Düzey (A2)	11	9

Yalın Durumda Di er Ad Durum Eklerinin Kullanarak Yapılan Yanlı lar:

1. Yalın Durumda Belirtme Durumu Eki Kullanımı : 16
2. Yalın Durumda Yönelme Durumu Eki Kullanımı : 1
3. Yalın Durumda Uzakla ma Durumu Eki Kullanımı : 3

Toplam Yanlı Sayısı : 20

Yanlı Yapma Oranı : % 76

Yukarıda da görüldü ü gibi yapılmı yanı ların nedeni yalın durumdaki sözcüklere di er ad durum eklerinin getirilmesidir. Türkçede yalın durumda ad ek almazken Gürcücedeki adlar yalın durumda ek alır ve yapılan yanı lar da ondan kaynaklanır. Yalın durumda ço u zaman belirtme durum ekinin kullanıldı ı görülmü tür. Yapılan yanı lar Gürcü ö rencilerin ana dilindeki alı kanlıklardan veya ö retici tarafından olumsuz ve yetersiz aktarımından kaynaklanıyor oldu u dü ünülmektedir.

4.1.2. Belirtme Durumu le lgili Yapılan Yanlı lar

Ben siyah beyaz **foto raflarını** çekiyorum. (Y)

Ben siyah beyaz.foto raflar çekiyorum. (D)

Giyiyorum elbiselerimini ve okula gidiyorum. (Y)

Elbiselerimi giyiniyorum ve okula gidiyorum. (D)

Evde kitab okuyorum, **ödevlerim yapıyorum.** (Y)

Evde kitap okuyorum ve ödevlerimi yapıyorum. (D)

Sonra televizyonda ak am **programlar** izliyorum. (Y)

Sonra televizyonda ak am programları izliyorum. (D)

Orada du alıyorum ve **di pırçalıyorum.** (Y)

Orada du alıyorum ve di lerimi fırçalıyorum. (D)

Annem **kahvalti sevmiyor** ve sadece **kahveyi içiyor.** (Y)

Annem kahvaltı etmeyi sevmiyor ve sadece kahve içiyor. (D)

Otobüse bekliyoum. (Y)

Otobüsü bekliyorum. (D)

Önce **kiyafetim de i iyorum** ve **yeme i yiyorum.** (Y)

Önce kiyafetimi de i tiriyorum ve yemek yiyorum. (D)

Sonra **ödevlerime** yapıyorum. (Y)

Sonra ödevlerimi yapıyorum. (D)

Üniversitede onun **derslere** var. (Y)

Üniversitede onun dersleri var. (D)

Ak am ailemle **vakti** geçiriyorum. (Y)

Ak am ailemle vakit geçiriyorum. (D)

Televizyonda günün **haberler** izliyorum. (Y)

Televizyonda günün haberleri izliyorum. (D)

En çok **kitabı** okuyorum. (Y)

En çok kitap okuyorum. (D)

Futbol **haberlere** izliyorum. (Y)

Futbol haberleri izliyorum. (D)

zor ama **para seviyorum.**(Y)

zor ama parayı seviyorum. (D)

Nineye **görmeye** gidiyoruz. (Y)

Nineyi görmeye gidiyoruz. (D)

Pazar gün **evim** temizliyorum. (Y)

Pazar günü evimi temizliyorum. (D)

çok zor ve **o** sevmiyorum. (Y)

çok zor ve onu sevmiyorum. (D)

Ben onlarla **konu mak** sevmiyorum. (Y)

Ben onlarla konu mayı sevmiyorum. (D)

Sandaleye **oturmak sevmiyorum**, yatakta yatıyorum ve kitap okuyorum. (Y)

Sandalede oturmayı sevmiyorum, yatakta yatıyorum ve kitap okuyorum. (D)

Benim bo zamanlarımda **dinlenmek** seviyorum. (Y)

Ben bo zamanlarımda dinlenmeyi seviyorum. (D)

Ondan sonra arki **söylemek te** seviyorum. (Y)

Ondan sonra arki söylemeyi de seviyorum. (D)

Gitara **çalmak** kendime ö rendim. (Y)

Gitar çalmayı kendim ö rendim. (D)

Daha romantikli kitaplar **okumak** seviyorum. (Y)

Daha romanlar okumayı seviyorum. (D)

Büyük kütüphane ve çok **kitabı** istiyorum. (Y)

Büyük kütüphane ve çok kitabı istiyorum. (D)

Hep böyle büyük ve bahçeli **ev** hayal ediyorum. (Y)

Hep böyle büyük ve bahçeli evi hayal ediyorum. (D)

Arkada larım davet edece im. (Y)

Arkada larımı davet edece im. (D)

Ben balkonlarda **oturmak ve hava almak** çok seviyorum. (Y)

Ben balkonda oturmayı ve hava almayı çok seviyorum. (D)

Babam spor **seyretmek** çok seviyor. (Y)

Babam spor seyretmeyi çok seviyor. (D)

	ncelenen kâ it	Yanlı sayısı
Temel Düzey (A1)	12	13
Temel Düzey (A2)	11	17

Belirtme Durumu Eki ile ilgili Yanlı lar:

1. Belirtme Durum Ekinin Kullanılmaması : 22
2. Belirtme Durumu Eki Yerine Yönelme Durumu Eki Kullanımı : 6
3. Belirtme Durumu Eki Yerine Bulunma Durumu Eki Kullanımı : 1
4. Belirtme Durumu Eki Yerine yelik Eki Kullanımı : 5

Toplam Yanlı Sayısı : 30

Yanlı Yapma Oranı : %97

Gürcü ö renciler tarafından belirtme durumu ile ilgili fazla yanlı yapıldı ı görülmektedir. Temel düzeyde (A1-A2) belirtme durumu eki getirilmesi gereken sözcüklere ekin getirilmedi i ya da yanlı ekin kullanıldı ı tespit edilmi tir. Ö renciler belirtme durumu eki alması gereken sözcükleri ço u zaman eksiz yazmı lardır.

Yukarıda görüldü ü üzere Gürcü ö renciler tarafından belirtme durumu biçim birimiyle ilgili en çok yanlı yapılan tür belirtme durumu ekinin kullanılmamasıdır. Belirtme durumu ekinin kullanılmama sebebi Türkçe ö renen Gürcü ö rencilerin bu eki bilmedi inden ve Gürcü dilinde bu biçim biriminin mevcut olmadı ından kaynaklandı ı dü ünülmektedir. Ayrıca bu durumun, ö rencilere ana dille yapılan yanlı aktarımlardan kaynaklandı ı söylenebilir. Ana dilde söz konusu olan ek mevcut olmadı ından dolayı genelde ö renciler bu eki kullanmamayı tercih ederler.

4.1.3. Yönelme Durumu ile İlgili Yanlı lar

Biz de okuldan sonra **evde** gidiyoruz ve orada zaman geçiriyoruz. (Y)

Biz de okuldan sonra eve gidiyoruz ve orada zaman geçiriyoruz. (D)

Orada atlamak istiyorum. (Y)

Oraya atlamak istiyorum. (D)

Arkada larım ile **sinema** gidiyorum. (Y)

Arkada larım ile sinemaya gidiyorum.(D)

Annem **onları** bakıyor ve yemek veriyor. (Y)

Annem onlara bakıyor ve yemek veriyor. (D)

Benim **evde** çok misafirler geliyor ve ben onlarla konu mak sevmiyorum. (Y)

Benim evime çok misafir geliyor ve ben onlarla konu mayı sevmiyorum. (D)

Odamda geçiyorum ve ders çalı ıyorum. (Y)

Odama ders çalı maya geçiyorum. (D)

Gece **di arıda** çıkmak istiyorum arkada larım ile ama babam kızıyor. (Y)

Gece arkada larım ile dı arıya çıkmak istiyorum ama babam kızıyor. (D)

Her gün **okulda** gidiyorum. (Y)

Her gün okula gidiyorum. (D)

Evden otobüsle gidiyorum **üniversitede**. (Y)

Evden üniversiteye otobüsle gidiyorum. (D)

Orada **babayı** yardım ediyorum. (Y)

Orada babama yardım ediyorum. (D)

Derslerden sonra bazen **sinema** gidiyoruz. (Y)

Derslerden sonra bazen sinemaya gidiyoruz. (D)

Ak am **orada** beraber gidiyoruz. (Y)

Ak am oraya beraber gidiyoruz. (D)

Sonra **ev** dönüyorum. (Y)

Sonra eve dönüyorum. (D)

Bo zamanda evde **annem** ev i leri için yardım ediyorum. (Y)

Bo zamanlarımda ev i leri için anneme yardım ediyorum. (D)

En sonundaki **uyumak** yatıyorum. (Y)

En son uyumaya yatıyorum. (D)

Derslerden sonra gidiyorum **evden**. (Y)

Derslerden sonra eve gidiyorum. (D)

Sabahım uyanıyorum, hazırlıyorum ve gidiyorum **üniversitede**. (Y)

Sabah uyanıyorum, hazırlanıyorum ve üniversiteye gidiyorum. (D)

ten sonra **evde** gidiyorum. (Y)

ten sonra eve gidiyorum. (D)

Berber çıkıyoruz evden ve **arabada** biniyoruz. (Y)

Berber çıkıyoruz ve arabaya biniyoruz. (D)

Babam **üniversitede** götürüyor beni. (Y)

Babam üniversiteye götürüyor beni. (D)

Sonra **otobüs duraka** gidiyorum ve otobüse bekliyorum. (Y)

Sonra otobüs dura na gidiyorum ve otobüsü bekliyorum. (D)

Evde ders çalı ıyorum ve **babami** yardım ediyorum. (Y)

Evde ders çalı ıyorum ve babama yardım ediyorum. (D)

Annemi yardım ediyoruz. (Y)

Anneme yardım ediyoruz. (D)

Evimde her zaman misafirler geliyor çünkü dedem doktor. (Y)

Evime her zaman misafirler geliyor çünkü dedem doktor. (D)

	ncelenen kâ it	Yanlı sayısı
Temel Düzey (A1)	12	14
Temel Düzey (A2)	11	10

Yönelme Durumu Eki ile ilgili Yanlı lar:

1. Yönelme Durum Ekinin Kullanılmaması : 4
2. Yönelme Durumu Eki Yerine Belirtme Durumu Eki Kullanımı : 4
3. Yönelme Durumu Eki Yerine Bulunma Durumu Eki Kullanımı : 13
4. Yönelme Durumu Eki Yerine Uzaklaşma Durumu Eki Kullanımı : 1
5. Yönelme Durumu Eki Kullanımında Kayna tırma Sesi Yanlı ı : 2

Toplam Yanlı Sayısı :24

Yanlı Yapma Oranı : % 84

Temel düzeyde dil e itimi alan Gürcü öğrencilerin ad durum ekleri içinde en fazla yanlı yaptıkları kategorilerden biri de yönelme durumu ekidir. Temel düzeyde yönelme durumu eki yerine genelde bulunma ve belirtme durumu eklerinin kullanımından kaynaklanan yanlı lar tespit edilmiştir. Özellikle yönelme durumu eki yerine bulunma durumu eki kullanıldığı görülmü tür.

Temel Türkçe düzeyde yapılan yanlı ların sebebi, yönelme ile bulunma durum eklerinin kullanım yerlerinin karış tırılması ve aktarılırken sorun yaşanmasıdır.

Bundan da anlaşılacağı gibi yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Gürcü öğrenciler, yönelme ile bulunma durum eklerinin her ikisinin de yer ifade etmesinden ve bunların birbirinden ayırt edici özelliklerinin tam olarak edinilmemesinden dolayı söz konusu biçimbirimler birbirinin yerine kullanılmaya başlamışlardır.

4.1.4. Bulunma Durumu ile İlgili Yanlı lar

Hafta son hepimiz evdeyiz. (Y)

Hafta sonunda hepimiz evdeyiz. (D)

Okulda dersleri **9da** ba lıyor. (Y)

Okulda dersler saat 9'da ba lıyor. (D)

Üniversitede ders **10da** ba lıyor. (Y)

Üniversitede ders saat onda ba lıyor. (D)

Sabah erken **7** kalkıyorum. (Y)

Sabah erken saat 7'de kalkıyorum. (D)

Hafta **sonunda** hiç yok zamanım. (Y)

Hafta sonu hiç zamanım yok. (D)

ikinci **sinifim**.(Y)

ikinci sınıftayım. (D)

Benim **hayatda** çok bo zaman yok ama mutluyum. (Y)

Benim hayatımda fazla bo zamanım yok ama mutluyum. (D)

Üniversite'ye ders 9'da ba lıyor. (Y)

Üniversitede ders saat 9'da ba lıyor.(D)

Onlar bazen **köye** kalıyorlar. (Y)

Onlar bazen köyde kalıyorlar. (D)

Ben **üniversiteden** okuyorum. (Y)

Ben üniversitede okuyorum. (D)

Birinci **katda** misafir oda, mutfak ve banyo var. (Y)

Birinci katta misafir odası, mutfak ve banyo var. (D)

Her yer, her zaman kulaklıklar ile müzik dinliyorum. (Y)

Her yerde, her zaman kulaklık ile müzik dinliyorum. (D)

	ncelenen kâ it	Yanlı sayısı
Temel Düzey (A1)	12	7
Temel Düzey (A2)	11	5

Bulunma Durum Eki le ilgili Yanlı lar:

1. Bulunma Durum Ekinin Kullanılmaması : 5
2. Bulunma Durumu Eki Yerinde Belirtme Durumu Eki Kullanımı : 0
3. Bulunma Durumu Eki Yerinde Yönelme Durumu Eki Kullanımı : 2
4. Bulunma Durumu Eki Yerinde Uzakla ma Durumu Eki Kullanımı : 1
5. Bulunma Durumu Eki Kullanımında Kayna tırma Sesi Yanlı 1 : 4

Toplam Yanlı Sayısı : 12

Yanlı Yapma Oranı : % 52

Yaptı ımız incelemede temel düzeyde bulunma durumu yanlı larının sayısı di er durum eklerine göre daha dü üktür. Genelde bulunma durum ekinin getirilmesi gereken yerlerde ses kayna tırma ve sertle me yanlı ları oldu u tespit edilmi tir. Bulunma durum ekinin yinelenmesinin sebebi, Türkçeyi yabancı dil olarak ö renen Gürcü ö rencilerin ana dilinden kaynaklandı ı, ba ka bir deyi le bu yanlı ların sebebi olarak olumsuz aktarımı söylenebilir. Türkçedeki bulunma durumu eki Gürcü dilinde yönelme ile bulunma durumlarında aynı anlamda kullanıldı ı için ö renciler birbirlerine karı tırıp fazla yanlı yapmaktadırlar.

4.1.5. Uzaklaşma Durumu ile İlgili Yanlı lar

Ben yalnız odada **kalmayı** ho lanıyorum. (Y)

Ben yalnız odada kalmaktan ho lanıyorum. (D)

Ablam **üniversitede** mezun oldu ve çalı ıyor. (Y)

Ablam üniversiteden mezun oldu ve çalı ıyor. (D)

Kediyi sevmiyorum, **onlara** korkuyorum. (Y)

Kediyi sevmiyorum, onlardan korkuyorum. (D)

Di ariya çıkmak istiyorum ama babam kızıyor, **ona** korkuyorum. (Y)

Di ariya çıkmak istiyorum ama babam kızıyor, ondan korkuyorum. (D)

Dersler sonra eve dönüyorum. (Y)

Derslerden sonra eve dönüyorum. (D)

Dersden sonra arkadaş larımla konu uyorum. (Y)

Dersten sonra arkadaş larımla konu uyorum. (D)

	ncelenen kâ it	Yanlı sayısı
Temel Düzey (A1)	12	2
Temel Düzey (A2)	11	4

Uzaklaşma Durumu Eki ile İlgili Yanlı lar:

1. Uzaklaşma Durum Ekinin Kullanılmaması : 1
2. Uzaklaşma Durumu Eki Yerine Belirtme Durumu Eki Kullanımı : 1
3. Uzaklaşma Durumu Eki Yerine Bulunma Durumu Eki Kullanımı : 1
4. Uzaklaşma Durumu Eki Yerine Yönelme Durumu Eki Kullanımı : 2

5. Uzaklaşma Durumu Eki Kullanımında Kaynaştırma Sesi Yanlıları : 1

Toplam Yanlı Sayısı : 6

Yanlı Yapma Oranı : % 26

Uzaklaşma durumu biçimbirimi yukarıda da görülebileceği gibi temel düzeyde olan Gürcü öğrenciler tarafından en az yanlı yapılan ek olarak karımıza çıkmaktadır. Diğer eklerde olduğu gibi bu biçimbiriminde de en çok uzaklaşma durum ekinin kullanılmaması konusunda yanlı yapıldığı görülmüştür. Bu ekin kullanılmamasının temelinde de kullanımdan kaçınma olduğu düşünülmektedir.

4.1.6. İlgili Durumu ile İlgili Yanlıları

Bağca **meyvenin ağacı** var. (Y)

Bağca meyve ağaçları var. (D)

Annem **evin hanım**. (Y)

Annem ev hanımı. (D)

Evde **akşam yemeği** yiyorum. (Y)

Evde akşam yemeği yiyorum. (D)

Akşam yemek yiyorum. (Y)

Akşam yemeği yiyorum. (D)

Oydemek, dinleniyorum. (Y)

Öğle yemeği yiyorum ve dinleniyorum. (D)

Benim **üniversitesi** güzel. (Y)

Benim üniversitem güzeldir. (D)

Birinci katta **misafir oda**, banyo ve yatak oda var. (Y)

Birinci katta misafir odası, banyo ve yatak odası var. (D)

İkinci katta hepsi **yatak oda**. (Y)

İkinci katta hepsi yatak odasıdır. (D)

Büyük **bahçe** var evde. (Y)

Evin büyük bahçesi var. (D)

Evim bir tane bahçesi ve **balkon** var. (Y)

Evimin bir tane bahçesi ve balkonu var. (D)

Evde en güzel odası benim odamdır. (Y)

Evin en güzel odası benim odamdır. (D)

Benim **evim bir bahçesi** var. (Y)

Benim evimin bir bahçesi var. (D)

Evim apartman **tarzda** 4 odalıdır. (Y)

Evim apartman tarzında dört odalıdır. (D)

Evimde 2 banyo, mutfak, misafir odası, **5 yatak oda**, kütüphane ve 2 balkon var. (Y)

Evimde iki banyo, mutfak, misafir odası, 5 yatak odası, kütüphane ve 2 balkon var. (D)

Çünkü o **ev hanım**. (Y)

Çünkü o ev hanımı. (D)

	ncelenen kâ it	Yanlı sayısı
Temel Düzey (A1)	12	6
Temel Düzey (A2)	11	10

Igi Durum Eki le Igili Yanlı lar:

1. Igi Durum Ekinin Kullanılmaması : 9
2. Igi Durum Ekinin Yinelenmesi : 4
3. Igi Durumu Eki Yerine Bulunma Durumu Eki Kullanımı : 1
4. Igi Durumu Eki Yerine Belirtme Durumu Eki Kullanımı : 1

5. İgi Durumu Eki Kullanımında Kayna tırma Sesi Yanlı ı : 2

Toplam Yanlı Sayısı : 16 Yanlı Yapma Oranı : % 64

Yukarıda görüldü ü gibi ad tamlamalarında fazla yanlı lar yapıldı ı görülmü tür. Belirtisiz ad tamlamalarında tamlanan ekinin eksikli inden ve kullanmamasından kaynaklanan yanlı lar da tespit edilmi tir.

Gürcü ö rencilere aynı derste Dil bilgisi-çeviri yöntemiyle tüm ad durum eklerinin Gürcü dil aracılı ıyla anlatılması ö renciler tarafından yanlı yapılmasına sebep oldu unu dü ünülmektedir. Ö rencilere Türkçe ad durumu ekleri Gürcüce ad durum ekleriyle kar ıla tırma yapılarak anlatıldı ı için hangi durum ekinin nerede kullanılaca ı konusunda hatalar yapılmaktadır. Yazılı kâ ıtlarda yapılan hatalar büyük oranda bu sebepten kaynaklanıyor olabilir.

Yukarıda görüldü ü üzere ö renciler, genelde hangi eki kullanacaklarından emin olamadıkları zaman herhangi bir durum eki kullanmayı tercih etmi lerdir. Ayrıca ad durum ekleri arasındaki farklılıkların yanında yönelme, uzakla ma, bulunma durum eklerinin “Çekim görevi olarak” fiil ve yüklemle olan ili kisini kavramada zorluk çekmektedirler.

4.2. ORTA DÜZEYDE (B1-B2) AD DURUM EKLER İLE İLGİLİ YAPILAN YANLI LAR

Orta Düzey (B1-B2)

ncelenen Yazılı Anlatım Kâ ıdı : 20

Yanlı lara Göre Çıkarılan Fi Sayısı : 132

4.2.1. Yalın Durum le İlgili Yanlı lar

Her **insanın** gibi ya ıyorum ama mutluyum. (Y)

Her insan gibi ya ıyorum ama mutluyum. (D)

Bazı ki i için **kitabı** okuması **resimi** çizmek alı veri yapmak gibi **hobileri** önemli. (Y)

Bazı ki i için kitap okumak, resim çizmek, alı veri yapmak gibi hobiler önemlidir. (D)

Benim birkaç tane **hobimi** var. (Y)

Benim birkaç tane hobim var. (D)

Eskiden hep dans ederdim ama imdi **zamani** olmadı ı için ara sıra dans ediyorum. (Y)

Eskiden hep dans ederdim ama imdi zaman olmadı ı için ara sıra dans ediyorum. (D)

Her ak am yatmadan önce **kitabı** okuruyorum. (Y)

Her ak am yatmadan önce kitap okuyorum. (D)

Çok **zevki** alıyorum hobilerimden. (Y)

Hobilerimden çok zevk alıyorum. (D)

Arkada lar ile kafede oturup **sohbeti** ederiz. (Y)

Arkada larla kafede oturup sohbet ederiz. (D)

Maalesef, **herkesi** çalı ıyor ailemde ve zaman kalmıyor gitmeye. (Y)

Maalesef, ailemde herkes çalı ıyor ve gitmeye zaman kalmıyor. (D)

Sonunda **hepimizi** köyden geliyoruz. (Y)

Sonunda hepimiz köyden geliyoruz. (D)

Köyde ya amak güzel bir eyi, temiz hava, sağlıklı yemekler, **güzel insanları, sakın yerleri.** (Y)

Köyde ya amak güzel bir ey, temiz hava, sağlıklı yemekler, güzel insanlar, sakın yerler. (D)

Köyde **hayatı** güzel ama hem zor. (Y)

Köyde hayat güzel ama hem zor. (D)

Köyde genelde **maa ı** dü ük oluyor. (Y)

Köyde genelde dü ük maa olur. (D)

ehirde ekonomik daha iyi, hem çalı ıyor hem **parayı** kazanıyor insan. (Y)

ehirde ekonomik daha iyi, insan hem çalı ır hem para kazanır. (D)

En önemli ehirde insan daha iyi **e itimi** alıyor. (Y)

En önemlisi, ehirde insan daha iyi e itim alıyor. (D)

Orda kom ular kendi **alesi** gibi bakıyorları. (Y)

Orada kom ular kendi aileler gibi bakıyorlar. (D)

Çok zengin **ki ileri** var, ama mutlu de iller. (Y)

Çok zengin ki iler var, ama mutlu de iller. (D)

Benim hobim **foto rafı** çekmek ve araba kullanmasıdır. (Y)

Benim hobim foto raf çekmek ve araba kullanmaktır. (D)

Hafta sonlarda araba alıp da lara gidiyorum **foto rafı** çekmeye. (Y)

Hafta sonlarda araba alıp da lara foto raf çekmeye gidiyorum. (D)

Güzel **foto rafı** çekti im zaman çocuk gibi seviniyorum. (Y)

Güzel foto raf çekti im zaman çocuk gibi seviniyorum. (D)

	ncelenen kâ it	Yanlı sayısı
Orta Düzey (B1)	9	11
Orta Düzey (B2)	11	9

Yalın Durum le İgili Yanlı lar:

1. Yalın Durumda belirtme durumu eki kullanımı : 12
2. Yalın Durumda ilgi durumu eki kullanımı : 7

Toplam Yanlı Sayısı : 19

Yanlı Yapma Oranı : % 80

Orta düzeyde yalın durumda bulunması gereken sözcüklere temel düzeydeki gibi belirtme ve ilgi durumu eklerinin getirildi i görülmektedir. Yapılan yanı lar da Gürcücede söz konusu durumun ek almasından kaynaklanmaktadır. Ö renciler Türkçe yalın durumda aynı hataları tekrarlamı larıdır. Hataların sayısı di er ad durum eklerine göre yüksektir.

4.2.2. Belirtme Durumu le İgili Yanlı lar

Oradan çıktıktan sonra sanki ba ka insanım, en rahatı ve güzeli hissediyorum **kendime**. (Y)

Oradan çıktıktan sonra sanki ba ka insanım, kendimi çok rahat ve güzel hissediyorum. (D)

Çizdi im zaman ba ka **dünyaya** ke fedyorum ve orada uçuyorum sanki. (Y)

Çizdi im zaman ba ka dünyayı ke fedip orada uçuyorum sanki. (D)

Ama onlarsız **hayatımda** dü ünemiyorum. (Y)

Ama onlarsız hayatımı dü ünemiyorum. (D)

Bence herkeste hobi olmalı ki **hayata** güzel renklerle yapsın. (Y)

Bence hayatimizi güzelle tirmek için herkesin hobi olmalı. (D)

Babam **bana** bekliyor ve kahvaltıdan sonra arabaya biniyoruz. (Y)

Babam beni bekliyor ve kahvaltıdan sonra arabaya biniyoruz. (D)

Orada ö retmene bekliyorum ve hem **ödevlere** kontrol ediyorum. (Y)

Orada ö retmeni beklerken ödevlerimi kontrol ediyorum. (D)

Evde annem **bize** bekliyor. (Y)

Evde annem bizi bekliyor. (D)

Hem yeni **yerlere** geziyoruz, hem yeni **yerler** ke fediyoruz. (Y)

Hem yeni yerleri geziyoruz, hem yeni yerleri ke fediyoruz. (D)

Herkesen benim **foto raflar** gösteriyorum. (Y)

Herkesen benim foto raflarımı gösteriyorum. (D)

Çok para **insana** mutlu edemez. (Y)

Çok para insanı mutlu edemez. (D)

Bo zamanlarda istedi im **i ler** yapıyorum. (Y)

Bo zamanlarda istedi im i leri yapıyorum. (D)

Genelde arkada larımla birlikte **do um günler** kutluyoruz. (Y)

Genelde arkada larımla birlikte do um günleri kutluyoruz. (D)

Annem **ona** kıskanıyor tembelsin diye. (Y)

Annem onu kıskanıyor tembelsin diye (D)

O yüzden **e lenmeye** dü ünüyorum ve **arkada larım** özliyorum. (Y)

O yüzden e lenmeyi dü ünüyorum ve arkada larımı özliyorum. (D)

Ben köyde **hayat** seçiyorum. (Y)

Ben köy hayatı seçiyorum. (D)

Çalı madan hiç bir konuda insanın **fikir** olmaz. (Y)

Çalı madan hiçbir konuda insanın fikri olmaz. (D)

Ben çalı tim ve **bu** biliyorum diyen insan ba arılı olabilir. (Y)

Ben çalı tim ve bunu biliyorum diyen insan ba arılı olabilir. (D)

Köyde herkes **herkesle** tanıyor. (Y)

Köyde herkes herkesi tanıyor. (D)

Köyde **bu** yapmak zor. (Y)

Köyde bunu yapmak zor. (D)

Bazı ki i köy **hayat** seviyor, sakın yerde ya amak istiyor. (Y)

Bazı ki i köy hayatı seviyor, sakın yerde ya amak istiyor. (D)

Dil ö renirken o ülkenin **kültür** ve **insanlar** da tanıyorsun. (Y)

Dil ö renirken o ülkenin kültürü ve insanları da tanıyorsun. (D)

Bunu de i mez ama biz ya am **kurallara** de i tirebiliriz. (Y)

Bu de i mez ama biz ya am kuralları de i tirebiliriz. (D)

Ben bugünkü hayatta **ya amak** tercih ederim. (Y)

Ben bugünkü hayatta ya amayı tercih ederim. (D)

Herkes ba arılı **olmak** hayal ediyor. (Y)

Herkes ba arılı olmayı hayal ediyor. (D)

Sadece hedef yetmiyor, insan onunla beraber **bilgi** de kullanmalı. (Y)

Sadece hedef yetmiyor, insan onunla beraber bilgiyi de kullanmalı. (D)

Zaman de erli, **ona** kaybetmemek gerekiyor. (Y)

Zaman de erlidir ve onu kaybetmemek gerekir. (D)

Dünyada her insan zengin **olmaya** hayal ediyor. (Y)

Dünyada her insan zengin olmayı hayal ediyor. (D)

Herkes **birbirinden** kıskanıyor, herkes so uk ve havalı köylülere göre. (Y)

Herkes birbirini kıskanıyor, köylülere göre herkes so uk ve havalı. (D)

Oraya gitti im zaman çocuklu umu geliyor aklıma ve bu **bana** mutlu ediyor. (Y)

Oraya gitti im zaman çocuklu umu geliyor aklıma ve bu beni mutlu ediyor. (D)

Ondan sonra **babama** arayıp birlikte eve dönüyoruz. (Y)

Ondan sonra babamı arayıp birlikte eve dönüyoruz. (D)

Bir tane kız karde im var ve o çok ne eli, hep enerjik ve **bana** güldürüyor. (Y)

Bir tane ne eli kız karde im var ve hep beni güldürüyor.(D)

Evde **kitap okumk** tercih ediyorum, çünkü o zaman daha iyi hissediyorum. (Y)

Evde kitap okumayi tercih ediyorum, çünkü o zaman daha iyi hissediyorum. (D)

Kahvaltıdan önce **di lerim** fırçalıyorum ve **elim yüzüm** yıkıyorum. (Y)

Kahvaltıdan önce di lerimi fırçalıyorum ve elimi yüzümü yıkıyorum. (D)

Ço u kez zamanı var ve götürüyor **bana**. (Y)

Ço u kez zamanı var ve beni götürüyor. (D)

Ödevler bitirdikten sonra ak amın yeme ini yiyorum. (Y)

Ödevlerimi bitirdikten sonra ak am yeme i yiyorum. (D)

Hafta sonunda arkada larımla futbol oynuyorum ve bazen foto raf çekmek için güzel **yerlere** seçiyorum. (Y)

Hafta sonlarında arkada larımla futbol oynuyorum ve bazen foto raf çekmek için güzel yerleri seçiyorum. (D)

Bu hobiler bana pozitif insan yapıyor ve **bana** mutlu ediyor. (Y)

Bu hobiler beni pozitif yapıp mutlu ediyor. (D)

Hobiye dü ünmek ve bulmak çok kolay. (Y)

Hobiyi dü ünmek ve bulmak çok kolaydır. (D)

Kı ın sıcak **kakao** seviyorum, yazın so uk **limonata**. (Y)

Kı ın sıcak kakaoyu, yazın so uk limonatayı seviyorum. (D)

En çok peynirli ve karı ık **omlet** seviyorum. (Y)

En çok peynirli ve karı ık omleti seviyorum. (D)

Arkada larım dı ında ailem ile zaman **geçirmek** de seviyorum. (Y)

Arkada larım dı ında ailem ile de zaman geçirmeyi seviyorum. (D)

	ncelenen kâ it	Yanlı sayısı
Orta Düzey (B1)	9	17
Orta Düzey (B2)	11	23

Belirtme Durumu Eki le ilgili Yanlı lar:

1. Belirtme Durum Ekinin Kullanılmaması : 21
2. Belirtme Durum Ekinin Yinelenmesi : 8
3. Belirtme Durumu Eki Yerine Yönelme Durumu Eki Kullanımı : 20
4. Belirtme Durumu Eki Yerine Bulunma Durumu Eki Kullanımı : 1
5. Belirtme Durumu Eki Kullanımında Kayna tırma Sesi Yanlı ı : 3
6. Belirtme Durumu Eki Yerine le Ba lacının Kullanımı : 2
7. Belirtme Durumu Eki Yerine Uzakla ma Durumu Eki Kullanımı : 1

Toplam Yanlı Sayıs : 40

Yanlı Yapma Oranı : % 98

Orta düzeyde belirtme durum ekinin eksik kullanımından kaynaklanan yanlı larla birlikte belirtme durumu eki yerine yönelme durumu eki kullanımından kaynaklanan hatalar da görülmü tür.

Orta düzeyde belirtme durumu biçimbirimleriyle ilgili en çok yanlı yapılan türlerden birinci sırada temel düzeyde yapılan yanlı larda oldu u gibi, belirtme durumu ekinin kullanılmaması; ikinci sırada ise belirtme durumu biçimbiriminin yerine yönelme durumu ekinin kullanılmasıdır. Ancak orta düzeyde, bu yanlı ların azalmı olaca ı dü ünülürken aksine, arttı ı görülmü tür. Bu durumun yabancı dil olarak Türkçe ö renen orta düzeydeki ö rencilerin Türkçe bilgisi arttıkça yanlı yapma olasılıklarının

da artı ndan kaynaklandı ı dü ünülmektedir. Ayrıca ö rencilerin orta düzeyde olmalarına ra men belirtme durumunda yine fazla yanlı yapmaları biçimbirimin hâlâ edinilmemi oldu unun bir göstergesidir, diyebiliriz.

4.2.3.Yönelme Durumu le İlgili Yanlı lar

Hobiler insanların **hayatları**ndan renk katar. (Y)

Hobiler insanların hayatlarına renk katar. (D)

nsan hobiler yaptı ı zaman stresten uzak kalıyor ve ruhunu **dinlenme** fırsat veriyor. (Y)

nsan hobiler yaptı ı zaman stresten uzak kalıyor ve ruhunu dinlenmeye fırsat veriyor. (D)

Hobi olmak insana günlük stresli hayattan **kurtulmayı** yardım ediyor. (Y)

Hobi olmak insana günlük stresli hayattan kurtulmaya yardım ediyor. (D)

Bu zamanları **de erlendirmeyi** çali iyorum. (Y)

Bu zamanları de erlendirmeye çali iyorum. (D)

Ben aktif **hayatı** alı tı ım için bo duramıyorum. (Y)

Ben aktif hayata alı tı ım için bo duramıyorum. (D)

Sonra **annem** ak am yemek için yardım ediyorum. (Y)

Sonra anneme ak am yeme i için yardım ediyorum. (D)

Ö le vakti **evde** dönüyorum. (Y)

Ö le vaktinde eve dönüyorum. (D)

Yemek sonra arkada lar ile **bulu ma** gidiyorum. (Y)

Yemekten sonra arkada larla bulu maya gidiyorum. (D)

Sonra hep beraber **derste** giriyoruz. (Y)

Sonra hep beraber derse giriyoruz. (D)

Bazen arkada ımın doğum günü varsa **orada** gidiyorum ve e leniyorum. (Y)

Bazen arkada ımın do um günü varsa oraya gidip e leniyoruz. (D)

Biz **dı arda** çıkıyoruz ve orada kahve içmek için çok sevmek **yerde** gidiyoruz. (Y)

Biz dı arıya çıkıyoruz ve kahve içmek için çok sevdi imiz yere gidiyoruz. (D)

Dolmu da bazen binemiyorum, kalabalık oldu u için. (Y)

Dolmu a bazen bineniyorum kalabalık oldu u için. (D)

Dersten sonra **kütüphanede** geçiyorum. (Y)

Dersten sonra kütüphaneye geçiyorum. (D)

Ben ehirde ya ıyorum ama ilk fırsatta **köyde** kaçıyorum oradaki **evde**. (Y)

Ben ehirde ya ıyorum ama ilk fırsatta köydeki eve kaçıyorum. (D)

İndiki hayatta her ey **parasına** dönü üyor, e itim ve ya amak için ihtiyaç olan eyleri. (Y)

İndiki hayatta e itim ve ya amak için ihtiyaç olan her ey paraya dönü üyor. (D)

Do ru hedef oldu unda ona **ula mayı** çalı malı insan. (Y)

Do ru hedef oldu unda ona ula maya çalı malı insan. (D)

Hedefte ula mak için gündüz gece çalı mak ve çaba göstermek gerekiyor. (Y)

Hedefe ula mak için gündüz gece çalı mak ve çaba göstermek gerekir. (D)

Biz hepimiz içinde problem arayıp bulmalıyız ve sonra de i tirmeyi dü ünüp problem **çözmeyi** çalı malıyız. (Y)

Biz içimizdeki problemi arayıp bulmalıyız ve sonra de i tirmeyi dü ünüp problem çözmeye çalı malıyız. (D)

Yüzyıllar boyunca köylerde ya ayan insanlar, yava yava **ehirlerde** göç etmeyi ba ladılar. (Y)

Yüzyıllar boyunca köylerde ya ayan insanlar, yava yava ehirlere göç etmeye ba ladılar. (D)

nsanlar genelde i bulmak için **ehirde** geçmek dü ünüyorlar. (Y)

nsanlar genelde i bulmak için ehirlere geçmeyi dü ünüyorlar. (D)

Ekonomik sebepten dolayı köyler **bo almak** ve ehirlere kalabalık **olmak** başladılar. (Y)

Ekonomik sebepten dolayı köyler bo anmay, ehirlere kalabalık olmaya başladılar. (D)

Çalışmak insana yardım ediyor ve güveniyor **kendini**. (Y)

Çalışmak insana yardım ediyor ve kendine güveniyor. (D)

Ehirden insanlar kimseyle konuşmuyorlar, sadece kendi **aile** bakıyorlar. (Y)

ehirden insanlar kimseyle konuşmuyorlar, sadece kendi ailelere bakıyorlar. (D)

Kendi arabam var, babam **beni** hediye etti doğum günümde. (Y)

Kendi arabam var, babam bana doğum günümde hediye etti. (D)

Babam televizyon izlerken ben **odamda** geçiyorum. (Y)

Babam televizyon izlerken ben odama geçiyorum. (D)

Bir kişi bir şey sorunca cevap veremem çünkü o anda **onu** önem vermeyip dinlemiyorum. (Y)

Bir kişi bir şey sorunca cevap veremem çünkü o anda ona önem vermeyip dinlemiyorum. (D)

	ncelenen kâ it	Yanlı sayısı
Orta Düzey (B1)	9	14
Orta Düzey (B2)	11	12

Yönelme Durumu Eki ile ilgili Yanlı lar:

1. Yönelme Durum Ekinin Kullanılmaması : 6
2. Yönelme Durumu Eki Yerine Bulunma Durumu Eki Kullanımı : 10
3. Yönelme Durumu Eki Yerine Belirtme Durumu Eki Kullanımı : 9

4. Yönelme Durumu Eki Yerine Uzaklaşma Durumu Eki Kullanımı : 1

5. Yönelme Durumu Eki Kullanımında Kaynaştırma Sesi Yanlı : 3

Toplam Yanlı Sayısı : 26

Yanlı Yapma Oranı : % 74

Orta düzeyde yönelme durumu ekiyle ilgili en fazla yanlı yapılan tür ise söz konusu olan ekin yerine bulunma durum ekinin kullanımınıdır. Bu e ilimin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Gürcü öğrencilerde fazla olduğu söylenebilir. Orta düzeyde böyle bir sorunla karşılaşmasının sebebi, fiillerin özelliklerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ad durum eklerinin bazı fiillerle zorunlu olarak kullanıldığından yukarıda da daha önce belirttik.

Orta düzeyde ikinci olarak, en fazla yanlı yapılan tür ise yönelme durumu eki yerine belirtme durumu biçim biriminin kullanılması ya da hiç kullanılmamasıdır.

4.2.4. Bulunma Durumu ile İlgili Yanlılar

Orada dersleri saat **dokuz** başlıyor. (Y)

Orada dersler saat dokuzda başlıyor. (D)

Mesela **piango** para kazandı ı zaman insan ne kadar şanslı olduğunu anlıyor. (Y)

Mesela piangoda para kazandı ı zaman insan ne kadar şanslı olduğunu anlıyor. (D)

Bir **saatte** insanın hayatı değişiyor. (Y)

Bir saatte insanın hayatı değişiyor. (D)

İndiki **hayatında** parasız insan mutlu olamaz. (Y)

İndiki hayatta parasız insan mutlu olamaz. (D)

Ben şehirde yaşıyorum ama ilk **fırsatda** köyde gidiyorum ordaki evimde. (Y)

Ben şehirde yaşıyorum ama ilk fırsatta köydeki evime gidiyorum. (D)

Üniversitede üçüncü **sınıfta** okuyorum. (Y)

Üniversitede üçüncü sınıfta okuyorum. (D)

Yanımdan da çay veya kahve içiyorum. (Y)

Yanında da çay veya kahve içiyorum. (D)

Okulada arkadaş larım var ve onlarla sohbet ediyorum. (Y)

Okulda arkadaş larımla sohbet ediyorum. (D)

Arkadaş lar ile **kafeye** oturuyoruz, sohbeti ederiz veya bazı zaman sinemaya gidiyoruz.
(Y)

*Arkadaş lar ile kafede oturuyoruz, sohbet ediyoruz veya bazı zaman sinemaya gidiyoruz.
(D)*

	ncelenen kâ it	Yanlı sayısı
Orta Düzey (B1)	9	5
Orta Düzey (B2)	11	4

Bulunma Durumu Eki le ilgili Yanlı lar:

1. Bulunma Durum Ekinin Kullanılmaması : 2
2. Bulunma Durumu Eki Yerine Yönelme Durumu Eki Kullanımı : 1
3. Bulunma Durumu Eki Yerine Uzakla ma Durumu Eki Kullanımı : 1
4. Bulunma Durumu Eki Kullanımında Sertle me Yanlı ı : 4

Toplam Yanlı Sayısı : 9

Yanlı Yapma Oranı : % 45

Orta düzeyde bulunma durumu biçimbirimiyle ilgili yapılan yanlı ların çok oldu u söylenemez. Buna dayanarak yabancı dil olarak Türkçe ö renen Gürcü ö rencilerin bu biçimbirimi edinmeye ba ladı nı söyleyebiliriz. Burada en fazla yanlı bulunma durum ekinin sertle mesinde yapılmı tır. Yapılan hatalar da ana dilden gelen alı kanlı nın devam ediyor olmasından kaynaklandı ı dü ünülmektedir.

4.2.5. Uzaklaşma Durumu ile İlgili Yanlı lar

Yemek sonra arkadaş ları ile buluş ma gidiyorum. (Y)

Yemekten sonra arkadaş larım ile buluş ma gidiyorum. (D)

Kahvaltı önce diş lerimi fırçalıyorum ve elimi yüzümü yıkıyorum. (Y)

Kahvaltudan önce diş lerimi fırçalıyorum ve elimi yüzümü yıkıyorum. (D)

Sabah kahvaltudan sonra okula gitmek için **babamı** rica ediyorum bana götürmek için. (Y)

Sabah kahvaltudan sonra okula gitmek için babamdan rica ediyorum beni götürmek için. (D)

Genelde **dersleri, yeni haberleri ve böyle şeyleri** bahsediyoruz. (Y)

Genelde derslerden, yeni haberlerden ve böyle şeylerden bahsediyoruz. (D)

Dünya geli yiyor ve sanki insanlar **birbirine** uzakta kalıyorlar. (Y)

Dünya geli yiyor ve sanki insanlar birbirlerinden uzaklaşıyorlar. (D)

Ben imdiki dünyada **ya amak** memnunum ve böyle devam etmesi istiyorum. (Y)

Ben imdiki dünyada ya amakran memnunum ve böyle devam etmesini istiyorum. (D)

O ülkeye gitti inde insan ordaki insanlarla konuş maktaki ve **gezmekte** zevk alır ve mutlu olur. (Y)

O ülkeye gitti inde insan oradakilerle konuş maktan ve gezmekten zevk alır ve mutlu olur. (D)

Köylerde insanlar ehirlere göç etmeye başladılar. (Y)

Köylerden insanlar ehirlere göç etmeye başladılar. (D)

Evde tek **kalmaya** hoş lanıyor ve çünkü dinleniyor. (Y)

Evde tek kalmaktan hoş lanıyor çünkü dinleniyor. (D)

Zengin **olmaktan** da insan mutlu olur. (Y)

Zengin olmadan da insan mutlu olur. (D)

Oradan **çıktıktan** sonra sanki ba ka insanım, en rahat ve güzel hissediyorum kendimi.
(Y)

Oradan çıktıktan sonra sanki ba ka insanım, en rahat ve güzel hissediyorum kendimi.
(D)

Babam alı veri **yapaya** yoruluyor ve gelmiyor. (Y)

Babam alı veri yapmaktan yoruluyor ve gelmiyor. (D)

	ncelenen kâ it	Yanlı sayısı
Orta Düzey (B1)	9	7
Orta Düzey (B2)	11	5

Uzakla ma Durumu Eki le ilgili Yanlı lar:

1. Uzakla ma Durum Ekinin Kullanılmaması : 3
2. Uzakla ma Durumu Eki Yerine Belirtme Durumu Eki Kullanımı : 2
3. Uzakla ma Durumu Eki Yerine Bulunma Durumu Eki Kullanımı : 2
4. Uzakla ma Durumu Eki Yerine Yönelme Durumu Eki Kullanımı : 2
5. Uzakla ma Durumu Eki Kullanımında Sertle me Yanlı ı : 4

Toplam Yanlı Sayısı : 12

Yanlı Yapma Oranı : % 60

Yukarıda da görülebilece i gibi uzakla ma durumunda orta düzeydeki Gürcü öğrencilerin pek çok sorunla kar ıla madıkları söylenebilir. Öğrenciler tarafından yapılan yanı ların ço u seslerle ilgilidir. Türkçe uzakla ma durum ekinin Gürcücede de aynı biçimde kullanıldı ı için öğrenciler sorun ya anmamı larıdır.

4.2.6. İgi Durumu İle İgili Yanlı lar

Çalı mak ve onunla birlikte kendini inanmak **ba arın yarısıdır.**(Y)

Çalı mak ve onunla birlikte kendini inanmak ba armanın yarısıdır. (D)

Bazı insanın aile çok zengin ve çocuklar anslı diyebiliriz ama bazı **çocu un aile** hiçbir ey yapamıyor. (Y)

Bazı insanın ailesi çok zengin ve çocukların anslı oldu unu diyebiliriz ama bazı çocupun ailesi hiçbir ey yapamıyor. (D)

Ba arılı olmak için **insanın çok ey yapmak** lazım. (Y)

Ba arılı olmak için insanın çok ey yapılması lazım. (D)

Çalı mak **ba arın yarısıdır.** (Y)

Çalı mak ba armanın yarısıdır. (D)

Çalı madı ı zaman **insanın fikir ve amaç** olmaz. (Y)

Çalı madı ı zaman insanın fikri ve amacı olmaz. (D)

Çalı an **insana özgüveni** yüksektir. (Y)

Çalı kan insanın özgüveni yüksektir. (D)

ansın önemli taraflar var. (Y)

ansın önemli tarafları vardır. (D)

Dil **insanın hayatta** en önemli araçtır. (Y)

Dil insanın hayatında en önemli araçtır. (D)

uan bazı ki i dünyanın renksiz ve hissiz **oldu u** söylüyor. (Y)

uan bazı ki i dünyanın renksiz ve hissiz oldu unu söylüyor. (D)

O yüzden **bo zamanlar** yok kimsede. (Y)

O yüzden kimsenin bo zamanı yok. (D)

Ben bu hayattan memnunum ve böyle **devam etme** istiyorum. (Y)

Ben bu hayattan memnunum ve böyle devam etmesini istiyorum. (D)

Bunun için **herkesin kafada** planlar olmak lazım. (Y)

Bunun için herkesin hayatında planlar olması lazım. (D)

İlk önce insanın gerçek **hedef** olmalı. (Y)

İlk önce insanın gerçek hedefi olmalı. (D)

Hedef ba arının en önemli **noktadır**. (Y)

Hedef ba arının en önemli noktasıdır. (D)

Hedef do ru seçmesi önemli. (Y)

Hedefin do ru seçmesi önemli. (D)

Bence ba arılı insanların **hayarlar** çok yo undur. (Y)

Bence ba arılı insanların hayatları çok yo undur. (D)

Erken ya larda **insanın belli hedef** olmalı. (Y)

Erken ya larda insanın belli hedefi olmalı. (D)

En çok **haftanın sonlarında** bo zamanlar oluyor. (Y)

En çok hafta sonlarda bo zamanlar oluyor. (D)

Sonra anneme **ak amın yemek** için yardım ediyorum. (Y)

Sonra anneme ak am yeme i için yardım ediyorum. (D)

Ak amın yemek yedikten sonra bula ıklar yıkıyorum. (Y)

Ak am yeme i yedikten sonra bula ıklar yıkıyorum. (D)

Ertesi gününde, Pazar **gününde** spora gidiyorum. (Y)

Ertesi gün, Pazar günü spora gidiyorum. (D)

Ödevler bitirdikten sonra **ak amın yeme ini** yiyorum. (Y)

Ödevleri bitirdikten sonra ak am yeme i yiyorum. (D)

Her **insana ilgi** ve **yeteneklere** göre farklı hobileri var. (Y)

Her insanın ilgisine ve yeteneklerine göre farklı hobileri var. (D)

Yeni telefonlar herkesin ilgi **alan** oldu. (Y)

Yeni telefonlar herkesin ilgi alanı oldu. (D)

Ben foto makineyle çekmeyi seviyorum. (Y)

Ben foto raf makinesiyle çekmeyi seviyorum. (D)

	ncelenen kâ it	Yanlı sayısı
Orta Düzey (B1)	9	14
Orta Düzey (B2)	11	11

İlgili Durumu Eki le İlgili Yanlı lar:

1. İlgili Durum Ekinin Kullanılmaması :7
2. İlgili Durum Ekinin Yinelenmesi : 5
4. İlgili Durumu Eki Yerine Bulunma Durumu Eki Kullanımı : 4
5. İlgili Durumu Eki Yerine Yönelme Durumu Eki Kullanımı : 2
6. İlgili Durumu Eki Yerine le Ba lacının Kullanımı : 1

Toplam Yanlı Sayısı : 25

Yanlı Yapma Oranı : % 75

Orta düzeyde ilgi durumu biçimbirimiyle ilgili yapılan yanlı ların fazla oldu u gözlemlenmektedir. Temel düzeyde yapılan yanlı ların orta düzeyde de tekrarlandı ı görülmektedir. Burada Gürcü ö renciler en çok ad tamlamalarıyla ilgili yanlı yaptıkları için ad tamlamalarında da zorluk çektikleri söylenebilir.

Yazdıkları kompozisyonlarda ad tamlamalarını yanlı kullanan ö rencilere, ilgi durumu ö retilirken tamlamalar konusu üzerinde ayrıca durulup adın tek kavramın kar ılı ı olan adların ayrı dü ünülmesi gerekti i belirtilmelidir. Ad tamlamaları ö retilirken birinci adın “- n” eki alma zorunlulu u yokken ikinci adın mutlaka iyelik eki alması gerekti i vurgulanmalıdır. Bununla birlikte ad tamlamalarında ikinci unsur iyelik eki aldıktan sonra ad durum eki de alabildi i söylenmelidir.

Ad tamlamalarında Gürcü ö renciler tarafından fazla yapılan yanlış türlerinden biri “-n” ve “-s” yardımcı ünsüzlerin yanlış kullanımınıdır. Derste anlatılırken sözcüklerin kullanım özelliklerini genelle tirecek resimli alı tırmalarla peki tirilmeli, ünlü ile biten sözcüklerle ilgili örnek sayısı arttırılmalı; tablo ve eklerle örnekler sistemli bir düzende sunulmalı ve yardımcı ünsüzlerin kullanım özellikleri Gürcü ö rencilerin kendilerinin kavramaları sa lanmalıdır.

nceledi imiz kâ ıtlarda ö rencilerin belirtme durum ekini yazmama oranı yüksektir. Ö renciler daha çok belirtili ile belirtisiz ad tamlamalarını anlamayıp ayırt edememi lerdir. Göze çarpan yanlış lardan bir di eri ad tamlamalarında 3. tekil ki i iyelik ekinin iki kere yazılması olmasındır. Gürcü ö renciler ad tamlamalarında kullanılan “- ” ekini ayrı bir ek olarak görüp tekrardan 3. tekil ki i iyelik ekini yazmı lardır. Söz konusu olan ekler ço unlukla bulunma, uzakla ma ve belirtme ad durum ekleri ile karı tırıldı ı için ad tamlamalarında iki ad ba lanırken di er ad durum eklerinde ise sadece fiillerle ba landı ı vurgulanmalıdır.

Gürcü ö rencilerin ba arısız oldukları dil bilgisi konulardan biri ad durum eklerinin kullanım alanlarıdır. Yaptı ımız çalı mada, Gürcü ö rencilerin durum ekleri içinde en fazla belirtme durumu ekiyle ilgili yanlış yaptı ı görülmektedir. Türkçenin eklemeli bir dili olmasından ve ad durum eklerinin sözcüklerin sonunda yer almasından dolayı ana dili Gürcüce olan ö rencilerin fazla yanlış yapmalarına sebep olmaktadır.

4.3. YAZILI ANLATIM KÂ İTLARININ NCELENMES SONUCUNDA ELDE ED LEN BULGULAR

Çekim ekleri içinde ad durum eklerinin en fazla yanlı yapılan kategori içinde ilk sırada yer almasının sebebi, anlatım içinde kullanım yerinin çok kapsamlı olmasıdır. Türkçe sondan eklemeli bir dildir. Basit bir cümle içinde dâhi birden fazla ad durum ekini kullanma gereklili i bu konuda yapılan yanlı sayısını artırır. Kullanım sayısı arttıkça yanlı sayısı buna ba lı olarak artmı tır. Ö rencilerin neredeyse tüm ad durum eklerini birbirleriyle karı tırmı lardır. En fazla birbiriyle karı tırılan ekler bulunma ve yönelme durumu ekleri, yönelme ve uzakla ma durumu ekleri, yönelme ve belirtme durumu ekleridir.

Görüldü ü gibi temel düzeyde Türkçe ö renen Gürcü ö rencilerin ad durum ekleri kullanımında en fazla yanlı yapılan durum eklerinden biri de yönelme durumudur. Yönelme durumu ekiyle ilgili yapılan yanlı lar incelendi inde, Gürcü ö rencilerin söz konusu olan durumu ekinin yerine sürekli bulunma durum ekini kullandı ı ya da kayna tırma “-y, - , -s, -n” harflerinin kullanımında yanlı yaptıkları görülmektedir.

ncelenen kâ itlarda bulunma ve uzakla ma durumu eki yanlı ları da görülmü tür. Türkçede bir ad aynı anda iyelik ile ad durum ekleri yanında ba ka ekler almazken, Gürcü dilinde ad iyelik ekinden sonra ba ka ekler alabildi i için ö rencilerin ad durum eklerini yanlı yerde kullanma oranı yüksektir.

nceledi imiz kâ itlarda ad durum ekleri dı nda di er dil bilgisi konuları ile ilgili sorunların ortaya çıktı ı da görülmü tür. Bunun sebebi:

- Gürcü ve Türk dillerinin farklı dil ailelerinde olmaları;
- Gürcücede sözcük içinde birkaç ünsüz harfin yan yana gelebilmesi;
- Türkçede “Büyük ve küçük ünlü uyumu” kuralları varken Gürcücede böyle bir tanımın mevcut olmaması;
- Gürcü dilinde büyük ve küçük harf ayrımının olmaması’dır.

Yazılı anlatımları incelendi inde, ö rencilerin ad durum eklerinde en fazla belirtme durumunda yanlı yaptıkları görülmektedir. Türkçede belirtme durumu eki olan “-ı, -i, -u, -ü” nün Gürcücede bulunmaması ve genelde yalın durumda sözcüklerin sonuna “-i”

ekinin getirilmesi dil ö retiminde sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Ö renciler genelde belirtme durumu ekini ya yanlı kullanırlar ya da hiç kullanmamayı tercih ederler. ki dil arasındaki farklılıklar dı nda yanlı ların yapılma sebebi, ö retmenlerin anlattımlarından da kaynaklanıyor oldu u dü ünülmektedir. Ö retmenler ad durum eklerini Gürcü dili ile aktardıkları için ö renciler ö renmede güçlük çekmektedirler.

Türkçedeki yönelme durumuna “-a, -e” Gürcücede ise “-da” eki kar ılık geldi i için ö renciler yönelme durumunda sözcü e hangi ek getirildi ini anlamayıp yanlı kullanırlar. Bu sebepten dolayı yazılı anlatım kâ ıtlarında da yönelme durumu eki olarak sürekli “-da” ekinin kullanıldı ı görülmektedir.

Örnek: Üniversiteye gittim –“Universitet- i tsavedi” (Üniversitede gittim anlamında gelmektedir).

Yapılan ara tırmaya ve elde edilen bulgularına göre, Gürcü ö rencilerin ad durum ekleri içinde belirtme durumu ekini temel düzeyde % 97 ve orta düzeyde % 98 oranında en çok yanlı yaptıkları ad durum eki oldu u saptanmı tır.

Yönelme durumu biçim biriminin ise belirtme durumu ekinden sonra, temel düzeyde % 84 ve orta düzeyde % 74 oranında en çok yanlı yapılan ikinci ad durum eki oldu u saptanmı tır.

Bulunma durumu ekiyle yapılan yanlı ların oranı temel düzeyde % 52 ve orta düzeyde % 45 ‘tir.

Uzakla ma durumu biçim birimi ise ad durum ekleri içinde temel düzeyde % 26 ve orta düzeyde % 24 oranla en az yanlı yapılan durum ekidir.

İgi durumu ekiyle yapılan yanlı ların oranı temel düzeyde % 64 ve orta düzeyde % 74’tür.

Tablo 2: Yazılı Anlatım kâ itlerinin Taranması Sonucunda Tespit Edilen Yanlı lar.

GENEL DURUMU GÖSTEREN TABLO						
	TEMEL DÜZEY		ORTA DÜZEY		GENEL	
	A1-A2		B1-B2			
					TOPLAM	%
ncelenen Yazılı Anlatım Kâ ıdı	23		20		43	
Çıkarılan Fi Sayısı	108		132		240	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde		
Yalın Durum	20	76	19	80	39	80
Belirtme Durumu	30	97	40	98	70	97
Yönelme Durumu	24	84	26	74	50	90
Bulunma Durumu	12	52	9	45	21	48
Ayrılma Durumu	6	26	12	60	18	41
İgi Durumu	16	64	25	75	41	63

Yazılı anlatım kâ itlerinde di er dil bilgisi konularıyla ilgili yanlı lar yapıldı ı da görülmü tür. Yukarıda dil ailelerinin ve alfabelerin farklı olmasından dolayı dil ö retiminde sorunlar ya andı ını belirtmi tik. Bu farklılıkların yanı sıra iki dil arasında yazılı , okunu ve anlamları aynı olan çok sayıda sözcük vardır. Ara tırma yapılırken Gürcücede sözcüklerin ünlüyle bitme özelli i gözden kaçırılmamalıdır. Örne in: Çay- “çai”, Saat- “Saati”, Yo urt – “Yo urti”.

Türkçede ve Gürcücede bulunan bazı seslerin farklı olması ya da bir dilde bulunan bir sesin di er dilde bulunmaması ö renme güçlüklerini ve tellafuz problemlerini beraberinde getirmektedir. Bu yanlı lıkların giderilmesi için özellikle temel düzeydeki ö rencilerin alfabe ö renim sürecinde ö retmen tarafından söz konusu olan dilde bu özelli in mevcut olmadı ını göz önünde bulundurarak konular üzerinde biraz daha fazla durmalıdır.

Gürcistan’da Türkçe ö retimine yönelik çalı malar yapılmasına ra men hâlâ eksikler ve çözülmeyi bekleyen sorunlar vardır. Dil bilgisi ö retiminde var olan eksikler ve sorunlar di er dil becerilerini de olumsuz etkilemektedir.

Bir dili yabancı dil olarak öğrenenler çeşitli sebeplere bağlı olarak birçok yanlış yaparlar. Yanlışların en önemli sebebi dillerdeki farklılıklar ile ana dildeki özelliklerin öğrenilen dile aktarımıdır.

Dilbilimci Wanger (1982, s. 219), ana dilin, öğrenilen dile etkilerini şöyle sıralamıştır:

1. Yabancı Dil öğrenen herkes zaten bir dili, kendi ana dilini konuşmaktadır. Her yeni dil, ana dil temeline dayanarak öğrenilecektir. Dolayısıyla, bu tür bir dil öğrenim süreci, ana dilini edinme sürecinden ayrılıklar gösterecektir.
2. Her dilin kendine özgü yapısı vardır. Öğrenilecek dil de ana dilinden az ya da çok, bir ölçüde ayrılacaktır.
3. Öğrenimi, ana dilinin özelliklerini yabancı dile aktarma işlemindedir. Dil ile ilgili özellikler her iki dilde de ortaksa, öğrenme süreci bundan çok yararlanacaktır. Ancak her yabancı dilin özellikleri kendi açısından farklılık gösteriyorsa ana dilinden yapılacak aktarım, yanlışlara yol açacaktır.
4. Ana dilinin özelliklerinden sapma gösteren yabancı dil özellikleri, benzeyen ya da aynı olan özelliklere oranla daha zor öğrenilir. Ayrıcalıklar ne kadar büyükse öğrenme güçlükleri de o kadar büyüktür.
5. Ana dil ve yabancı dil özellikleri konusunda yapılacak sistemli karşılaştırma yoluyla, beklenebilecek güçlükler muhtemel (olası) öğrenim (aktarım) yanlışları önceden belirlenerek dil bilimi açısından açıklanabilir.

“Ancak, ana dilin yabancı dil olumsuz olarak etkilemesinden kaynaklanan yanlışlar, öğrenim sırasında ortaya çıkan tüm yanlışları kapsamamaktadır” (Bayraktarolu, 1979, s. 4-5).

Kısacası yapılan yanlışlar sadece olumsuz aktarımdan (ana dilin, öğrenilen yabancı dile etkisi) kaynaklandığı söylenemez. Ancak daha önce de belirtildiği gibi bu konudaki en büyük payın, ana dilin olumsuz etkileri olduğunu düşünülebilir. Diğer kaynaklardan özetle yanlışların sebepleri şöyle gösterilebilir:

1. Ana dilin olumsuz etkileri
2. Öğrenme ile ilgili yanlışlar
3. Kişisel özelliklerden (sebeplerden) kaynaklanan yanlışlar

4. E itim programından kaynaklanan yanlış lar

5. Di er (belirsiz) yanlış lar.

Batum ota Rustaveli Devlet Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde birinci sınıfın ikinci döneminden itibaren yedi dönem boyunca Türk dili dersleri verilmektedir. Türkçe bilmeyen öğrencilerin ilk derslerden itibaren edebiyat dersleri ile karşılaşması eğitim açısından sorunlara yol açmaktadır. Öğrenciler tek bir beceri üzerinde eğitim aldıkları için dil eğitimi tam olamamakla birlikte anlama ve anlatmada da sıkıntılar yaşamaktadır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi Gürcistan'daki üniversitelerde Türkçe öğretiminde “Yeni Hitit” Yabancılar için Türkçe Öğretim amacıyla hazırlanmış kitap setleri kullanılmaktadır. Dersler Gürcüce öğrendiği için çoğu zaman kitaplardan istifade edilmemektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde gittikçe gelişmesine ve daha etkili öğretim yapmak için uzmanlar tarafından bilimsel araştırmalar yapılmasına rağmen, Gürcistan'da hâlâ eski metotlarla Türkçe öğretilmektedir.

Gürcü öğrencilere Türkçe ad durum ekleri öğretilirken, öğretmen daha önceden kâğıtta kuralları eklinde yazılmış bütün ad durumlarını ekleriyle ve fonksiyonlarıyla birlikte verdiği için ve derste ana dil aracılığıyla aktardığı için, öğrenciler Gürcüceden yola çıkarak anlamaya ve çözüm bulmaya çalışmaktadırlar. Öğretim yapılırken en fazla sorun yaşanan kısım Gürcü dilinde bulunmayan durum ekleridir. Türkçe ad durumları ana dil aracılığıyla öğretilmediği için öğrencilerin ekleri gereksiz yerde kullanma oranı yüksektir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, “Durum ekleri cümlede adlar ile fiiller arasındaki anlam balarını kurmak üzere adların girdiği durumları karıştırmaktadır” (Korkmaz, 2014, s. 112). “Türkçede kavram ilişkilerinin durum ekleri olarak bilinen dil bilgisi biçimleriyle gerçekleştirilmesi nedeniyle bu konunun öğretiminde sadece yüzeysel yapıdan hareket edilmektedir” (Melanlıo lu, 2012, s. 2403). Gürcistan'da Türkçe öğrenen öğrencilerin ad durum ekleri ile ilgili yaşadıkları sıkıntıların aşılması için derin yapıda yapılması gerektiği konusunda aşağıda bilgiler verilmeye çalışılacaktır.

4.3. GÜRCÜ Ö RENCİLERE AD DURUM EKLERİ Ö RETİMNE YÖNELİK BİR MODEL DENEMESİ

Bilindiği üzere yabancı dil öğretiminde temel amaç, dört temel dil becerisi kazanmaktır. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma beceri alanlarında öğrenciyi etkin kılmak önemlidir. Bunları sağlayabilmek için dil bilgisi öğretiminde araç olarak kullanılması önemlidir. Gürcistan’da Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde okuyan Gürcü öğrenciler genellikle dil eğitimleri sırasında gramer ağırlıklı eğitim almaktadırlar. Bu durum öğrencilerin etkin bir şekilde dört temel dil becerisini almalarını ve Türkçeye tam olarak hâkim olmalarını engellemektedir.

Çalışmamızın diğer bölümlerinde ad durum eklerinin fonksiyonlarına değindik ve Gürcü öğrencilerin ad durum ekleri ile ilgili yaptıkları yanlışları ayrıntılı olarak saptamaya çalıştık. Bu bölümde önceden de söz ettiğimiz gibi Türkçe ad durum eklerinin Gürcü öğrencilere daha kolay yolla nasıl öğretilebileceğinin üzerinde kısaca durmaya çalışacağız.

a. Bulunma (Lokatif) Durumu: Türkçede bulunma durumu eki olarak kullanılan “-de, -da” ünsüz uyumlarına göre “-ta, -te”ye dönüşebilir. Gürcücede ise bulunma durumu eki olarak “-shi”, ve “-ze” ekleri kullanılmaktadır. Örneğin: Sakhshı (ev-de), skola-shi (okul-da), otakh-shi (oda-da), magida-ze (masa-da) vb.

Örnek: Bugün evde parti var. (istenilen)

Bugün eve parti var. (Öğrenci kullanımı)

Örnek: Ağaçta elmalar yok. (istenilen)

Ağaçta elmalar yok. (Öğrenci kullanımı)

Öğrenciler bulunma durumu ekiyle karışıklıklarında yadırgasalar da çok kısa zaman içerisinde bu ekini kavrayıp fazla sorun yaşamamaktadırlar. Bu konuda öğretime düşen görev öğrencilere ses uyumlarına göre eklerin nasıl kullanılacağını öğretmektir. Gürcücede ünlü ve ünsüz kurallarının olmaması öğrencilerin yanlış yapmalarına sebep olmaktadır. Bundan dolayı öğretilirken sözcüklerin sonunda bulunan “ç, f, h, k, p, s, ş, t” ünsüzlerden sonra “-ta, -te” eki geldiği vurgulanmalıdır. Anlatırken çeşitli örnek ile resimler kullanılarak konuyu pekiştirilmelidir.

b. Yönelme (Datif) Durumu: Türkçede yönelme durumu “-a, -e” ekleri ile ifade edilir. Gürcücede yönelme ve bulunma durumlarında aynı [- i, (-da)] ek kullanıldı ı için ö renciler bu kuralı Türkçede uygulamaya ve cümlede yönelme durumunu “-de, -da” ekleriyle kazanmaya çalı maktadırlar.

Örnek: Eve gidiyorum. (stenilen)

Evde gidiyorum. (Ö renci kullanımı)

Örnek: Sinemaya gidiyorum. (stenilen)

Sinemada gidiyorum. (Ö renci kullanımı)

Ö retmenlerin sınıf içerisinde söz konusu eklerin farklılıklarını anlatan görsel materyalleri kullanması ö rencilere yönelme durum ekinin i levlerini kavramasına yardımcı olacaktır. Anlatırken birinci ve ikinci tekil ki i adlarına, yönelme durumu eki getirilirken sözcük kökündeki “e” ünlüsünün de i ime u rayarak “a” sesine dönü tü ü vurgulanmalı.

Ben + e Bana

Sen + e Sana

Sınıf içinde olu turulacak diyalog ortamında ö rencilerin bu eki do ru kullanıp kullanmadı ına dikkat edilmeli, yanlı kullanımlar anında düzeltilmeli.

Çe itli örnek ve görsel materyaller kullanılarak ünlü uyumlarına göre ekin de i ebilece i ve sözcük ünlüyle bitti inde ek ile sözcük arasına “-y” kayna tırma ünsüzünün girece i vurgulanmalı. Sözcü ün sonunda olan sert ünsüzlerin yönelme durumu eki alırken yumu aca ı belirtilmeli.

c. Uzakla ma (Ablatif) Durumu: Türkçede oldu u gibi Gürcücede de uzakla ma durumunu ifade etmek için “-Dan, -Den” ekleri kullanılmaktadır. Gürcü dilinde ünsüz uyumu gibi kurallar olmadı ı için ö renciler sadece “-dan, -den” eki kullanmayı tercih etmektedirler.

Örnek: Otobüsten indim.(stenilen);

Otobüsden indim. (Ö renci Kullanımı).

Örnek: Sınıftan çıktım. (stenilen);

Sınıftan çıktım. (Ö renci Kullanımı).

Bu konu anlatılırken ad fiil ili kisinden bahsedilmeli ve bir yerden çıkma durumunu ifade eden örneklerle peki tirilmeli. Burada uzakla ma durumunda kullanılan fiillere önem verilmeli ve ayrıca konu üzerinde durulmalı. Uzakla ma durumu anlatılırken ünsüz uyumlarında ya anan sorunların giderilmesi ve konunun ö renciye kavratılması için ünsüz uyumlarının üzerinde ayrıca durulmalıdır. Derste ö retmen görsel materyalden faydalanmalıdır.

Genel olarak bulunma, uzakla ma ve yönelme eklerinin birlikte ö retimi önerilir. Anlatırken cümlede hangi ad durum eki gelece inin fiile ba lı oldu u söylenmeli. Fiillerin önemli oldu unu ve eklerinin fiile göre de i ti i ayrıca vurgulanmalı. De i ik görsel materyallerle, etkinlikler ve örneklerle söz konusu olan durum ekleri ö rencilere aynı anda verilmeli. Bunun dı ında cümlede ad durum eklerinin ö zmeden sonra kullanılmaması da dile gitirilmeli.

Gürcü ö rencilerin Türkçedeki bulunma ve yönelme durum eklerini karı tırmaması için bu iki ekin farklı kullanım alanları oldu u ayrıca vurgulanmalı. Yönelme durumunun hareketlili i, bulunma durum ekinin sabitli i, bir eyin üzerinde veya içinde olma özelliklerini ifade etti i söylenmeli.

d. Belirtme (Akuzatif) Durumu: Gürcücede bulunmayan bu durum eki Türkçe ö renen ö renciler için en çok zorlanılan konulardan biridir. Gürcü ö rencilerin yazdıkları kompozisyonlardan yola çıkarak en fazla yanlı ı belirtme durumunda yaptıklarını söylebiliriz. Bu durum Gürcü ö rencilerde bir kavram düzensizli ine sebep oldu u için söz konusu olan ek daha açık ve net bir ekilde anlatılmalı.

Örnek: Boya kalemi istiyorum. (stenilen)

Boya kalemde istiyorum. (Ö renci kullanımı)

Örnek: Makarnayı seviyorum. (stenilen)

Makarnada seviyorum. (Ö renci kullanımı)

Bu konuda ö retmene dü en görev belirtme durumu eki kullanılan ve kullanılmayan sözcükler ve cümleler arasındaki farklılıkları gösterip görsel materyaller aracılı ıyla belirtme durumu eki i levlerinin ö rencilere kavratılmasını sa lamaktır. Anlatırken bir cümlede nesne varsa ve belirleyecek özellik ta ıyorsa, ada belirtme durumu eki gelece i

vurgulanmalı. Ayrıca belirtme durumun kullanılması gereken fiilleri ve özellikleri de sıralanarak verilmeli. Belirtme durum ekinin ünlü uyumlarına göre “-i, -ı, -u, -ü” eki olarak de i ti i de söylenmeli. Sınıf içindeki konu ma ile yazma etkinliklerinde ö rencilerin yaptı ı hatalar anında düzeltilmelidir. Ayrıca ö retmen çe itli örnekler ile görsel materyaller kullanılmalı.

e. İlgili Durumu: Yukarıda da belirtti imiz gibi Gürcü dilinde bu durum ekinin fonksiyonları Türkçedeki durumdan farklılık göstermektedir. Gürcücede ilgi durumunun cümle içersinde basit nesne, tamlayan, addan türemi fiillerin ad kısmı, tümleç olarak kullanılır. Türkçede söz konusu olan durum eki, tamlayan, iyelik ekleri üzerinde iki adı birbirine ba lar ve belirtili ad tamlamaları kurar.

Örnek: “Sibnel-is meshinia” (Karanlıktan korkuyorum).

“Tk-is haeri” (Orman-ın havası).

Türkçede ilgi durumunda “-In” eki kullanılırken Gürcücede “-is” eki kullanılmaktadır. Söz konusu ekin bu iki dilde de farklı kulanımları oldu undan dolayı Gürcü ö rencilere ö retilirken sorunlar ya anmaktadır.

Ö rencilerin yazdı ı kompozisyonlarda yaptıkları yanlı ların ço u ekin gereksiz kullanımını ya da ses uyumlarıyla ilgilidir. Türkçe ö renen Gürcü ö rencilere ilgi ekinin fonksiyonlarının di er durumlara benzemedi i, ad ada ba ladı ı ve ilgi durumu almı addan sonra gelen adın mutlaka iyelik ekiyle kullanılması gerekti i söylenmeli. Ayrıca Türkçede ilgi durum ekinin ünlü uyumlarına göre de i e bilece i (-in, -ın, -un, -ün, -nin, -nın, -nun, -nün) de vurgulanmalı.

Örnek: Sınıf-ın kapısı (Saklaso otakh-is karebi)

Oda-nın rengi (Otakh-is peri)

Ders, sözcüklerin kullanım özelliklerini genelle tirecek resimli alı tırmalar ile peki tirilebilir; ünlü ile biten sözcüklerle ilgili örnek sayısı arttırılabilir; tablo ve ekilerle örnekler sistemli bir düzende sunulabilir ve yardımcı ünsüzlerin kullanım özelliklerini Gürcü ö rencilerin kendilerinin kavramaları sa lanabilir.

f. Yalın Durum: Gürcücede yalın durumda “-i” eki bulunurken Türkçede yalın durumu ifade eden ek bulunmaz. Gürcücede sözcükler daima sesli harfle bitti i için adlar genel olarak yalın durumda bulunurlar.

Örnek: “Bav v-i namckhvars chams.” (Çocuk pasta yiyor).

“Batum-i dzalian lamazia.” (Batum çok güzeldir).

Ö rencilerin yazdı ı kompozisyonlarda yalın durum ile ilgili yapılmı yanlı lar da göze çarpmaktadır. Gürcücede yalın durum ekli (-i) oldu u için Gürcü ö renciler Türkçe sözcüklerin sonunda “-i” eki getirmeye çalı maktadırlar. Yalın durumda yapılan yanlı ların sebebi de bundan kaynaklanıyor oldu u dü ünülmektedir. Burada konuyu anlatırken ö rencilere belirtilmesi gereken nokta, ço ul ve iyelik ekleriyle kullanılan adların da yalın durumda bulunmasıdır.

Örnek: ev, evler, evim

Sakhl-i (ev), sakhl-eb-i (evler), chemi sakhl-i (evim).

Ö rencilere Türkçe ö retilirken iyelik eki almı adların çe itli cümle ili kilerini bu eklerle sa ladı ı vurgulanarak ayrıca konu üzerinde durulmalı. Türkçede yalın durumda adların eksiz oldu u vurgulanıp örneklerle gösterilmeli.

Ö retmen ad durumlarını anlattı nda eklerin cümle ö eleri arasındaki ba layıcılık i levini göz önünde bulundurarak ö retim sürecini iyi planlamalı.

“YEN H T T” Yabancılar çin Türkçe ö retim kitabında yer verilmi belirtme, bulunma, yönelme ve uzakla ma durum ekleri alan sözcük ile fiil arasındaki ba ortaya konularak ö retim süreci gerçekte tirilmeli. Fiillerin ad durum ekleri eklenmi olan sözcüklere rastgele ba lanmadıkları vurgulanmalı. Örne in; “Senden ho lanıyorum.” Uzakla ma durumu eki almı olan bir sözcük ho lan- fiiline ba lanabilirken, yönelme durumu eki almı olan bir sözcük ho lan- fiiline ba lanamaz.

Temel düzeyden ileri düzeye kadar aynı sorun ya anmaya devam etmektedir. A a ıda örnek olarak “git-“ fiili verilmektedir:

Örnek:	<u>Ad durum eki</u>	<u>Ad durum eki almı sözcük</u>	<u>Fiil</u>
	+E	Okula	git-
	<i>Cümle : Ay e okula gidiyor (Do ru)</i>		
	+DE	okulda	git-
	<i>Cümle : Ay e okulda gidiyor. (Yanlı - Ay e okulun içinde de ildir)</i>		

+ okulu git-

Cümle : Ay e okulu gidiyor (Yanlı -git-eylemi nesne olmaz)

+Den okuldan gidiyor-

Cümle : Ali okuldan eve gidiyor. (Do ru-git-fiilin çıkı noktası belirtiliyor).

Gürcü ö renciler sözcüklerin fiille ba lanmasından daha çok sözcüklerin kendi anlamlarına konsantre olmaları ö retilirken ad durum eklerinin fiille ba lanma niteli inin özellikleri sürekli vurgulanmalı. Fiiller konusu ö retildi inde de bunu ayrıca ele alınmalı. Buna ba lı olarak fiiller temel, orta ve ileri düzeydeki fiiller olarak sınıflandırılmalı. Ö retmen derste uzakla ma ve yönelme durumu eki almı olan sözcükleri kullanırken, fiilin çıkı noktasının fiilin gerçekte me yönüne do ru oldu unu (kimden kime, nereden nereye, neyden neye) ö rencilere belirtmesi gerekmektedir. Ö rencilerin iyi anlayabilmelerini sa lamak için konu resimlerle peki tirilmeli.

Gürcü dilinde bulunmayan ünlü uyumları, yönelme ve belirtme durum ekinin yazımında ayrıca vurgulanmalı; Gürcü ö rencilerin uzakla ma ve bulunma durum eklerinin yazımında hem ünlü hem ünsüz uyumlarında fazla yanlı yaptıkları için dikkat edilmesi gerekti ini belirtmeli. Ö retmen belirtme durum ekinin kullanımında fiilin nesne alıp almadı nı veya nesnenin eksiz hâlde fiille ba lanabildi ini dile getirmeli. Ayrıca “- ” ekinin nesneye belirginlik kattı nı vurgulamalı. Konuyu anlatırken Türkçede ö e dizili inin önemli oldu unu, fiil ile fiili yapan sözcüklerin arasına ba ka ö elerin gelebilece ini de vurgulamalı.

4.4. GÜRCÜ Ö RENCİLERE TÜRKÇE AD DURUM EKLERİ Ö RETİMİNDE ETKİNLİK ÖNERİLERİ :

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin verimliliğini arttırmak ve öğrencileri motive etmek için onların mümkün olan tüm uyarıcılarını harekete geçirmek gerekir. Bundan dolayı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak görsel ve işitsel araçlar öğrencilerin görme ve işitme duyularını harekete geçirerek Türkçenin daha etkili ve kalıcı öğretilmesini sağlar (Arslan ve Adem, 2010, Aktaran: Biçer, Çoban ve Bakır, 2013, s. 127).

Gürcü öğrencilere Türkçe öğretiminde ad durum ekleri sorunuyla birlikte diğer sorunları çözülebilmesi için materyal kullanımı son derece önemlidir. Gürcistan’da Türkçe öğretilirken yeni yöntemlerin ve tekniklerin ayrıca ders materyali olarak kullanılması, ve öğretim-öğretimde karşılaşılan sorunların giderilmesine yardımcı olabileceği düşünüldüğü için verdiğimiz öneriler çerçevesinde ad durum eklerinin öğretimi konusunda aşağıda örnek etkinlikler verilmiştir.

Gürcistan’daki üniversitelerde Türkçenin eski yöntemlerle öğretilmesi için öncelikle aşağıda Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metnindeki (MEB, 2009, s. 142-143), Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dil bilgisel yeterliliklerini geliştirmeye yönelik sıralanmış adımların verilmesini uygun gördük. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dil bilgisel yeterliliklerini geliştirmeye yönelik adımların sıralanması şöyledir:

1. Tümevarım yoluyla, karşılaşılan özgün metinlerdeki yeni dil bilgisel materyal ile;
2. Tümevarım yoluyla, yeni dil bilgisel öğeleri, kategorileri, sınıfları, yapıları ve kuralları, özellikle bunların yapılarını, seviyelerini ve anlamlarını göstermek için oluşturulan metinlere ekleyerek;
3. Açıklamalar ve bilişsel alımlar ekleyerek;
4. Biçimsel çekim örnekleri ve biçim tabloları sunarak, ardından ana dil ve hedef dilde uygun ifadeler kullanıp, biçimsel alımlar vererek;
5. Öğrencinin dilinde bulunan bilgiyi ortaya çıkararak ve gerektiğinde öğrencinin olası varsayımlarını tekrar formüle ederek dil bilgisel yeterlik geliştirilebilir (MEB, 2009, s. 142-143).

Diller için Avrupa Ortak Ba vuru Metninde (MEB, 2009, s. 143), ayrıca “Biçimsel alı tırmalar kullanılması durumunda, a a ıdaki etkinlikler önerilmektedir:

1. Bo luk doldurma;
2. Verilen örne e göre cümle kurma;
3. Çoktan seçmeli sorular sorma;
4. Kategori de i tirme alı tırmaları;
5. Cümle birle tirme;
6. Ana dilden hedef dile örnek cümle tercümelere;
7. Belli yapıları kullanarak soru sorma ve yanıt verme;
8. Dil bilgisi odaklı akıcı konu ma alı tırmaları.”

Gürcü ö rencilere Türkçe ad durum ekleri ö retilirken görsel materyallerin ve farklı etkinliklerini kullanılması ö rencilerin temel dil becerilerini geli tirmesiyle birlikte bu becerilerin edinilmesini sa lamaya da yardımcı olacaktır. Yeni etkinlikler sayesinde Gürcü ö renciler ad durum ekleri üzerinde ö retmenin anlattıkları ve bildiklerini hatırlamaya çalı acaklardır. Ö rencilerin ad durum ekleri konusunda bilgiye sahip olmalarının yanı sıra, kullanım konusunda da farkındalık kazanmalarına katkı sa layacaktır.

Ad durum ekleri ö retiminde kuralları ö retmek yerine sözel bilgileri somutla tırarak emaların aktif olarak kullanılması ö renciler açısından daha yararlı olacaktır.

Türkçe ad durum ekleri “YEN H T T” Kitabı takip edilerek oradaki sıralamaya göre tek tek anlatılmalı. Ad durum ekleri anlatılırken bol alı tırma ve görsel materyallerini kullanılması ö rencilere yardımcı olacaktır. “YEN H T T” kitabında ad durum ekleri (yönelme, bulunma, uzakla ma) ikinci bölümde verilmektedir. Bölüm bir metinle ba lamaktadır. Ö retmen kitapta metni okuduktan sonra ö rencilerin bilmedi i yeni gramer konusuna dikkat çekecek ve ad durum eklerinin ne oldu unu açıklayarak aynı metinde kullanılmı durum ekiyle tamamlanmı cümleleri tekrar ederek anlatmaya ba layacaktır.

- Kitaptaki ad durum ekleri sıraya göre tahtaya cümlelerle yazılabilir;
- Ö rencilerin daha iyi anlayabilmeleri için ad durum eklerinin i levleri resimler kullanılarak tek tek anlatılabilir;
- Tahtada ekilleri çizerek veya resimleri göstererek cümleler somutla tırılmaya çalı ılabilir. Resimli alı tırmaların verilmesi bo luklardaki adlara uygun durum eklerinin getirilmesi sa lanabilir;
- İlk önce fiillerin durum ekiyle nasıl kullanıldı nı anlatılır;
- Durum eklerinin ada eklenip fiille ilgili oldu u vurgulanmalı;
- Aynı ada bütün durum ekleri farklı fiillere ba lanarak getirilebilece i açıklanarak ö rencilerin durum eklerinin fiile göre belirlendi ini kavramlarına yardımcı olacaktır;

Ad durum ekleri ö retilirken farklı etkinlikler de kullanılabilir. Etkinlikler ö rencilerin edinecekleri bilgi, beceri ve alı kanlıkları kavramasına yardımcı olacaktır. Ad durumları ö retilirken etkinliklerin kullanılması ö rencilere bildiklerini hatırlatacak ve ad durumları konusunda yeni bilgilere sahip olmalarını sa layacaktır. Etkinlikler ö rencilere Türkçeye uygun cümleler kurmalarına ve örnekler vermelerine yardımcı olacaktır.

Gürcü ö rencilere Türkçe ad durum ekleri ö retiminde etkinlik olarak **Kavram Haritası** kullanılabilir.

“Kavram haritaları, bilgilerin düzenlenmesi ve sunumunda veya problemin sunumu, e itimde program geli tirme, ölçme-de erlendirme ve ö retimi planlama a amalarında kullanılabilir” (Kapucu, 2005, s. 5-6).

Gürcü ö rencilere kavram haritasıyla ad durum ekleri örnekler üzerinden ö retilirken sunum a amasından yararlanılabilir. Kavram haritası ad durum eklerinin en önemli i levlerinin arasındaki ili kiyi açıklar ve özet ekinde göstermeye yardımcı olur. Bununla birlikte Türkçe ad durum eklerinin Gürcü ö rencilere ö retiminde kavram haritalarının sa ladı ı yararları öyle sıralayabiliriz:

1. Ö rencilerin gözle gördü ü biçimi kafasında canlandırır;
2. Hem ö retmene yardımcı olur hem ö renciye kolaylık sa lar;

3. Kavram haritaları, ö renci merkezli, ö renciye yönelik aktif yöntemlerdir. Bundan dolayı ö renci ile ö retmen tartı arak bir harita olu turdukları için, ö retmen ö renci etkile imi de artar;

4. Ad durum eklerinin arasındaki kavramsal ili kilerin tanımlanmalarında yararlı bir alternatif olu turulabilir;

Kavram haritasında ad durum eklerinin çe itleri sıralanmı , açıklanmı ve eklerle ilgili örnekler verilmi tir, sonraki etkinlik sırasında hem ö retmen hem de Gürcü ö renciler çok sayıda örnek vererek bilginin kalıcılı mını arttırabilir. Söz konusu olan etkinli in uygulanması için verilmi süre 45 dakikadır. Gürcü ö retmen, “Sunu Yoluyla Ö retim” stratejisini kullanabilir. Düzenlenmi bilgi, kavram, ilke ve genellemeler “YEN H T T” Yabancılara Türkçe Ö retim Kitabı’nda verilmi metinden yola çıkarak ad durum ekleri üzerinden Kavram Haritası aracılı ıyla ö rencilere açıklanabilir. Önce ö retmen tarafından ö rencilere ad durum eklerinin özellikleri verilir sonrasında ise çe itli örnekler ö rencilere sunulur ve ö rencilerden de ad durum eklerini kullanarak örnekler vermeleri istenir. Böylece bili sel örgütlenmenin güçlendirilmesi sa lanmı olur.

Gürcü ö rencilere Türkçe ad durum ekleri ö retilirken **Bo luk Doldurma** ve **Soru-Cevap** gibi etkinlikler de kullanılabilir. “Bo luk doldurma, ö rencilerin dil bilgisi konuyla birlikte dinleme becerisi geli tirmeye yönelik bir etkinliktir” (Durmu ve Okur, 2013, s. 2014). Materyal olarak A4 kâ ıdına daha önceden hazırlanmı bütün ad durum ekleri çıkarılır, eklerin yerleri bo bırakılmı biçimdeki bir metin kullanılır. Ö retmen konuyu anlattıktan sonra ö rencilerden 15 dakika süre içerisinde metindeki bo lukların doldurulmasını isteyecektir. Bu etkinlik sayesinde ad durumlarının kuralları da sezdirilmi olacaktır.

Gürcü ö rencilere soru-cevap etkinli i uygulandı nda materyal, “YEN H T T” Yabancılar için Türkçe Ö retim Kitabı’nda verilmi metin olacaktır. Bu etkinlik Gürcü ö rencilere ad durum ekleri ö retiminde yararlı olmasının yanı sıra konu ma becerilerini geli tirmeye yönelik de kullanılabilir. Ders sırasında ö retmen kitapta verilmi metinden yola çıkarak, yüzeysel ve kavramaya yönelik soru kalıplarını kullanarak sorular soracaktır. Ö retmen ö rencilerden sordu u sorulara cevap

isteyecektir. Cevaplar alındıktan sonra ö retmen ö rencilerden kendi aralarında aynı ekilde sorular sormalarını isteyecektir.

Örne in: Metinde kim, kime ne demi ? Adam nereye gitti?

Söz konusu olan etkinlik, Gürcü ö rencilere ad durum eklerinin hem sezdirilerek ö retilmesine hem de konu ma becerisini geli tirmelerine yardımcı olacaktır.

Yukarıda de indi imiz etkinlikler Türkçe ad durum ekleri ö retiminde kolaylık sa layabilir. Gürcü ö rencilere ad durum eklerinin ö retiminde kavram haritasının kullanılması sayesinde da ınık ve soyut olan bilgiler düzenli ve somut bir hâle getirilerek ö renciler açısından edinmi bilgilerin daha verimli ve kalıcı olabilece i dü ünülmektedir. Ayrıca bunun gibi farklı etkinlikleri sunmak ve gerçek ya am ortamları sa lanmak okuma ve konu ma becerilerini geli tirmekle birlikte Gürcü ö rencilerin Türkçe ö retiminde kar ıla tıkları sorunların çözümünde etkili olaca ı dü ünülmektedir. Türkçe ad durum ekleri ö retilirken söz konusu etkinliklerin ö rencilerin sadece peki tirmesiyle sınırlı kalmayıp aynı zamanda hem konu hakkında ilgilerini çekilir hem de e itim ortamını e lenceli hale getirebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Gürcistanda Türkçenin yabancı dil olarak ö retimi, bilimsel olarak yeteri kadar ele alınmamı olsa da son yıllarda üzerinde çalı ılmaya ba lanmı bir alandır. Bu alana katkıda bulunabilmek için Gürcü ö rencilere Türkçenin yabancı dil olarak ö retiminde ad durumu ile ilgili kar ıla ılan sorunlar üzerinde durmaya ve yapılan yanlı ları belirleyip çözüm bulmaya çalı tık.

Tezin son bölümünde yaptığımız ara tırmayı kısaca özetlemeye çalı acamız. Ara tırmamızda Batum ota Rustaveli Devlet Üniversitesinde Türkoloji bölümünde Temel ve Orta Türkçe düzeylerde e itim görmekte olan 43 Gürcü ö rencinin yazılı kâ ıtlarını inceledik. Yazılı kâ ıtlarında dil bilgisi konulardan biri olan ad durumları ile ilgili yanlı ları tespit ettik.

Çalı mamızın birinci bölümünde tez konusu ile yakından ilgili oldu unu dü ündü ümüz dillerin sınıflandırmasını yaptık ve Gürcü ile Türk dillerinin tipolojik özelliklerinden söz ettik.

Çalı mamızın ikinci bölümünde Türkçenin yabancı dil olarak ö retimi ve Gürcistan'da Türkçenin yabancı dil olarak ö retimi ile ilgili kısaca bilgi vermeye çalı tık. Tez konusu dil bilgisi ö retimi ile ilgili olmasından dolayı yabancılara Türkçe ö retiminde dil bilgisinin yeri ve ö retimi üzerinde durduk.

Çalı mamızın üçüncü bölümünde ad durumu konu ba lı ı altında Gürcüce ve Türkçe ad durumları üzerinde durarak durumların ekleri ile fonksiyonlarına de inmeye çalı tık.

Tezin amacını olu turan dördüncü bölümde temel ve orta düzeydeki Gürcü ö rencilerin yazılı anlatım kâ ıtları incelenmi , ad durumlarında yaptıkları yanlı türleri tespit edilmi ve de erlendirilmi tir. Yazılan kompozisyonlarda ad durumu ile ilgili yapılmı yanlı ları ad durumlarına göre sıraladık ve yanlı sayısını belirleyip küçük tablolarla gösterdik. Yaptığımız de erlendirmede yazılı anlatım kâ ıtlarının incelenmesi sonucunda, ad durumlarına göre yapılan yanlı lar ve oranlar; düzeylere göre en az ve en fazla olarak tablolarla gösterip açıklamalar yaptık. Düzeylere göre Gürcü ö rencilerin ad durumlarında hangi sebeplerden dolayı ne tür ve kaç yanlı yaptı mını oranlarla birlikte a a ıda gösterdik.

Yaptığımız de erlendirmeye göre ad durumlarında yapılan yanlış türlerinin unlar oldu u belirlenmiştir:

a. Yalın Durum ile İlgili Yanlış lar:

1. Yalın Durumda Belirtme Durumu Eki Kullanımı
2. Yalın Durumda Yönelme Durumu Eki Kullanımı
3. Yalın Durumda Uzaklaşma Durumu Eki Kullanımı
4. Yalın Durumda İlgilendirme Durumu Eki Kullanımı

b. Belirtme Durumu ile İlgili Yanlış lar:

1. Belirtme Durum Ekinin Kullanılmaması
2. Belirtme Durumu Eki Yerine Yönelme Durumu Eki Kullanımı
3. Belirtme Durumu Eki Yerine Bulunma Durumu Eki Kullanımı
4. Belirtme Durumu Eki Yerine Uzaklaşma Durumu Eki Kullanımı
5. Belirtme Durumu Eki Yerine Yönelme Eki Kullanımı
6. Belirtme Durum Ekinin Yinelenmesi
7. Belirtme Durumu Eki Kullanımında Kaynaştırma Sesi Yanlış ı ve Eksikliği
8. Belirtme Durumu Eki Yerine İlgilendirme Durumunun Kullanılması

c. Yönelme Durumu ile İlgili Yanlış lar:

1. Yönelme Durum Ekinin Kullanılmaması
2. Yönelme Durumu Eki Yerine Belirtme Durumu Eki Kullanımı
3. Yönelme Durumu Eki Yerine Bulunma Durumu Eki Kullanımı
4. Yönelme Durumu Eki Yerine Uzaklaşma Durumu Eki Kullanımı
5. Yönelme Durumu Eki Kullanımında Kaynaştırma Sesi Yanlış ı

d. Bulunma Durumu ile İlgili Yanlış lar:

1. Bulunma Durum Ekinin Kullanılmaması
2. Bulunma Durumu Eki Yerine Belirtme Durumu Eki Kullanımı

3. Bulunma Durumu Eki Yerine Yönelme Durumu Eki Kullanımı
4. Bulunma Durumu Eki Yerine Uzaklaşma Durumu Eki Kullanımı
5. Bulunma Durumu Eki Kullanımında Kaynaştırma Sesi Yanlılı
6. Bulunma Durumu Eki Kullanımında Sertleşme Yanlılı

e. Uzaklaşma Durumu ile İlgili Yanlılılar:

1. Uzaklaşma Durum Ekinin Kullanılmaması
2. Uzaklaşma Durumu Eki Yerine Belirtme Durumu Eki Kullanımı
3. Uzaklaşma Durumu Eki Yerine Bulunma Durumu Eki Kullanımı
4. Uzaklaşma Durumu Eki Yerine Yönelme Durumu Eki Kullanımı
5. Uzaklaşma Durumu Eki Kullanımında Kaynaştırma Sesi Yanlılı
6. Uzaklaşma Durumu Eki Kullanımında Sertleşme Yanlılı

f. İgi Durumu ile İlgili Yanlılılar:

1. İgi Durum Ekinin Kullanılmaması
2. İgi Durum Ekinin Yinelenmesi
3. İgi Durumu Eki Yerine Bulunma Durumu Eki Kullanımı
4. İgi Durumu Eki Yerine Belirtme Durumu Eki Kullanımı
5. İgi Durumu Eki Yerine Yönelme Durumu Eki Kullanımı
6. İgi Durumu Eki Kullanımında Kaynaştırma Sesi Yanlılı
7. İgi Durumu Eki Yerine İle Bağlacının Kullanılması

Çalı mamızın dördüncü bölümünde yukarıda yapılan de erlendirme sonucunda temel ve ortak düzeydeki Gürcü ö rencilerin yazılı anlatım kâ ıtlarında yaptıkları yanlı lar oranlarla belirtilmi tir.

Yapılan ara tırmaya ve elde edilen bulgularına göre, Gürcü ö rencilerin ad durum ekleri içinde belirtme durumu ekini temel düzeyde % 97 ve orta düzeyde % 98 oranında en çok yanlı yaptıkları ad durum eki oldu u saptanmı tir.

Yönelme durumu biçim biriminin ise belirtme durumu ekinden sonra, temel düzeyde % 84 ve orta düzeyde % 74 oranında en çok yanlış yapılan ikinci ad durum eki oldu u saptanmıştır.

Bulunma durumu ekiyle yapılan yanlış ların oranı temel düzeyde % 52 ve orta düzeyde % 45 'tir.

Uzaklaşma durumu biçim birimi ise ad durum ekleri içinde temel düzeyde % 26 ve orta düzeyde % 24 oranla en az yanlış yapılan durumdur.

İlgili durumu ekiyle yapılan yanlış ların oranı temel düzeyde % 64 ve orta düzeyde % 74'tür.

Aşağıdaki tabloda yapılan yanlış ların konularına göre sayıları ve oranları verilmiştir:

Tablo 3: Yazılı Anlatım kâğıtlarının Taranması Sonucunda Tespit Edilen Yanlış lar.

GENEL DURUMU GÖSTEREN TABLO						
	TEMEL DÜZEY A1-A2		ORTA DÜZEY B1-B2		GENEL	
					TOPLAM	%
İncelenen Yazılı Anlatım Kâğıdı	23		20		43	
Çıkarılan Fi Sayısı	108		132		240	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde		
Yalın Durumu	20	76	19	80	39	80
Belirtme Durumu	30	97	40	98	70	97
Yönelme Durumu	24	84	26	74	50	90
Bulunma Durumu	12	52	9	45	21	48
Ayrılma Durumu	6	26	12	60	18	41
İlgili Durumu	16	64	25	75	41	63

Değerlendirme yapıldığında tüm sınıflarda yanlış yapılma oranlarının birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır. Görüldüğü üzere temel düzeyde yapılan yanlış lar orta düzeyde de tekrarlanmıştır.

Yazılı anlatım kâ itlerinin taranması sonucunda elde edilen bulgular öyledir: Türkçe ad durumları ile ilgili yanlışların incelenmesinden elde edilen sonuçlara göre en fazla yanlış belirtme durumunda yapıldığı görülmü tür.

Türkçedeki ad durum ekleri Gürcü ö rencilerin ana dilinden çok farklı bir yapıdadır. Ad durum eklerinin i levleri ve kullanım alanları farklı oldu undan dolayı fazla yanlış lar yapıldığı dü ünülmektedir. Gürcü ö renciler ad durum eklerini ya gereksiz kullanımı , ya da gerekli olan ad durum eki yerine ba ka durum eki kullanımı ya da hiç kullanmamı lardır.

Yukarıda görüldü ü gibi Gürcü ö rencilerin Türkçe düzeyleri ilerledikçe yanlış yapma oranının azalmadığı gözlenmektedir. Bunun sebebi olumsuz aktarım ile birlikte somut cümlelerden soyut cümlelere geçtikçe konunun zorlaşması oldu u dü ünülmektedir. Tüm sınıflarda ad durumları ile ilgili en çok yanlış yapılan belirtme durumu, en az yanlış yapılan ise uzaklaşma durumudur. En çok yanlış yapılan tür ise ad durum eklerinin kullanılmamasıdır.

Türkçe ad durum eklerinin Gürcüceye göre farklı anlamlarda kullanılmasından dolayı ö rencilere ö retilirken sorunlar ortaya çıkmaktadır. Türkçede önemli i leve sahip olan ve birden fazla anlamda kullanılan belirtme durum ekinin Gürcü dilinde mevcut olmaması Gürcü ö renciler tarafından fazla yanlış yapılmasına sebep olmaktadır. Bu yüzden belirtme durum eki yerine ba ka durum eki kullanılmasından ya da olumsuz aktarımından dolayı ekin hiç kullanılmamasından kaynaklanan çok fazla yanlış tespit edilmiştir.

Dördüncü bölümde Gürcü ö renciler tarafından yapılan yanlışların sebepleri üzerinde kısaca durmaya çalıştık. Ancak daha önce de belirtildi i gibi, çalışmamızın asıl amacı, yanlışların sebebini ortaya koymakla birlikte konunun de erlendirmesini yapıp Gürcü ö rencilere Türkçe ad durum ekleri ö retimi üzerinde durulması gereken noktalarla ilgili görüşlerimizi bildirmek ve öneride bulunmaktır. Yapılan yanlışların en önemli sebebi, Gürcü dilinden yapılan olumsuz aktarımlardır. Bu sebeple, ana dili Gürcüce olup Türkçeyi iyi bilen uzmanlara ihtiyaç duyulması ve onların kar ılı tırmalı çalışmaları yapması gerektiğini dü ünüyoruz. Ancak, çalışmamızda elde ettiğimiz bulgulara ve de i ik kaynaklara başvurarak yanlış yapılma sebeplerini öyle sıraladık:

1. Gürcücenin olumsuz etkileri
2. Gürcistan'daki eğitim programından kaynaklanan sorunlar
3. Öğrenme ile ilgili sorunlar ve yanlışlar
4. Ad durumlarının Gürcü ve Türk dillerindeki farklı fonksiyonları
5. Diğer (belirsiz) yanlışlar

Yazılı anlatımlarda yapılan yanlışları saptandıktan sonra dördüncü bölümün sonunda Gürcistan'da Gürcü öğrencilere ad durum ekleri öğretiminde bir model denemesi yapıp, ad durum eklerinin etkinliklerle öğretimine yönelik öneriler vermeye çalıştık.

Tezin son bölümünde maddeler halinde sıraladığımız yanlışların sebeplerine değinecek olursak, Gürcü öğrencilerin ana dili ile Türkçe arasında farklı kuralların olması, ad durum ekleri kullanma durumunda Gürcüceden olumsuz aktarım yapmaları yanlışlara sebep olmaktadır. Ayrıca Gürcü öğrencilerin yanlış yaptığı durum ekinin özelliğinin ne olduğu ya bilinmemekte ya da iyi kavranılmamaktadır.

Daha sonra söz konusu olan bölümde ad durum eklerinin özellikle Gürcü öğrencilere öğretilmesi açısından genel özellikleri üzerinde durmaya çalıştık. Gürcü öğrencilere yalın, yönelme, bulunma, ilgi ve uzaklaşma durum ekleri fonksiyonlarıyla birlikte öğretilmesi gerektiğinden söz ettik. Yalın durum Gürcücede ek aldığı için, öğretilirken ayrıca vurgulanması; bulunma ve yönelme durumlarında Gürcücede aynı ek kullanıldığı için konu üzerinde ayrıca durulması gerektiğini belirttik. Gürcü öğrencilerin en zorlandığı konulardan belirtme durum ekinin tek başına ele alınıp öğretimine özel bir önem verilmesi gerektiği üzerinde durduk.

Gürcü Öğrencilere Türkçe Ad Durum Ekleri Öğretimiyle İlgili Öneriler:

Gürcistan'da Türkçe öğretimine yönelik ne kadar çalışılmalı yapılsa da hâlâ eksikler ve çözülmeyi bekleyen sorunlar vardır. Dil bilgisi öğretiminde var olan eksikler ve sorunlar diğer dil becerilerini de olumsuz etkilemektedir.

Günümüzde Türkçe dünyanın birçok ülkesinde öğretilmektedir. Dil öğretimi yapılan her ülkede, öğrenenlerin ana dillerinin özelliklerinden kaynaklı fiziki eksikliklerden ve başka birçok nedenlerden dolayı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Karşılaşılan sorunlar ülkeden ülkeye değişmektedir. Bu farklılıkları çözmek için çeşitli yöntem ve teknikler

kullanılmaktadır. Buradan hareketle bu çalı mada Gürcistan'da Türkçe ad durum ekleri ö retiminde kar ılı ılan sorunlar ve bu sorunlarla ilgili çözüm önerileri sunulmu tur.

1. Her dilin kendine özgü güçlükleri vardır. Yabancı bir dil ö retirken/ö renirken hedef dildeki güçlüklerinin a ılması, ana dil ve hedef dil arasındaki farklılıkları edinmekle sa lanmı olabilecektir. Bu yüzden Gürcistan'da yabancı dil olarak Türkçe ö retilirken Gürcü ö rencilere Türkçe ve Gürcüce arasındaki farklılıkların belirgin biçimde ortaya konması gerekmektedir.
2. Gürcistan'da bu alanda çalı an ö retmenlerin yabancılara Türkçe ö retimi üzerine e itim almı ve ö rencilerin düzeylerine göre materyal geli tirebilecek donanıma sahip olması gerekir.
3. Ö retmen, ö rencilere Türkçe ad durum eklerini anlatırken konuyu somut hâle getirmeye çalı malı, ö rencinin zihninde yeni bilginin daha iyi belirginle mesi ve kalıcı olması için ad durumuyla ilgili kavram haritaları olu turarak konuyu anlatmalıdır.
4. Ad durum ekleri ö retilirken Türkçenin ek özellikleri vurgulanmalı ve Gürcü dilinde kar ılı ı olmayan terimler ve durumlar üzerinde durulmalı. ki dilde mevcut olan ad durumlarının farklı fonksiyonları göz önünde bulundurularak daima vurgulanmalı. Ad durumları konusunda iki dilin benzer, farklı ve ortak noktalarının belirlenmesi, söz konusu olan eklerin ö retiminde kolaylık sa layabilir.
5. Durum ekleri ö retilirken ses uyumlarına dikkat edilmeli. ncelenen kâ ıtlarda ses uyumlarında yapılan yanlış lar nedeniyle ö retmen ayrıca konu üzerinde durmalıdır.
6. Yaptı ımız ara tırmada Gürcü ö renciler ad durum eklerini kullanmak gerekti ini kavramamakla birlikte, sözcü e hangi ad durum ekinin getireceklerini bilmedikleri için ya ad durum eki kullanmamayı tercih etmi ler ya da ad durum eklerini birbiriyle kar ı tırmı lardır. Ö rencilerin ad ya da fiil kullanımında yanlış yapma riski oldu u için ö retilirken fiillerin anlamsal ba ı üzerinde durulmalıdır.

7. Hataların düzeltilmesi için ö rencilerin sınıf içerisinde yazdıkları yazılar ve ödevler kontrol edilmeli; yanlış lar yapıldı ı anda düzeltilmelidir. Ö retilirken özellikle sorun ya anan harflerin geçti i sözcüklere dikkat edilmeli, yanlış lar tespit edilerek ö rencilerin bu yanlış ları görmeleri sa lanmalıdır. Kontrolün ö retmen tarafından yapılabilece i gibi kâ ıtlar ö renciler arasında de i tirilerek akran kontrolü de yapılabilir. Bu kontrol sonucunda ö rencilerin yaptıkları yanlış ları görmeleri sa lanabilir. Yapılacak yazma etkinliklerinde de yanlış lar tespit edilebildi i için hata oranı en aza indirilebilir.

8. Yaptı ımız ara tırmada en fazla yanlış , ad durum eklerinin kullanımında görülmü tür. Bilindi i üzere ad durum ekleri fiilde i le nesneyi belirtmeyi, nesneden uzakla mayı, nesneye yakla mayı, nesnede bulunmayı ifade eder. Ancak bu kural özellikle ana dilin etkisi de dü ünülürse her zaman geçerli de ildir. Örne in, bir eyden ho lan-, bir eyden nefret et- vb. özellikle soyut fiiller söz konusu oldu unda durum daha da karı ır. O yüzden Gürcü ö renciler ad durum ekleri kullanımında zorlandıkları ve hangi fiilin hangi ekle kullanılaca ını bilmedikleri için ekler ö retilirken örnek tümcelerle gösteren bir liste verilmesinde fayda vardır. Ayrıca konu çe itli alı tırmalarla desteklenmeli, fiil ve ad durum ekleri kullanımı sözcükler resimlerle peki tirilmeli ve bunlara yönelik materyaller hazırlanmalıdır.

9. Yaptı ımız ara tırmada belirtme durumu eki yanlış larının fazla olmasından dolayı ö rencilere ö retilirken bu ek üzerinde ayrıca durulmalıdır. Belirtme durum ekinin di er durum eklerinden farklı oldu u vurgulanıp ad ve zamirle ba lantı kurarak ad tamlamaları olu turdu u belirtilmeli.

10. Gürcü ö rencilere Türkçe ad durum ekleri ö retilirken, ders ana dil aracılı ıyla kural ö retmek amaçlı de il, hedef dili kullanarak dil becerisi kazandırmak olmalı, kuralları ezberletmek yerine bilinenden bilinmeyene, basitten karma ı a, yakından uza a, ö retim ilkeleri göz önüne alınarak ders i lenmelidir.

12. Durum ekler ço unlukla bulunma, uzakla ma ve belirtme ad durum ekleri ile karı tırıldı ı için ad tamlamalarında iki ad ba lanırken di er ad durum eklerinde ise sadece fiillerle ba landı ı vurgulanmalıdır.

13. Gürcü ö renciler sözcüklerin fiille ba lanmasından ziyade sözcüklerin kendi anlamlarına konsantre olmalarından dolayı ö retimde, ad durum eklerinin fiile ba lanma özellikleri sürekli vurgulanmalı. Fiiller ö retildi inde bu konu ayrıca ele alınmalı. Fiiller temel, orta ve ileri düzeydeki fiiller olarak sınıflandırılmalı. Ö retmen derste uzakla ma ve yönelme durum eki almı olan sözcükleri kullanırken, fiilin çıkı noktasından fiilin gerçekleşme yönüne (kimden kime, nereden nereye, neyden neye) do ru ö rencilerin dikkatini çekmesi gerekmektedir.

14. Gürcü dilinde bulunmayan ünlü uyumları, yönelme ve belirtme durum ekinin yazımında ayrıca vurgulanmalı; Gürcü ö rencilerin uzakla ma ve bulunma durum eklerinin yazımında hem ünlü hem ünsüz uyumlarında fazla yanlış yaptıkları için ayrıca dikkat etmeleri gerekti i belirtmeli. Ö retmen belirtme durum ekinin kullanımında fiilin nesne alıp almadı nı veya nesnenin eksiz durumda da fiile ba landı nı belirtmeli. “- ” eki üzerinde durulup nesneye belirginlik kattı ı vurgulanmalı. Ayrıca konuyu anlatırken Türkçede ö e dizili inin önemli oldu u, fiil ve fiili yapan sözcüklerin arasına ba ka ö elerin gelebildi i de vurgulanmalı.

15. Gürcü ö rencilere Türkçe ad durum ekleri ö retilirken, ders, kural ö retmek amaçlı de il beceri kazandırmak amaçlı olmalıdır. Ad durum ekleri ö retilirken tek bir yöntem uygulamak yerine geliştirilecek kurallar ve dil becerisine göre yöntemler belirlenmelidir. Ad durumları kurallarının ezberletilmesi yerine sezdirme ve uygulamalarla ö retilmesi, ö rencilere daha verimli ve tutarlı olacaktır. Uygulanan etkinlikler sadece dil bilgisi ö retimine yönelik de il, ö rencilerin konu ma, yazma, okuma ve dinleme becerilerini geli tirme amaçlı olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, G. (1993). *Yabancıların Türkçe Öğretiminde Ad Durumu ve Çekim Açısından Sık Rastlanılan Yanlılar ve Nedenleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aksan, D. (2003). *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ankara Üniversitesi TÖMER. (2012). *Yeni Hitit 1-2 Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı* (4. bs.). Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Arabuli, A. ve Gogolavili, G. (2016). *Akhali Kartuli Ena (Yeni Gürcü Dili)*. Tbilisi: TSU Gamomtsemloba.
- Banguoğlu, T. (2015). *Türkçenin Grameri* (10. Bs.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Barın, E. (2004). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde İkelere* [Elektronik Sürüm]. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 1 (1), 19-30.
- Barın, E. (1994). *Yabancılar Türkçenin Öğretimi Metodu*. Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi, 17, 53-54.
- Barın, E. ve Demir, C. (2008). *Türk Dil Bilgisi 2: Biçim Bilgisi*. Ankara: Öncü Yayınları.
- Bayraktar, N. (2014). *Dil Bilimi* (4.bs.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Bayyurt, Y. ve Yayılı, D. (2011). *Yabancılar Türkçe Öğretimi Politika Yöntem ve Beceriler* (2.bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bıçer, N., Çoban, . ve Bakır, s. (2013). Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Karşılaştıkları Sorunlar, Atatürk Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(29), 125-125.

- Comrie, B. (2005). *Dil Evrensellikleri ve Dilbilim Tipolojisi* (. Uluta , Çev.). Ankara: Hece Yayınları.
- Çikobava, A. (1998). *Qartuli Enis Zogadi Daxasiateba (Gürcü Dilinin Genel Özellikleri)*, Tbilisi: Kartuli Enis Gamomtsemloba.
- Çimke, H., Peikri vi i, J. ve Sa inadze, R. (2015). *Gürcü Dili*. Rize: STS Yayınları.
- Çimke, H. (2017). Gürcücede Hâl Kategorisi ve Fonksiyonları Üzerine. *Karadeniz Ara tirmaları Merkezi*. 14(54), 41-62.
- Demir, N. ve Yılmaz, E. (2013). *Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Demir, N. ve Yılmaz, E. (2014). *Türk Dili El Kitabı*. (7.bs.) Ankara: Grafiker Yayınları.
- Demirci, K. (2014). *Türkoloji için Dilbilim (Konular Kavramlar Teoriler)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2011). *Yabancı Dil Ö retimi*. Ankara: Pegen Yayınları.
- Duman, G. B. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Ö retiminde Materyal Geli tirme ve Materyallerin Etkin Kullanımı. *Ana Dili E itim Dergisi*, 1(2), 1-8.
- Durmu , M. (2013). *Yabancılara Türkçe Ö retimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Durmu , M. (2013). Türkçenin Yabancılara Ö retimi: Sorunlar, Çözüm Ö nerileri ve Yabancılara Türkçe Ö retiminin Gelece iyle lgili Görü ler. *Adyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin E itimi Ö retimi Özel Sayısı*. 6(11), 208-228.
- Durmu , M. ve Okur, A. (2013). *Yabancılara Türkçe Ö retimi El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Erdem, . ve Çelik, M. (2011). *Dil Bilgisi Ö retim Yöntemi Üzerine De erlendirmeler*. *Turkish Studies- nternational Periodical For The Languages, Terature and History of Turkic*, 6 (1), 1057-1069).
- Ergin, M. (2013). *Türk Dil Bilgisi*. stanbul: Bayrak Yayınları.

- Güzel, A. ve Barın, E. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Ankara: Akça Yayınları.
- Güven, E. (2007). *Yabancıların Türkçe Öğrenirken Ad Durum Eklerinde Yaptıkları Hataların Çözümlemesi ve Bu Hataların Giderilmesine Yönelik Öneriler*, Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şişoğlu, S. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Nesne Durum Ekinin Kullanımı ile İlgili Yanlı lar ve Çözüm Önerileri. *Rout Educational and Social Science Journal*, 1(2), 102-115.
- Johanson, L. (2007). *Türkçe Dil Bilgilerinde Yapısal Etkenler* (N. Demir, Çev.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kapucu, K. N. (2008). *Bilgisayar Destekli Kavram Haritası Yönteminin Kullanımının Öğrencilerin Bilişsel Senaryo Oluşturma Becerileri, Erişim, Öğrenmelerinin Kalıcılığı ve Derse Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Karahan, L. (2013). *Türkçede Söz Dizimi* (19. Bs.). Ankara: Akça Yayınları.
- Karahan, L. (1999). Yükleme (accusative) Ve İlgililik (Genitive) Hâli Ekleri Üzerine Bazı Düşünceler. http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/leyla_karahan_yukleme.pdf
- Kerimoğlu, C. (2014). *Genel Dilbilime Giriş* (2.bs.). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2014). *Türkiye Türkçesi Gramerinin Temel Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Krashen, S. ve Terrell, T. (1983). *The Natural Approach: Language Acquisition in The Classroom*. Hayward/California: Alemany Press.
- MEB, (2009). Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Melanlıoğlu, D. (2012). Yabancılar Türkçe Öğrenenlerin Hâl Eklerinin Öğretimine

li kin Görü leri: Nitel Bir Ara tırma. *nternational Periodical For the Languages, Literature and History og Turkish or Turkic Volume*, 7(4), 2402-2411.

Nackebia, M. (2012). *Kartuli Sakhelis Brunebis Paradigma (Gürcücede smin Çekimlenmesinin Paradigması)*. Tbilisi: Meridianis Gamomtsemloba.

Özkan, A. A. (1992). *Yabancıların Türkçeyi Ö renme Esnasında Yaptıkları sim Hâl Ekleri Yanlı ları ve Bu Konunun De erlendirilmesi Nedenleri (Yayımlanmı Yüksek Lisans Tezi)*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Peikri vi i J. ve Saginadze, R. (2014). *Kartuli Enis Morfologia (Gürcü Dilinin Biçimbilimi)*. Tbilisi: Universalis Gamomtsemloba.

Sezer, A., O uzkan, F., Özdemir, E. ve Gö ü , B. (1991). *Türk Dili ve Edebiyatı Ö retimi*. Eski ehir: Anadolu Üniversitesi Açıkö retim Fakültesi yayınları.

anidze, A. (1962). *Kartuli Enis Gramatika I (2.bs.)*. Tbilisi: Tbilisis Sakhekmtsifo Universitetis Gamomtsemloba.

averda vili, E. (2014). *Utskhouri Enebis Stsavlebis Sapudzylebi*. Tbilisi: lias Sakhelmtsipo Universitetis Gamomtsemloba.

Türk Dil Kurumu, (1998). *Türkçe Sözlük (9. bs.)*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türk Dil Kurumu, (2005). *Türkçe Sözlük (10. bs.)*. Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yılmaz, F. Ve Temiz, Ç. (2015). sim Hâl Eklerinin Yabancı Dil Ö rencilere Etkinliklerle Ö retimi. *The Jurnal of Academic Social Science Studies nternational Jurnal of Social Science Number: 36*, p. 139-155 Summer II.

Yunus Emre Enstitüsü. (2016). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Ö retiminde Yöntem ve Uygulamalar 2 (1.bs.)*. stanbul: Kültür Sanat Basımevi Yayınları.

Wagner, K. H. (1982). *Kontrastive Linguistik. D. Aksan içinde, Dilbilim Seçkisi: Günümüz Dilbilimiyle İlgili Yazılardan Çeviriler (E. Sözer, Çev.)*. Ankara: Türk Dili Kurumu Yayınları.

EKLER

EK 1. Temel Düzey (A1-A2) Ö renci Ka ıtları

1

Batım Şota Rustaveli Devlet Üniversitesi / Tükoloji Bölümü II Sınıf (A1)

Adı Soyadı: Tamar Saparidze

Mail: 62002007395 - Pas. No.

Tel:

Aşağıdaki Konulardan Bir Tane Seçerek Kompozisyon Yazalım:

1. Bir Günüm
2. Boş Zamanlarınızda Neler Yapıyorsunuz?
3. Sizin Hobileriniz Nelerdir?
4. Güzel Evim

1. Bir Günü.

Ben her sabahım uyanıyorum saat sekizde.

Hazırlıyorum ve gidiyorum üniversiteye.

üniversitede okuyorum. derslere kat. derslerden sonra
gidiyorum evden. öğlen yemek, dinliyorum ve deneyeceğim.

► Akşam aileme vakti geçtiyorum. Müzik dinliyorum
ve uyuyorum. A

I.

Bir Günü

Ben sabah erken uyanıyorum. Katvaktı yapıyorum, banyo yapıyorum, elbise giyiniyorum ve sonra üniversiteye otobüse gidiyorum. Dersler sonra evde donuyorum. Ders çalışıyorum, TV seyreliyorum, gazete okuyorum, ve uyanıyorum. Ben (bugün son) günün sonunda çok yorgun, çünkü çok erken yatıyorum.

1. 3) Sizin hobileriniz nelerdir?
Benim hobilerim çok var. Birinci müzik
dinlemek. Her yer, her zaman kulaklıklar ile
beraber müzik dinliyorum. Bu ben en çok sevdiğim
hobüdür. Ondan sonra şarkı söylemek te seviyorum.
Bazı zamana gitar çalıyorum. Gitar ile beraber
şarkı söylüyorum. Gitara çalmak kendime
öğrendim. Bazı zamana piyano çalıyorum.
Onu da kendime öğreniyorum. Daha romantik li
kitaplar okumak seviyorum.
Benim hobilerim hepsileri bu.

1. Boş Zamanlarında neler yapıyorsunuz?

Merhaba. Benim adı Giorgi. 21 yaşındayım. Üniversitede okuyorum. İkinci sınıftayım. Üniversitede her gün dersler var. Sabah başlıyor ve 3'te bitiyor. Türkçe okuyorum. Türkçe çok zor ama o seviyorum. Ben tembel öğrenci. Çok çalışmıyorum dersler. Her gün gezmek istiyorum. Çok arkadaşlar var benim. Onlar* ve ben futbol oynuyoruz akşamlar sahada. Akşam orada beraber gidiyoruz. Sonra eve geliyorum babam ve ben televizyonda futbola izliyoruz. Ben en çok futbol seviyorum. Sabahları kalkıyorum ve futbol haberlere izliyorum, çünkü çok merak ediyorum. Hafta sonu lokantada çalışıyorum. Garson işleri yapıyorum. İş zor ama para seviyorum. Çok yoruluyorum ve dersleri çalışmıyorum. Bazen işyerim. arkadaşlarla sohbet ediyoruz, eğleniyoruz. Babam kızıyor bana ama işim işyerim, babam ondan nefret ediyor. Benim boş zaman çok var hafta içi. Hafta sonunda hiç yok zamanım.

1. Bir günüm

Sabah erken 7 kalkıyorum. Yıkıyorum sonra kahvaltı yapıyorum. Kahvaltıyı ettikten sonra giyinip dışarı çıkıyorum. Dışarı saat 8 gibi çıkmaş oluyorum. Bile 8.20 arasında evi yanında parkta yürüyüşü yapıyorum. Sonra okul gidiyorum. Okulda dersleri 9da başlıyor. Okulda 9dan akşama 5-6 kadar derslere oluyorum. Sonra ev dönüyorum. Evde akşamın yemeği yiyorum. Sonra ödevler yapıyorum. Ödevler yaptıktan sonra boş zamanı kalırsa evde annem ev işleri işin yardım ediyorum. Ama en çok kitabı okuyorum. Birkaç saat kitabı okumaktan sonra yarın gün işin hazırlanıyorum. Ve en sonundaki uyuma yatıyorum.

1. Benim Evim

Benim evim büyük değil. Evde beş odaları var. Bir
 salıdır. Ama evim çok seviyorum. Benim evimde yapıyoruz
 anne, baba, ve kız kardeş. Evim bir tane bahçesi ve
 zalkon var. Evimde hayvanlar var. Köpek, Kedi ve inek.
 Annem onları bakıyor, yemek veriyor. Evde en güzel oda
 benim odam. Orada çok vakit geçiriyorum. Benim
 evde çok misafirler geliyor ve ben onlarla konuşmak
 seviyorum. Odamda geçiyorum ve ders çalışıyorum,
 internetini kullanıyorum. İnternetten arkadaşlarıma mesaj
 yazıyorum, film izliyorum, oynuyorum. Sandalyeye oturmayı
 seviyorum, yatakta yatıyorum ve kitap okuyorum.
 Annem bana kızıyor, bana yardım etmiyor etmiyorsa
 diyor. Ben yalnız odada kalmayı hoşlanıyorum.
 Evim çok tatlı ve seviyorum.

EK 2. Orta Düzey (B1-B2) Ö renci Ka ıtları

1. Nasıl bir dünyada yaşamak istersiniz?

Biz şimdi 81 yüzüdeyiz bu dünyada yaşıyoruz ve ister istemez böyle devam eder. Bunu değiştirmek ama biz yaşam kurallarına değiştirebiliriz.

Sanki hayat eski hayattan farklıdır. Herşeyi kabul ediyor, gelişiyor. Mesela insanların doğa, yaşam tarzları, tarih bakışımızda o zamanlarda tamamen başka dünya ve hayat görürüz. Ben bugünkü hayatla yaşamak istemiyorum çünkü eskiden Eski zamanlarda hep savaş vardı, insanlar ölüyordu. Ben savaş ve savaş olmadan yaşamak istiyorum. Her yerde mutlu insanlar olsun. Sanki bazı kişi dünyanın kimsesiz ve hissez olduğu söylüyor. Biz hepimiz kendimize içinde problem buluyoruz ve sonra değiştirmeye, problem çözmeyle çalışıyoruz. Dünya gelişiyor ve sanki insanlar birbirlerine uzaklaştıkları. Ama doğal birşeyi bile. Çünkü herkes çalışıyor ve kendi hayat kurmasına çalışıyor. O yüzden boş zamanlar yok kimsede. Ben şimdi dünyada yaşamak istiyorum ve böyle devam etmesini istiyorum.

1. Zengin olmak, mutlu olmak için önemli mi?

Zengin olmak, mutlu olmak için önemli mi? Yada mutlu olmak, zengin olmak için önemli mi?

~~Bana~~ ~~ya~~ Dünyada her insan zengin olmaya hayal ediyor. Herkes çok para kazanıp istediği ke hayal ettiği ^{gibi} hayatı istiyor. Bende tabii ki o sıradan yer alıyorum. Ama sadece ~~çok~~ para kazanmak mutlu olmak için yeterli olmaz. Çok kişi parası var, ~~er~~ zenginler ama mutlu değiller. Sağlık, güzel aile ortamı, sevdiği kişilerle birlikte yaşamak insanı mutlu ediyor. Demek ki para ile beraber bunlar gerekir. Ama simdiki hayatında parasız mutlu olamaz insan. Her şeyi parada düşünüyor. eğitim, yaşamak için ihtiyacı olan şeyleri. O yüzden parasız yaşamayı mümkün değil. Mutlu olmak için parada önemli ama zengin olmak şart değil. Her şeyin ortası güzel. fazla ^{hiç} birşey güzel olmuyor.

1. Başarılı olmak için insan neler yapmalı?

İnsanlar başarılı olmak istiyorlar. Herkes başarılı olmak hayal ediyor. Ama bunun için insanlar çok çalışmalı. Sadece hayal ederek ve istekli olmak yeterli değil. Bunun için herkesin kafada planlar olmak lazım.

İlk önce insanın gerçek hedefi olmalı. Hedef başarının en önemli noktasıdır. Hedef doğru seçmesi önemli. Doğru hedef olduğunda ona ~~gerçekleş~~ ulaşmayı çalışmalı insan. ^{Sadece} Hedef yetmiyor, insan emekle beraber bilgi de kullanmalı. Her işte bilgili olmak önemlidir.

Hedefi ulaşmak için gündüz gece çalışmak ve çaba göstermek gerekiyor. Zaman değerli, ona kaybetmek gerekiyor. Bence başarılı insanların hayatları çok yoğun, hep çalışıyorlar ve bir dakika bile boşuna kaybetmiyorlar. Başarılı olmak için insan dürüst ve güvenli olmalı. Etraftaki insanları sevmeli ki sonra istediği gibi hayat yaşasın. Erken yaşlarda insanın belli hedefi olmalı ki sonra ona gerçekleştirmeyi çalışsın.

1. Dilin Önemi

"Bir dil bir insan, iki dil iki insan".

Dil insanın hayatta en önemli araçtır. Biz, insanlar dil ile konuşuyoruz, birbirimizden haber alıp alıp veriyoruz. İletişim kurmak ve komunikasyon için dil önemlidir.

Ana dilde herkes konuşabilir, iletişim kurabilir ama sadece ana dil bilmek yeterli olmuyor. Yabancı dili bilmek lazım.

Yabancı dil öğrenmeyi çok iyi ve ilginçdir. Dil öğrenirken o ülkenin kültür ve insanlar da öğreniyorsun. O ülkeye gittiğinde insan oradaki insanlarla konuşmakta ve gezinirken zevk alır ve mutlu olur.

Yabancı diller bilmesi iş bulmayı, yardım ediyor.

İnsan başka dilde konuşurken kendini başka insan gibi, yani o ülkenin yaşıyor gibi hissediyor. Kendi

Bana göre herkes zaman zaman yabancı dil öğrenmelidir. Bence bir deyim "Bir dil bir insan."

"iki dil iki insan" deyimidir. Bu deyimdir.

1. Başarıda Gelişmek mi, Şans mı Önemli?

Başarılı olmak için insanın çok şeyi yapmak lazım. Hepimiz başarılı olmak istiyoruz ama bunun için çok çalışmalıyız. İnsan çalışmada başarılı olamaz ama sadece çalışmayı da yeteniyor. Başarılı olmak için hem çalışmalı, bilgili olmalı, hedefli olmalı ve tabii ki bunda biraz şans da önemli. Bazı kişi "çok şanslı" söylüyoruz, öyledir ama hiç kimse çalışmadan böyle başarılı olmaz.

Dünyada ünlü insanlar var, çok zengin ve başarılılar. Ama onlar zamanda çok çalıştılar. Ama onlara şanslı diyebiliriz. Çünkü çok kişi böyle çalışıyor ama ünlü ve başarılı olmuyor.

Gelişmek başarının yarısıdır. Çalışmadığı zaman insanın fikir ve amaç olmaz. Çalışan insan özgüven yüksektir. Hızlı düşünebilir, Beyni daha gelişir.

Şansın önemli tarafları var. Çünkü bazen gelişmek istemiyor insan ama şans yardım ediyor. Mesela piyango ^{kim} kazanıyor insan ve neyse şans oluyor anlıyor. Bir saatte ^{insanın} hayatı değişiyor. Bu yüzden başarıda ikisi çok önemli, şans ve gelişmek.

1. Köy hayatı mı yoksa şehir hayatı mı güzeldir?

Köyde yaşamak çok güzel. Ben çok seviyorum köyde yaşamayı. Sakin, güzel doğa, hayvanları, güzel yemekler, komşular, akrabalar, mahallede oynamak. Ben köyde doğdum ve orada büyüdüm. O yüzden şehirde yaşamayı sevmiyorum.

Köyde insanlar sıcak ve ilişkisi yakın oluyor. Şehirde herkes seğuk ve kimseye konuşmuyorlar, sadece iş ve kendi hayat. Şehirde yaşamak hem zor, her gün işe koşmak, yorulmak, apartmanda yaşamak. Şehir çok kalabalık, müktes pazar ve hava kirliliği. İnsanlar kimseye konuşmuyorlar. Sadece kendi aile bakıyorlar. Ama köyde başka. Orda komşular kendi ailesi gibi bakıyorlar, herkes herkesi sevir. Ben orada mutluymum ama şehirde sıkılıyorum, ordaki m seğuk insanlara hastalanıyorum. Orda güzel okullar var ama köydeki okul benim için daha güzel. Ben köyde hayat sevirim.

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Tarih: 23.05.2018 17:33
Sayı: 35853172-755.02.06-
E.00000064247

Sayı : 35853172-755.02.06
Konu : Malvina MSAKHURADZE Hk.

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitümüz Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden **Malvina MSAKHURADZE'nin Doç.Dr. Mustafa DURMUŞ** danışmanlığında yürüttüğü **“Türkçe Ad Durum Eklerinin Gürcü Öğrencilere Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar”** başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **15 Mayıs 2018** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Rahime Meral NOHUTCU
Rektör Yardımcısı

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://belgedogrulama.hacettepe.edu.tr> adresinden 59bf763-a056-4086-8e8a-88df90f21218 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

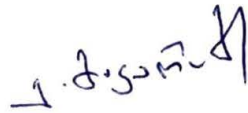
ცნობა

ეძლევა ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის თურქეთისმცოდნეობის სპეციალობის 2015 წლის კურსდამთავრებულს, ამჟამად თურქეთის რესპუბლიკის ანკარის ჰაჯეთთეფეს უნივერსიტეტის მაგისტრანტ მალვინა მსახურაძეს.

მალვინა მსახურაძეს სამაგისტრო თემაზე, - „თურქული ბრუნვის ნიშნების ქართველ სტუდენტებზე სწავლების პროცესში შექმნილი პრობლემები და სტუდენტების მიერ დაშვებული შეცდომები“ , - მუშაობის პროცესში ესაჭიროებოდა ქართულენოვან სტუდენტებთან კვლევა, რომელიც ჩატარებულ იქნა 2018 წლის 05-06 ივნისს თურქეთისმცოდნეობის სპეციალობის II კურსთან (თურქული ენა A2). აღნიშნულ ჯგუფში სტუდენტთა რაოდენობა შეადგენს თხუთმეტს. კვლევის ფარგლებში დამუშავებული იქნა რამდენიმე თემა, რომელზეც სტუდენტებმა დაწერეს მცირე მოცულობის თხზულებები.

ცნობა ეძლევა საჭიროებისამებრ წარსადგენად

აღმოსავლეთმცოდნეობის დეპარტამენტის
ხელმძღვანელი, პროფესორი

ე. მაკარაძე

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის
დეკანი, პროფესორი

მ. გიორგაძე

BELGE

Bu belge, Şota Rustaveli Devlet Üniversitesi Beşeri Bilimler Fakültesi Türklük Bilimi Bölümü 2015 yılı mezunu, halen Türkiye Cumhuriyeti Ankara Hacettepe Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi olan Malvina MSAKHURAZDE'ye verilmiştir.

Malvina MSAKHURADZE'nin, "Türkçe Ad Durum Eklerinin Gürcü Öğrencilere Öğretiminde Karşılaştığı Sorunlar" isimli yüksek lisans tez çalışmasını tamamlanması için, Gürcü öğrencilerde bir araştırma yapılması gerekiyordu. Bu araştırma 05-06 Haziran 2018 tarihinde Türklük Bilimi Bölümü II sınıf öğrencilerinde (Türkçe A2) yapılmıştır. Söz konusu sınıfta öğrenciler sayısı onbeştir. Yapılan araştırma kapsamında işlenen birkaç tema üzerinde öğrenciler küçük hacimli eserleri yazmışlardır.

İşbu belge gerektiği gibi ibraz edilmek üzere düzenlenmiştir.

Doğu Bilimler Departmanı Başkanı, Profesör:

Emzar MAKARADZE /imzalıdır/

Beşeri Bilimler Fakültesi Dekanı, Profesör:

M. GIORGADZE /imzalı ve mühürlüdür/

მე, თარჯიმანი არჩილ ხოზრევანიძე, რომელიც სრულად ვფლობ თურქულ ენას, ვიძლევი სწორი თარჯიმანის გარანტიას და ვასრულებ აღნიშნული დოკუმენტის თარჯიმანს ქართულიდან თურქულ ენაზე, ჩემი, როგორც თარჯიმნის პასუხისმგებლობის შესახებ, გაფრთხილებული ვარ ნოტარიუს ხათუნა კალანდარიშვილის მიერ და მისი თანდასწრებით ვაწერ ხელს:

Ben yeminli tercuman Archil KHOZREVANIDZE iş bu belgeyi Gürcüceden Türkçeye tercüme ettim. Tercümenin doğru olduğuna garanti veriyorum. Khatuna KALANDARIŞVILI tarafından doğru tercüme etmeme ikaz edilmiştir. Ve hızurunda imzami atıyorum

არჩილ ხოზრევანიძე

ქ. ბათუმი, ორი ათას თვრამეტი წლის ოც სექტემბერს მე, ნოტარიუსი ხათუნა კალანდარიშვილი, რომლის სანოტარო ბიურო მდებარეობს მისამართზე: ქ. ბათუმი, ნოე ჟორდანიას ქ. №12-ში, ვამოწმებ მთარგმნელის არჩილ ხოზრევანიძის (დაბადებული 19.10.1991 წელს ხულოში, მცხოვრები: ქ. ბათუმი, მახინჯაური, წერეთლის 14, პირადი 61009027640) ხელმოწერის ნამდვილობას, რომელიც შესრულებულია ჩემი თანდასწრებით. თარჯიმანმა არჩილ ხოზრევანიძემ თურქული ენის ცოდნა დადასტურა საქართველოში აღიარებული დოკუმენტით - დიალომი No 000076, გაცემული 24/10/2013წ, (ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თურქეთისმცოდნეობის სპეციალობა, სწავლების წლები: 2009-2013). პირადობა დადგენილია, ქმედუნარიანობის შემოწმებისას ექვის შეტანის საფუძველი არ არსებობდა. თარჯიმანი გაფრთხილებულია იმ კასუხისმგებლობის შესახებ, რაც დადგენილია არასწორი თარგმანის შემთხვევაში და ნოტარიუსი ამოწმებს მხოლოდ თარგმანის სისწორის (სიზუსტის) შესახებ თარჯიმნის განცხადებაზე ხელმოწერის ნამდვილობას.

20 Eylül İki bin on sekiz tarihinde Ben. (Noe jordanias CAD. No 12 adresinde bulunan) Noter Khatuna KALANDARIŞVİLİ, yeminli tercüman Archil KHOZREVANIDZE'nin (Doğum Tarihi 19.10.1991, Doğum yeri: Khulo, Batum/ Gürcistan, kimlik No 61009027640) huzurunda imza attığını tasdik ediyorum Yeminli Tercüman Archil Khozrevanidze Türkçe bildiğini Gürcistan'da kabul edilen bir belgeyle (Batum Shota Rustaveli devlet üniversitesi, 2009-2013 tarihleri arasında Türklük bölümünü başarıyla bitirdiğinden bu belgeyi almaya hak kazanmıştır. BELGE No: 000076 nolu diploma) ispat etti. Tercümanın kimliğini ve fiili ehliyetini inceledim şüphelenmem için hiçbir sebep yoktu. Ayrıca tercümana yanlış tercüme etmenin hukuki sorumlulukları ve noter olarak tercümenin doğru olması ile ilgili atılan tercümanın imzasını tasdik ettiğimi anlattım.

დამოწმდა ერთი (1) ხელწერა, ერთ (1) ეგზემპლარზე და შესაბამისად გადახდილია საზღაური: სანოტარო მოქმედების შესრულებისათვის 2,00 ლარი + დღგ 0,36 ლარი, აგრეთვე სანოტარო მოქმედების რეგისტრაციის საფასური 2,00 ლარი (დღგ-ს ჩათვლით), თანახმად საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 29 დეკემბრის № 507 დადგენილების "სანოტარო მოქმედებათა შესრულებისათვის საზღაურისა და საქართველოს ნოტარიუსთა პალატისთვის დადგენილი საფასურის ოდენობების, მათი გადახდევინების წესისა და მომსახურების ვადების დამტკიცების შესახებ" 31-ე მუხლის, 39-ე მუხლის პირველი პუნქტის და საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 169-ე მუხლისა.

Bir (1) Nusha üzerinde bir (1) imza tasdik edilmiştir ve ilgili olarak, Noterlik işlemleriyle ilgili ("Noterlik işlemleriyle ilgili ücreti ve Gürcistan Noterler Odası için belirli ücret miktarlarının, bunları ödetme kuralları ve hizmet sürelerinin tasdik edilmesi ile ilgili" Gürcistan Hükümetinin Kararnamesinin (29 Aralık 2011, No: 507)) 31. 39. Maddelerine dayanarak noter ücreti olarak 2,00 Lari + Gürcistan Vergi Kanununun 169. Maddesine göre KDV 0,36 Lari, ayrıca noterlik kayıt ücreti 2,00 Lari ödemiştir.

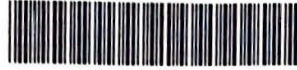
ნოტარიუსი

ხათუნა კალანდარიშვილი

სანოტარო მოქმედების
რეგისტრაციის ნომერი

N181161224

სანოტარო მოქმედების
რეგისტრაციის თარიღი

20.09.2018 წ

სანოტარო მოქმედების
დასახელება

დოკუმენტის თარგმანზე დიპლომირებული მთარგმნელის
ხელმოწერის დამოწმება

ნოტარიუსი

ხათუნა კალანდარიშვილი

სანოტარო ბიუროს მისამართი

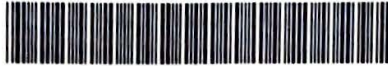
ქ.ხათუმი, ნოე ჟორდანიას ქუჩა #12

სანოტარო ბიუროს ტელეფონი

27-73-43

სანოტარო მოქმედების
ინდივიდუალური ნომერი

03534046561318

სანოტარო მოქმედებისა და სანოტარო აქტის შესახებ ინფორმაციის (მისი შექმნის, შეცვლის და/ან გაუქმების შესახებ) მიღება—გადამოწმება შეგიძლიათ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატის ვებ-გვერდზე: www.notary.ge ასევე შეგიძლიათ დარეკოთ ტელეფონზე: +995(32) 2 66 19 18

[Handwritten signature]

[Large handwritten flourish]

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 28/02/2019

Tez Başlığı / Konusu: TÜRKÇE AD DURUM EKLERİNİN GÜRCÜ ÖĞRENCİLERE ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

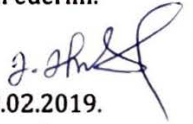
Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 145 sayfalık kısmına ilişkin, 28/02/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 7'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

28.02.2019.
Tarih ve İmza

Adı Soyadı: MALVINA MSAKHURADZE
Öğrenci No: N15125160
Anabilim Dalı: TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
Programı: YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ
Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

Doç. Dr. Mustafa Durmuş

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 28/02/2019

Tez Başlığı / Konusu: TÜRKÇE AD DURUM EKLERİNİN GÜRCÜ ÖĞRENCİLERE ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

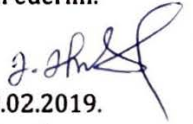
Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 145 sayfalık kısmına ilişkin, 28/02/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 7'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

28.02.2019.
Tarih ve İmza

Adı Soyadı: MALVINA MSAKHURADZE
Öğrenci No: N15125160
Anabilim Dalı: TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
Programı: YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ
Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

Doç. Dr. Mustafa Durmuş

TÜRKÇE AD DURUM EKLERİNİN GÜRCÜ ÖĞRENCİLERE ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

ORIJINALLIK RAPORU

%5

BENZERLİK ENDEKSİ

%4

İNTERNET
KAYNAKLARI

%1

YAYINLAR

%1

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BIRINCIL KAYNAKLAR

1

www.turuz.info

İnternet Kaynağı

%1

2

bilig.yesevi.edu.tr

İnternet Kaynağı

%1

3

www.jasstudies.com

İnternet Kaynağı

%1

4

www.turkcede.org

İnternet Kaynağı

%1

5

AVCI, Yusuf and KÜÇÜK, Serhat. "YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİ", Erzincan Üniv. Fen Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bl., 2017.

Yayın

<%1

6

Submitted to Baskent University

Öğrenci Ödevi

<%1

7

www.tomersakarya.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%1

8	turuz.info İnternet Kaynağı	<% 1
9	Submitted to Canakkale Onsekiz Mart University Öğrenci Ödevi	<% 1
10	www.lisedilveedebiyat.com İnternet Kaynağı	<% 1
11	www.zfwt.org İnternet Kaynağı	<% 1
12	ÖZEK, Fatih and SAĞLAM, Bilgit. "+DAN ıkma hâli ekinin vasıta ve bulunma hâli işlevi üzerine", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2014. Yayın	<% 1
13	Submitted to Istanbul University Öğrenci Ödevi	<% 1
14	www.turkceogretimi.com İnternet Kaynağı	<% 1
15	tomer.firat.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
16	cukar.org İnternet Kaynağı	<% 1
17	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	<% 1